ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΠΟΙΗΣΗ

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

Ο ΤΑΦΟΣ

Ο
ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ
ΤΑ ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

Μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου.
ΠΛΑΤΩΝ ΦΑΙΔΩΝ

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/thetwelvelaysofg0000kost

ΣΕ ΣΑΣ,

ΓΝΩΣΤΟΙ ΚΙ ΑΓΝΩΡΙΣΤΟΙ, ΤΩΡΙΝΟΙ ΚΑΙ ΑΥΡΙΑΝΟΙ, ΟΣΟΙ ΚΑΙ ΟΠΟΙΟΙ, ΠΟΥ ΚΑΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΣΤΟ ΣΤΙΧΟ ΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΙ ΘΑ ΞΑΝΟΙΓΕΤΕ ΜΕΣΑ ΤΟΥ,

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥΤΟ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΙΣΩΣ ΠΟΥ ΚΟΙΤΑΞΑ Ν' ΑΛΑΦΡΟΔΕΣΩ ΜΑΖΙ ΕΠΙΚΑ ΚΑΙ ΛΥΡΙΚΑ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ, ΚΑΙ ΠΑΙΡΝΟΝΤΑΣ ΑΠ' ΟΛΑ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ, ΚΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΜΕΝΑ ΚΙ ΑΠΟ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΗ ΣΚΕΨΗ, ΚΙ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ: ΚΙ ΑΠΟ Τ' ΟΝΕΙΡΟ, — ΚΑΠΟΙΑ ΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΚΑΡΔΙΟΧΤΥΠΙΑ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΝΩ.

ΑΘΗΝΑ, 5 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ, 1899.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΛΟΓΟΣ Α΄

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ

Γιὰ μᾶς ὁ δημόσιος δρόμος, ὁ κάβος, τὰ δάση, τὰ βράχια. Εἴμαστε λαὸς ἀπὸ τυχοδιῶχτες ποὺ ὅλο περπατεῖ. Σπίτια καὶ τζάκια γιὰ τοὺς ἄλλους εἶναι.

Ibsen, (Brand).

Γύφτισσα τόνε βύζαξε, γιὰ τοῦτο ἔχει φτερά...

Σερβικὸ τραγούδι.

Τ' ἀξεδιάλυτα σκοτάδια
τὰ χαράζει μιὰ λιγνὴ λευκότη
νυχτοφέρνοντας καὶ αὐτή·
καὶ ἤτανε τοῦ νοῦ μου ἡ πρώτη
χαραυγή.

*

Καὶ ἦταν ὥρα μελιχρότατη·
καὶ ἤτανε χυμένο ὁλόγυρα
κάτι πιὸ χαϊδευτικὸ
κι ἀπὸ τ' ἀεράκι,
ὅταν ἔρχεται γιομάτο ἀπὸ τὰ μπάλσαμα
πρωϊνὰ τῶν ὁλοπράσινων πευκώνων,

κι ἀπὸ τ' ἀεράκι·
καὶ ἦταν πέρα κάπου σὲ μιὰ γῆ,
σὲ πηγὴ λαῶν καὶ χρόνων·
καὶ ἤτανε στὴ Θράκη.

Καὶ ἦταν ὅπου κόσμοι ἀντίμαχοι
μὲ τὴν ἴδιαν ἐρωτόπαθη μανία
ν' ἀγκαλιάσουνε λαχτάριζαν
τὴν πανώρια Βοσπορίτισσα, τὴ μία,
καὶ κατάλαμπρα ντυμένοι καταστάλαζαν
καὶ φιλούσανε τὰ χώματα
ποὺ τὰ πόδια της πατοῦσαν·
σὰν ἀκρίδες πέφταν οἱ λαοί,
μέλισσες ἐκεῖ οἱ λαοὶ πετοῦσαν.
Καὶ ἤτανε, ἡ πανώρια, δυὸ γιαλῶν
ἀφροκάμωτη νεράϊδα,
κ' ἤσουν 'Εσύ, Πόλη, ὦ Πόλη!
Καὶ ἤτανε τῆς γῆς τὸ περιβόλι,
καὶ ἦταν ὅπου σὲ μιὰ δόξα
τῶν 'Εθνῶνε ταίριαζαν οἱ πόλοι,
καὶ ἦταν ὅπου ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου
Βάρβαροι δυσκολοταίριαστοι
στὴ Ρωμαία τῶν Κωσταντίνων
πολεμοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ λάβαρο
τῶν 'Ελλήνων.

Κι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς ὄχτους τῶν Κατάστενων
ἦταν ὅλο σὰ νὰ φύτρωναν
Πολιτεῖες ἀπὸ πράσινο·
κι ἀναβρύζαν συντριβάνια ἀπὸ βλαστάρια·
καὶ ἤτανε οἱ ἀνθοὶ σὰν ξωτικά,
καὶ ἦταν ὡς νὰ χύνονταν ἀπὸ ψηλὰ

σὲ μαλαματένιες μέσα στέρνες
μιὰ βροχὴ ἀπὸ λυχνιτάρια.
Κι ἀντιχτύπαγε κι ὁ ἥλιος
ἀπὸ τὰ βουνὰ τὰ βιθυνιώτικα
σὲ Μαγναῦρες καὶ Βλαχέρνες,
καὶ τοῦ ἥλιου ὅλα τὰ φέγγη ἐκεῖνες φέγγοντας
πρὸς τὰ ὕψη ἀψήφιστα τραβοῦσαν.
Κι ἀπ' τῶν κάστρων τὶς Χρυσόπορτες,
κι ἀπὸ τ' ἄπαρτα Ἑφταπύργια
ὣς τὴν ἄκρη στὰ σπαρτὰ σμαραγδονήσια,
λέγεῶνες τὰ παλάτια
καὶ στρατοὶ τὰ μοναστήρια.

Καὶ ἦταν ὡς νὰ πλέκονταν
καὶ ἦταν ὡς νὰ λύνονταν
κάποιας μάϊσσας μάγια
ἀποπάνω ἀπὸ τοὺς τρούλλους κι ἀπὸ τὰ σαράγια·
καὶ λαμποκοποῦσες, ὦ ψυχή μου,
μ' ὅλους τοὺς ἀσάλευτους σταυροὺς
καὶ μαυρολογοῦσες, ὦ καρδιά μου,
μὲ τὰ κυπαρίσσια.

Σὲ λευκὰ λιμάνια, ἀνάρια ἀνάρια,
ἀστραπόβολα χελάντια πυργωτὰ
μὲ τὰ ὀρθόπλωρα χαλκόπλαστα λιοντάρια,
ἀργοσάλευτα στὰ χέρια τῶν κυμάτων,
τί ὀνειρεύεστε ; Τί ἀράγματα νικῶν
καὶ θανάτων ;

Καὶ δὲν ἤτανε στρατοὶ
πολεμόχαρων αὐτοκρατόρων
κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τῶν ἀητῶν

τῶν τροπαιοφόρων,
καὶ δὲν ἦταν οὔτε στρατοκόποι
σταυροφόροι καβαλιέροι,
ποὺ γοργόσπρωξε ὧς ἐκεῖ
κάποιο ξαφνισμένο ἀγέρι·
καὶ δὲν ἦταν ἀμιράδες
πίσω σέρνοντας τ' ἀράπικο
καὶ τὸ τούρκικο λογάρι,
καὶ δὲν ἤτανε τοῦ ὀλέθρου
ξανθοπρόσωποι κουρσάροι·
δὲν τοὺς φέρνανε οἱ ἀρμάδες
ἀπὸ πάγους καὶ βοριάδες
ταυροσκυθικούς·
τοὺς δειλοὺς τραντάζοντας γιαλοὺς
μέσ' στὰ δρακοντόφαντα μονόξυλα
δὲν τοὺς φέρνανε οἱ ἀρμάδες!

Καὶ ἦταν σὰν ἀπὸ μακρότατα,
καὶ ἦταν σὰν ἀπὸ μερόνυχτα
κι ἀπὸ χρόνια πεζοδρόμοι·
καὶ σὰ νἄχασαν τὸ δρόμο τους,
καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ σὰ νἄχασαν
λίγο λίγο καὶ τὴν ἔγνοια,
λίγο λίγο καὶ τὴ γνώμη,
κ' ὕστερα καὶ κάθε μνήμη,
κ' ὕστερα καὶ κάθ' ἐλπίδα,
καὶ ποὺ δὲν κρατοῦσαν πίσω τους
καὶ ποὺ μήτε ξάνοιγαν ἐμπρὸς
μιὰ πατρίδα.

Σὲ φλογέρες γλυκοστέναζαν
κρυφοὺς πόνους λαλητάδες,

ἦχοι σκίζονταν καὶ δέρνονταν,
ἦχοι πλήγωναν ἀπὸ
ντέλφια, βούκινα, ζουρνάδες·
καὶ βαρυπερνοῦσαν παρεκεῖ
μέσ' ἀπὸ τὴ στράτα τὴ λευκή,
καὶ τὸν κουρνιαχτὸ φτερώνοντας
θόλωναν ἀνάρια τοῦ βουνοῦ
τὴν εἰκόνα τὴ γεράνια·
καὶ βαρυπερνοῦσαν καραβάνια.
Κάπου ἀπότομα τινάσματα
ξάφνιζαν σὰν ἀπ' ἀγρίμια,
καὶ ξεσποῦσε στὴν ἀπλοχωριὰ
καὶ ἤτανε σὰ νὰ τὴ μόλευε τὴ σιγαλιὰ
τὴν παρθένα μιὰ βλαστήμια.
Γέλια ἀλάλαζαν· δὲν ξάνοιγες
λύσσας ἂν ἀφρίσματα ἤτανε
ἢ ἂν ξεχύματα χαρᾶς.
Πίσω ἀπὸ τὸ πύκνωμα τῆς βατουριᾶς
πόθοι, ἀκράτητοι σατράπες,
λάγνα ταίριαζαν — τὸ μάντευες —
μὲ ξαδιάντροπες ἀγάπες.

Κι ἄλλοι, σὰν ἀπὸ μιὰν ἄσβηστη
δίψα, ποὺ τοὺς εἶχε κάμει
κάποια ἀχόρταγα στοιχειά,
στέκαν ἄκρη στὸ ποτάμι,
σὰ νὰ ριζοβόλησαν ἐκεῖ,
καὶ γυρεύαν τὸ ξεδίψασμα
σκύβοντας μὲ τὴν παλάμη,
πότε μὲ τὸ στόμα ὀλοσκυφτοί.
Κι ἄλλοι ἀπό 'ναν ὕπνο, ποὺ ἔλεγες
εἶναι ἀξύπνητος, δετοί,

κοίτονταν όπου τούς έδεσε
καὶ ὅπως εἴχανε βρεθῆ,
καὶ στῆς χέρσας γῆς τὴν ἀγκαλιά,
καὶ στὰ μαλακώτατα χορτάρια,
καὶ εἴχανε τὰ σκῖνα γιὰ κλινάρια,
τὰ στουρνάρια γιὰ προσκέφαλα·
καὶ ἤτανε στὶς ἀκροῤῥεματιές,
καὶ ἤτανε σὲ ὄχτους καὶ σὲ τράφους,
καὶ ἤτανε ὡς μπαλσαμωμένοι
καὶ ἄλιωτοι νεκροὶ καὶ λυτρωμένοι
καὶ ἀπὸ πάθια κι ἀπὸ τάφους·
καὶ ἤτανε σὰ νὰ ταξίδευαν
πατρικὰ συντροφιαστοὶ
ἀπὸ Χάροντα εὐεργέτη
σὲ μιὰν ἄλλη ἀμίλητη ζωή.

Ὀρθοστήλωτες, ἀπόκοτες,
μάντισσες λαοπλάνες,
εἴχανε τὴ γύμνια σὰ ζητιάνες,
καὶ εἴχανε τὰ μάτια σὰν ἀγάλματα,
καὶ εἴχανε τὰ μάτια χωρὶς βλέμματα,
γιατὶ λείπαν οἱ ματιές τους πρὸς μαντέματα
δυσκολοξεδιάλυτα,
πρὸς ἀπόσκεπες λείπανε Μοῖρες·
καὶ στὰ μεγαλόπρεπα κορμιὰ
τὰ κουρέλια ἀεροκυμάτιζαν
σὰν πορφύρες.

Καὶ ἦταν, ἦταν οἱ δαρμένοι
ἀπὸ κάθε ἀνεμοτάραμα,
καὶ ἦταν ἀπὸ τὰ λιοπύρια
τῶν ἐρήμων οἱ ψημένοι,

καὶ τὰ συντριμμένα ἦταν κορμιὰ
ἀπὸ κόπους καὶ ἀπὸ κόπους,
καὶ ἦταν οἱ ψυχὲς ποὺ πέρασαν
ἄγγιχτες κι ἀπαρακάλεστες
ἀπὸ τόπους καὶ ἀπὸ τόπους,
καὶ ἤτανε μιᾶς ἄγριας ἄνοιξης
μηνυτάδες διαβατάρικοι,
μαῦρα χελιδόνια,
καὶ εἴχανε κελάϊδισμα τ' ἀνάθεμα
καὶ φωλιὲς τὰ καταφρόνια.
Καὶ ἦταν ὅλ' οἱ χαλκοπράσινοι,
κ' ἦταν ὅλ' οἱ ἀφωρισμένοι,
κ' οἱ ἐρμοσπίτες, κ' οἱ ἀλλόφυλοι,
καὶ ὅλ' οἱ πλάνοι, καὶ ὅλ' οἱ ξένοι,
κι ὅλοι ὅσοι τοὺς ντρέπεται τὸ φῶς,
κι ὅσοι, σὰν τοὺς βλέπει ἡ μέρα,
τὴ φωτόλουστη ὄψη κρύφτει·
καὶ ἦταν ὅλοι οἱ γύφτοι, οἱ γύφτοι,
ἀπὸ πέρα πέρασμα γιὰ πέρα.

Νύχτα ἀνάβει, νύχτα ὁλογυρνᾶ,
ἔξω κ' ἔξω ἀπ' τὸ λιμάνι,
νύχτα σβήνει στὰ βαθιὰ νερὰ
σὰν ἀπὸ αἷμα πυροφάνι...

Καὶ ἦταν οἱ καιροὶ ποὺ ἀτίναχτο
μέγα ἀστροπελέκι, κάτι
πρωταγρίκητο κι ὣς τότε κι ἀνιστόρητο,
ἀπ' τὴν Ἄσπρη Θάλασσα ὣς τὸ Δούναβη,
καὶ ἴσα πέρα ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ Εὐφράτη
κρέμουνταν ἀπάνω ἀπὸ τὸν κόσμο,
κάψαλα καὶ στάχτη νὰ τὸν κάμη,

καὶ λιγοθυμοῦσ' ἡ 'Ανατολή,
κ' ἔτρεμε καὶ ἡ Δύση σὰν καλάμι.
Καὶ ἦταν οἱ καιροὶ ποὺ ἡ Πόλη
πόρνη σὲ μετάνοιες ξενυχτοῦσε,
καὶ τὰ χέρια της δεμένα τὰ κρατοῦσε,
καὶ καρτέραγ' ἕνα μακελάρη.
Καὶ ξυλοθρεμὸς ὁ μακελάρης.
Ροῦσοι, Νορμαννοί, Βουλγάροι, Καταλάνοι,
κι ὁ Χριστιανομάχος ὁ Σαρακηνός,
κι ὁ Οὔγκαρέζος, ὁ τεράστιος καβαλλάρης,
πιὸ ἁπαλὰ μπροστά του δείχνονταν
καθεμιὰ φυλή, κάθε σεισμός.

Καὶ καρτέραγε τὸν Τοῦρκο νὰ τὴν πάρη.

Καὶ οἱ καιροὶ σημείωναν ἀκόμα
φοβερώτατα σημεῖα,
καὶ δὲν ἔμειν' ἕνα στόμα
ποὺ νὰ μὴν ψιθύριζε χλομὸ
σοφοῦ κάποιου βασιλιᾶ χρησμό,
κάποιου ὀλέθρου προφητεία.
Κ' ἔβρεξε βροχὴ ἀπὸ αἷμα,
κι ἀεροφύτρωσαν ἑφτὰ πύρινοι στῦλοι,
κ' ἕνα χέρι βγῆκε ἀσώματο
κ' ἔλεγες τοὺς φύλαγε καρτέρι,
καὶ τοὺς ξέφτισε σὰ νά ἦταν ἀπὸ γνέμα.
Καὶ τὰ ξωτικὰ καὶ οἱ πειρασμοὶ
ἀπὸ τὴ νυχτιὰ κι ἀπὸ τὸν ἅδη
ξαπολύθηκαν καὶ ζοῦσανε
μὲ τὸν ἄνθρωπον ὁμάδι.

*

Κ' ἐγὼ μέσα στὸ τρικύμισμα
καὶ στὴ χλαλοὴ τοῦ κόσμου,
ἄμαθος ἀπὸ πατέρα
κι ἄγνωρος ἀπὸ μητέρα
κι ἀπὸ κάθε χάδιο ἀσκλάβωτος,
ἔστεκα σὰν κορφοβλάσταρο
δέντρου ἀκλάδευτου κι ἀγέραστου
κι ἄκαρπου βαρίσκιωτου δεντροῦ.
Καβαλλάρης γυμνοπόδαρος
μαύρης μούλας πεισματάρας,
μόνος, μάντευα τὸ εἶναι μου,
(μήτε ποὺ ἄλλος θὰ τὸ μάντευε κανείς),
νὰ τυλίγῃ φόρεμα τὸ εἶναι μου,
φόρεμα ποὺ τό εἶχαν πλέξει
ἀπὸ τὶς δροσοσταλίδες
τοῦ ροδόφυλλου τὰ χέρια
μιᾶς Αὐγῆς!

Μαύρη μούλα, ἐσένα δὲ σὲ μοίρανε
τοῦ πατέρα σου ἡ ἀρχόντισσα ἡ μοῖρα
μὲ τ' ὁλόμορφο λεβέντικο κορμί,
« κι ἀπ' τὴ μάννα μου τὴν καταφρονεμένη
τὴ γαλήνη, μοῦ εἶπες, δὲν τὴν πῆρα
καὶ τοῦ δούλου δούλα ἐγὼ δὲν εἶμαι! »
Τὸ γνωρίζω, μαύρη μούλα μου, εἶσ' ἐσύ!
'Απὸ μάννα καὶ ἀπὸ κύρη πῆρες
καὶ ξεδιάλεξες καὶ χώνεψες δυὸ μοῖρες,
κ' ἔκαμες ἐσὺ τὸ ριζικό σου,
κι ἂν ἡ κυματόχαρη δὲν εἶσαι
κι ἡ λεβέντικη ἃ δὲν εἶσ' ἐσύ,
κι ἃ δὲν εἶσαι ἡ σκλάβα ἡ σκεβρωμένη
κ' ἡ δουλεύτρα ποὺ στοχάζεται

καὶ ὑπομένει,
ἡ ὀμορφιὰ σ' ἐσένα γνώμη ἔχει γενῆ.
Κι ἂν ποτέ σου ἐσὺ δὲν εἶπες «ὄχι»,
ἀπὸ πεῖσμα δὲν τὸ εἶπες,
ὄχι ἀπὸ μιὰν ἥμερην ὑπακοή.
Δυνατὴ ἀπὸ βούληση εἶσ' ἐσύ,
πάντα ἐμπρὸς καὶ πάντα ἡ ἴδια,
σὲ ποτάμια, σὲ λογγάρια, σὲ ρουμάνια,
στὴν κλεισούρα, στὴν ἐρμιά, στὴ ρούγα,
καὶ στὰ πολυθόρυβα λιμάνια·
καὶ τὸ στέρεο θ' ἀξίζῃ πάτημά σου
τὴν ἀνάλαφρη ἀερόχαρη φτερούγα·
κι ἂν κεντήσω σε νὰ κατεβῆς
ἴσα πρὸς τὰ τάρταρα τῆς γῆς,
πρὸς τὰ τάρταρα τὸ δρόμο σου θὰ πάρῃς
καὶ τὸ βῆμα σου νὰ τρέμῃ δὲ θὰ νιώθω·
κι ἂν τρελλὸ ξυπνήσω ἐντός μου πόθο
γιὰ ταξίδι οὐρανοπόρο,
πρὸς τ' ἀστέρια θὰ ὑψωθῶ μ' ἐσένα πάλι.
κ' ἡ γερὴ περπατησιά σου θὰ μοῦ γίνῃ
πέταμα στὰ ὕψη ἐκείνη,
καὶ θὰ ἰδῶ σε σὰν τὸ φτεροφόρο
τ' ἄλογο τοῦ μάγου καὶ τοῦ κράλη,
μαύρη ἀντάρτισσα κι ἀλύγιστη
μούλα πεισματάρα στεῖρα.
Σὺ κ' ἐγώ, τὰ δυό, μιὰ Μοῖρα!
Καὶ τὰ χέρια ἀνταραζοντας,
τῶν καπεταναίων ἄρματα,
καὶ ἀνεμίζοντας τὴν κόμη,
τοῦ στρατιώτη φλάμπουρο,
σὰ νὰ ξεκινοῦσα ἐγὼ ἤμουνα
γιὰ μακριοὺς πολέμους πάντα

καὶ γιὰ κονταροχτυπήματα.
Κι ὅπου ξάνοιγα στὸ δρόμο μου
θόλους πιὸ ψηλοὺς καὶ πιὸ δασοὺς
ἀπὸ ταιριασμένες καστανιὲς
κι ἀπὸ ἀγκαλιασμένες λεῦκες,
ἔσπρωχνα τὴ μούλα μου,
καὶ στὴ ράχη της ὁλόρθος,
καβαλλάρης, καβαλλάρης,
διάβαιν' ἀπὸ κάτω κι ἄγγιζα
τοὺς ψηλοὺς καὶ δασοὺς θόλους,
καὶ ὕψωνα τὰ χέρια, καὶ ὕστερα,
μπρὸς τραβώντας ἢ γυρνώντας,
πάντα εἶχα στὰ χέρια μου
φύλλα καὶ χλωρόκλαδα.
Κι ὅπου μοῦ ἔφραζε τὸ δρόμο
ποταμὸς κατεβαστός,
ἀψηφώντας τὴν ὁρμή του,
καβαλλάρης, καβαλλάρης,
κοίταζα νὰ πρωτανοίξω
στὰ νερά, στὰ ρέματά του,
γλήγορο ἕνα μονοπάτι,
ποὺ θὰ ζοῦσε τόσο μόνο
ὅσο καὶ τὸ διάβα μου.
Καὶ ἤμουν τότε περατάρης,
καβαλλάρης, καβαλλάρης,
κάποιο σκάλισμα τῆς πέτρας
ἀπὸ κάποια ἀρχαῖα λείψανα,
ἄτι καὶ ἄνθρωπος, μιὰ σάρκα,
ποὺ ξεχώρισε ἀπ' τὴν πέτρα
καὶ ποὺ πῆρε ψυχὴ κ' ἔφυγε·
καὶ σὰ νά ἦταν ὅλο σὲ λαοὺς
λογισμῶν, καημῶν καὶ πόθων

αὐτοκράτορας ὁ νοῦς μου
γιὰ κορώνα του φορώντας
τὴν κορώνα ὅλης τῆς πλάσης.

Οὔτε σπίτια, οὔτε καλύβια
δὲ σοῦ πόδισαν ποτέ,
δὲ σοῦ κάρφωσαν τὸ δρόμο
τὸν παντοτινό, τὸν ἀνεμπόδιστο,
Γύφτε, ἀταίριαστε λαέ.
Τῆς στεριᾶς τὰ τρεχαντήρια,
νά τ' ἀδάμαστα μουλάρια!
τ' ἄρμενά τους εἶναι τὰ τσαντήρια·
νά παλάτια, ἰδὲς ναοί!
Σ' ἕνα παίξιμο ματιῶν ἐδῶ καὶ κεῖ
χτίζονται καὶ ὑψώνονται καὶ πᾶνε
καὶ γκρεμίζονται, ὅπως πᾶνε,
ὕστερ' ἀπ' τὸ χτίσμα κι ἀπ' τὸν ὑψωμό,
ὅσα πλάθει ὁ λογισμός μας κάτω ἐδῶ.
Καὶ δὲν εἶναι ὁ γύφτος τοῦ σπιτιοῦ ραγιάς,
καὶ τὸ σπίτι ἔχει φτερούγια σὰν ἐμᾶς,
καὶ τὸ σπίτι ἀκολουθάει,
καὶ εἶν' αὐτὸ πιστὸ
στὸν ἀφέντη, ὄχι ἐκεῖνος πρὸς αὐτό...
Κ' ἐγὼ λέω σὲ σᾶς ἀνάμεσα,
στοὺς ξεχωριστοὺς ξεχωριστός:
Οὔτε σπίτια, οὔτε καλύβια, οὔτε τσαντήρια·
στὸ μεγάλο ἀφεντοπάλατο τῆς πλάσης
μιὰ μονάκριβη σκεπή μου· ὁ οὐρανός!
Καὶ μοῦ φτάνει γιὰ ξενύχτι
κάποιου ἀρχαίου δεντροῦ κουφάλα,
πάντα φτάνει ὁ τοῖχος κάποιου βράχου
γιὰ ν' ἀποκουμπήσω τὴν πηλάλα

τῆς ζωῆς μου μιὰ στιγμή.
Κ' ἕνα χάλασμα μοῦ φτάνει
γιὰ νὰ γύρω χρυσοπλέκοντας
τῶν ὀνείρων τὸ στεφάνι·
καὶ μιὰ γούβα ὁλοβαθειὰ σκαφτὴ στὴ γῆ
καὶ μιὰ γούβα εἶν' ἀρκετὴ
γιὰ νὰ πέσω καὶ ὕπνο νἄβρω
καὶ δροσούλα ἢ ζεστασιά,
καὶ νὰ ἰδῶ τὴν ὄψη τῆς αὐγῆς
μὲ μιὰ θείαν ἀφροντισιά,
καὶ νὰ τρανοχαιρετήσω
καλοκαίρια μεσημέρια,
ζίζικας τραγουδιστής!
Κ' ἐγὼ μέσα στὸ τρικύμισμα
καὶ στὴ χλαλοὴ τοῦ κόσμου
κάτι γνώριζα ποὺ ἁρπάζοντας
μὲ ξεχώριζε καὶ μὲ εἶχεν
ἀποπάνω ἀπ' τὸ τρικύμισμα
κι ἀπ' τὴ χλαλοὴ τοῦ κόσμου·
δούλεμα δὲν ἤτανε φτεροῦ,
καὶ χεριοῦ δὲν ἦταν ἀνασήκωμα,
καὶ δὲν ἦταν πύργος ἢ κορφή·
ἄλλη σκάλα κι ἄλλο ἀνέβασμα,
καὶ ἦτανε τὰ ὕψη ἀλλοῦ·
καὶ ἦτανε σὰν ἀξεδιάλυτο
ὕπνου ἀξύπνητου χρυσόνειρο,
ποὺ ποτὲ δὲν πάτησε στὴ γῆ,
πὄχει ἀλλοῦ, ἀπὸ πέρα, τὴν πηγή,
καὶ ποὺ ἁπλώνεται ἀνεβαίνοντας
ὅλο πέρα καὶ ὅλο πέρα,
ὥς που νέο στοιχεῖο γίνεται,
κάτι σὰν αἰθέρας τοῦ αἰθέρα.

Κ' ἔτσι στὰ πανάλαφρα,
στὰ πανύψηλα ἔτσι ἐγὼ ἤμουν
μέσα στοὺς ξεχωριστοὺς
ὁ ξεχωριστὸς ἐγὼ ἤμουν,
ὅλα μέσα μου τὰ νιᾶτα
κι ὅλα τὰ γεράματα
καὶ τοὺς σπόρους καὶ τὶς μῆτρες
κλειώντας ἀξεχώριστα!

ΛΟΓΟΣ Β΄

ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ

Ἀλήθεια πὼς ζοῦσε σὰν ὅλοι, καὶ φαινόταν πὼς ἔκανε ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι· ἀπότομα δὲ σηκώνονταν γιὰ νὰ χτυπήση τοὺς νόμους τοῦ λογικοῦ· στὴν καρδιά του, κι ὄχι στὸ κεφάλι του, φώλιαζε ἡ ἀρρώστια.

Byron, (Λάρας).

Τὰ πραγματικὰ μ' ἀηδιάζουν, καὶ τὰ ἰδανικὰ δὲν τὰ βρίσκω.

Amiel, (Journal Intime).

Κ' ἔσκυψα πρὸς τὴν ψυχή μου,
σὰ στὴν ἄκρη πηγαδιοῦ,
κ' ἔκραξα πρὸς τὴν ψυχή μου
μὲ τὸ κράξιμο τοῦ νοῦ·
κι ἀπὸ τὸ πηγάδι τὸ βαθύ,
σὰν ἀπὸ ταξίδια, ξένη,
πρὸς ἐμένα ἀνεβασμένη
ξαναγύρισε ἡ φωνή.

*

— Εἶσαι ὁ μόνος, εἶσ' ὁ ἀσύγκριτος,
εἶσαι ὁ χωριστός,
στὰ μεγάλα τὰ πετάματα ὅλο ὑψώνει σε

καὶ εἶν' ὁ νοῦς σου χρυσαητός·
καὶ ἡ ζωή σου μὲ τὶς ἔγνοιες
εἶναι σὰν τὰ παιγνιδίσματα
τοῦ ἥλιου μὲ τὰ σύγνεφα· σὰ θάνατος
ὅταν ὁ ἥλιος δὲν τὰ καταλῆ,
στὴ ματιὰ ποὺ τὰ θωρεῖ
κάνει τα, σὰν πλάστης, κόσμους.

Παιγνιδίσματα... πετάματα... ὁ ἀσύγκριτος.
μὴν τὸ παινευτῆς!
Σίμωσε, ἅπλωσε τὸ χέρι, βόηθα,
γίνε δουλευτής·
ταίριαζε, ἄκουε, φρόντιζε καὶ ρώτα,
γεῖρε, ἂν θέλῃς νὰ ὑψωθῇς·
νίκη σου, ἀνυπόταχτε, σ' ἐσὲ νὰ πῇς:
«Ὑποτάξου πρῶτα!»

Δεῖξε ἐσὺ πὼς πρῶτα εἶσαι ὁ ἄρχοντας
κι ὁ ἐξουσιαστὴς
τοῦ θυμοῦ σου, τῆς βουλῆς σου, τῆς ψυχῆς σου
γίνε δουλευτής.
Σβῆσε κάθε σου ξεχώρισμα,
ρίχ' τὸ δαχτυλίδι σου ἀρραβῶνα
μέσα στὸ κανάλι τοῦ λαοῦ·
ἕνας γίνε ἀπὸ τοὺς στύλους τοὺς ἀμέτρητους
τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ συντροφικοῦ.
Γρίκησε τί λέει τὸ δέντρο
ποὺ τὸ κόψαν καὶ τὸ κάμανε καράβι:
«Μέσ' στὸ νέο κορμί μου ὀλάσβηστη
ἡ παντοτινὴ ψυχή μου ἀνάβει.»
Ἤσυχα τὰ στάχια κυματίζουν
καὶ εἶναι σὰ νὰ λαχταρίζουν

οἱ κυματισμοὶ
τὸ ὑστερνό, τ' ἀγέννητο θησαύρισμα·
τὸ ψωμί.
'Αέρα, γῆ, νερό, φωτιά,
ὅ,τι κι ἂν ὑπόταξε ἀπὸ σᾶς
ὁ ἄνθρωπος ὁ νοῦς,
τίποτε ἀπὸ σᾶς δὲν ξέπεσε,
καὶ κρατᾶτε ἀκόμα στὰ σκοτάδια σας
τ' ἄψαχτα καὶ τ' ἀταπείνωτα,
δλων τῶν ἀβύσσων τοὺς βρυκόλακες,
κι ὅλους τοὺς αὐγερινούς.
Τ' ἄλογο τὸ εὐγενικὸ
δέχεται καλόβολο τὸν καβαλλάρη
καὶ δὲ χάνει τίποτε, καὶ παίρνει
κάτι ἀκόμα πιὸ τρισεύγενο
ἡ γοργή του χάρη.
Καὶ τὸ δέντρο δὲν τὸ ἀτίμασε
γγίζοντάς το τὸ τραχὺ τὸ κλαδευτήρι·
ἀπ' τὸ βάρος πιὸ καλόχυμων καρπῶν
πιὸ ἀκριβὸ γνωρίζει πῶς θὰ γείρῃ.

Κι ὁ τεχνίτης ποὺ δετὸ κρατάει τὸ χέρι του
καὶ τὴ φαντασία του δετή,
ὅταν τοῦ θεοῦ σκαλίζῃ τὸ εἴδωλο
μὲ τοῦ ἱερέα τὴν προσταγή,
τὸ σπαργανωμένο, τὸ ἴδιο πάντοτε,
βρίσκει τόπο ν' ἀπιθώσῃ κάπου ἀπάνω του
κάποιον ἔρωτα ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά του
πρὸς τὸ εἴδωλο ποὺ πέφτοντας μπροστά του
ἔτσι τὸ ποθεῖς, λαέ,
κ' ἔτσι, λαέ, τὸ προσκυνᾶς.

Κ' ἔγινα χαλκιάς.

*

Λαμπαδιάζει τὸ καμίνι·
μὲ τοῦ ἀγέρα τὰ φτερὰ
Λάμια ἀχόρταγη ξεσπάει
καὶ λυσσομανᾶ ἡ φωτιά.

Κι ἄδραξε τὸ σίδερο ἡ φωτιὰ
κι ἀπ' τὰ δόντια της θὰ βγῆ
σὰ λιοντάρι δαμασμένο
ἀπὸ ξωτικοῦ βουλή.

Καὶ τ' ἀσάλευτο τ' ἀμόνι
καὶ τ' ὁλόγοργο σφυρὶ
βροντερὴ μιὰ μάχη ἀρχίζουν,
καὶ εἶναι πλάστης τὸ σφυρί.

Σφυροκόπα τὶς καδένες,
ὢ πιὸ ἐλεύτερε κι ἀπ' τὸ τριγύρισμα
τοῦ φτεροῦ,
σφυροκόπα τὶς καδένες καὶ τὰ σίδερα
τοῦ κακοῦ,
καὶ γιὰ τὸν προφήτη σφυροκόπα
τὰ καρφιὰ τοῦ σταυρωμοῦ.

Καὶ τοῦ γάμου κάμε τὸ κρεβάτι,
ὢ ἐσὺ τὴ χλόη ποὺ κάνεις
τῆς ἀγάπης τῆς ἐλεύτερης κλινάρι·
καὶ τοῦ γάμου τὸ κρεβάτι, καὶ τὸ δρέπανο
ποὺ θερίζει τὸ σιτάρι.

Γύφτε, σιδεροπελέκα,
πού ἔζησες ἐρημικὰ
σὲ ὕψη γαληνὰ ἀπλησίαστα,
Γύφτε, σιδεροπελέκα,
στὴ φωτιὰ γιὰ τὴ φωτιὰ
τὰ κοντάρια, τὰ σκουτάρια,
τὰ σπαθιά.

Τ' ἀγαθὰ τοῦ σφιχτοχέρη,
ἐσὺ ποὺ ἄλλα, ἄλλα δὲ γνώρισες φλωριὰ
ἀπ' τὰ χρυσολούλουδα τοῦ κάμπου,
τ' ἀγαθὰ τοῦ σφιχτοχέρη
κρυφασφάλησε, χαλκιά,
μέσ' στοῦ θησαυροῦ τὰ βάθη·
κάμε ἀσύντριφτα κλειδιά.
Φαιδρὰ κάμε νὰ ξυπνήσουνε,
μακριὰ κι ἀπὸ τὰ βάρυπνα κοπάδια,
κι ἀπ' τὰ ψόφια τὰ εἰδύλλια, καβαλλάρη
σὲ γκρεμοὺς καὶ ράχες, ποὺ τὸ διάβα σου
τύπωσε ὣς ἐκεῖ τὸ πρῶτο ἀχνάρι,
φαιδρὰ κάμε νὰ ξυπνήσουνε
στὰ φαράγγια τὸν ἀχὸ
λιγερόφωνα κουδούνια
στῶν ἀρνάδων τὸ λαιμό.
Κι ἀπ' τὰ χέρια σου βγαλμένη,
ἐσὺ ἀπείραχτε ἀπ' τὸν τρόμο
ποὺ γεννάει τὸ σκιάχτρο τὸ θεϊκό,
κι ἀπ' τὰ χέρια σου βγαλμένη,
ἕνα σάλεμα ἱερὸ
ἂς ἁπλοσκορπᾷ ἡ καμπάνα
στῆς ψυχῆς τὸν ὠκεανό!

Μὰ τοῦ κάκου! μὰ τοῦ κάκου!

Χέρι μου, τὸ σίδερο παράτα,
πάψ' ἐσύ, σφυρί, τὸν πόλεμο,
ποὺ πολέμαες μὲ τ' ἀμόνι·
εἶμαι ὁ δουλευτὴς χαλκιὰς
ποὺ ἄλλα θέλησε καὶ ποὺ ἄλλα
κατορθώνει.
Εἶμαι ὁ πλάστης ὁ χαλκιὰς
ποὺ δὲν πλάθει τὸ σφυρί μου
μήτ' ἐσέ, καρφί, οὔτ' ἐσᾶς,
ἅρματα, σπαθιά, κοντάρια,
μήτε τὴν καμπάνα σου, ἐκκλησιά,
ἁλυσίδες οὔτε, οὔτε κλειδιά,
μηδὲ τὰ κουδούνια γιὰ τ' ἀρνιά,
καὶ γιὰ τὰ ὀργώματα τ' ἀλέτρια,
μήτε γιὰ τὸ σπίτι τὰ κλινάρια,
οὔτε δρέπανα, οὔτε χαλινάρια.
Εἶμαι ὁ πλάστης ὁ χαλκιὰς
ποὺ δὲν πλάθει τὸ σφυρί μου
ἄλλο ἀπ' τὰ πανώρια τ' ἀνωφέλευτα·
καὶ μιὰ τέχνη πρωτοταίριαστη κι ἀταίριαστη
ἡ δική μου.
Καὶ εἶμαι ὁ μάγος τῆς φωτιᾶς κι ἁπλώνω μέσα της
καὶ τὰ φίδια καὶ τὰ τέρατα τῆς κλέβω,
καὶ στὸ σίδερο κι ἀκόμα πιὸ παράξενα
τὰ δουλεύω.
Καὶ εἶμαι ὁ σφυροκοπητὴς
ποὺ σφυροκοπάει ἀντὶ σπαθιὰ
κάποια ἀφύσικα λουλούδια,
καὶ εἶμ' ὁ δαμαστὴς ὁ γύφτος
ποὺ γεννάει ἀπὸ τὴ φλόγα

κύκλους, ἴσκιους, γρύπες, μάγια,
κάποιες ρηγικὲς κορῶνες,
λάμιες, ξωτικές, γοργόνες
γιὰ καράβια, γιὰ σαράγια,
ποὺ δὲν εἶναι πιὰ ἢ δὲν εἶναι ἀκόμα·
τ' ἀνωφέλευτα, τ' ἀχρείαστα καὶ τ' ἀλλόκοτα,
ποὺ τοὺς λείπει πότε πρόσωπο,
ποὺ τοὺς λείπει πότε σῶμα,
ποὺ τοὺς λείπει πάντα τ' ὄνομα.
Κι ὅσα ὀργίζουν τοὺς ἀνθρώπους
ποὺ κοιμοῦνται ἀνοιχτομάτες·
καὶ ὅσα διώχνουν οἱ διαβάτες
καὶ ὅσα δὲ ριζώνονται σὲ τόπους,
καὶ ὅσα ἀγάπες δὲν ξυπνήσαν πουθενὰ
κι ὅσα πουθενὰ δὲν ηὗρανε πελάτες!
Καὶ εἶμαι ὁ σφυροκόπος ποὺ ξαφνίζει
καὶ τρομάζει καὶ μακραίνει·
ὅπου μαλακώτατη ἡ δουλειὰ
θἄβγαινε ἀπ' τὸν ἄλλο τὸν τεχνίτη,
τῆς φυσᾶ ἡ πνοή μου τῆς δουλειᾶς
κάτι βάρβαρο καὶ ἀδούλευτο,
πιὸ τραχὺ ἀπὸ τὸ γρανίτη.
Κι ὅπου ὁ ἄνθρωπος προσμένει
νὰ τὸ πιάση μὲ τὰ χέρια του ἀπ' τὰ χέρια μου
πλάσμα ἀσάλευτο καὶ στέρεο καὶ σκληρό,
ἄθελα τοῦ φέρνω μὲ τὰ χέρια μου
μιὰ ψυχούλα, μιὰν ἀχτίδα, ἕναν ἀφρό.

Κι ὅταν εἶδα νὰ ξεφεύγουν ἕνας ἕνας
ὅλοι ὅσοι σταθήκανε καὶ πρόσμεναν,
ἀπ' ἀδέρφια κι ἀπὸ ἀλλόφυλους χορός,
πίσω, πλάϊ μου καὶ μπροστά μου

κάτι καλοπρόσδεχτο ἀπ' τὴ μαστοριά μου,
κι ὅταν πάλε κι ὅταν εἶδα ἐγὼ πὼς ἤμουν
τ' ἄκαρπο δεντρί,
μήτε τὄβαλα κατάκαρδα,
μήτε τὸ παινεύτηκα·
νέα στὸ νοῦ μου φύτρωσε βουλή·
τὸ σφυρὶ πετῶ, καὶ στὸ καμίνι.
σβήνω τὴ φωτιά·
κι ἄδραξα τὸ γύφτικο ζουρνά,
καὶ παντοῦ μ' ἀκούσαν καὶ μ' ἀγνάντεψαν
τόποι καὶ λαοὶ
λαλητή.

*

Ἕλληνες εἰδωλολάτρες
καὶ Μακεδονίτες χριστιανοί,
Ἀσπροθαλασσῖτες ναῦτες,
ρωμιογέννητοι Ὀσμανοί·
καὶ τῆς Μάλτας καβαλιέροι, Φράγκοι
Σταυροφόροι, Βενετσάνοι, Καταλάνοι,
Τοῦρκοι, Ἀρμένηδες, καὶ Σλάβοι καὶ Ἀλαμάνοι
καὶ Κουρσάροι ἀπὸ τ' Ἀλγέρι·
Μανιχαῖοι ἀφωρισμένοι,
καὶ στρατιῶτες καὶ ἀπελάτες
καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀρματωλοί,
κι ὅσα παλληκάρια σπέρνει
Βοριάς, Δύση, Ἀνατολή·
Βεδουΐνοι ἀπὸ τὴν ἔρημο, ἀμιράδες
ἀπὸ τὰ καστέλια τῆς Συριᾶς,
καὶ βαρῶνοι Λογγοβάρδοι,

Βάραγγοι, βογιάροι, μάγιστροι,
χρυσαητοὶ τῆς ἀρχοντιᾶς.

᾿Απ᾿ τὰ δασερὰ βουργάρικα ντερβένια,
μέσ᾿ ἀπὸ τῆς Θράκης τὶς βαλανιδιές,
μέσ᾿ ἀπὸ τοῦ Ταύρου τοὺς κεδρῶνες
κι ἀπ᾿ τὰ λιόφυτα ἀσημένια τῆς ᾿Αθήνας,
κι ἀπὸ τὶς πολίτικες κιτριές·
κ᾿ ὕστερα τῶν ὄχλων τὰ ξαφρίσματα,
κ᾿ ὕστερα ὅλα τῆς ζωῆς τ᾿ ἀποκαΐδια,
τῶν κακούργων τὰ μαχαίρια
καὶ τῶν πονηρῶν τὰ φίδια·
ἀπὸ ταπιφράγκα καὶ ἀπὸ κάτεργα,
καὶ ἀπὸ στέπες καὶ ἀπὸ τέντες,
τὰ μολέματα τῆς χώρας, καὶ τ᾿ ἀγρίμια
τῆς σπηλιᾶς, καὶ τῆς κρεμάλας οἱ λεβέντες!
῞Ολοι στάθηκαν ἐμπρός μου,
γαυριασμένοι, ἀβάσταγοι, σκληροί,
μὲ τοῦ χαροκόπου τὸ μεθύσι,
μὲ τὴν πολεμόχαρην ὁρμή.

Καὶ ὅλοι μὲ καλοῦσαν καὶ μὲ πρόσταζαν :
—Ταίριασέ την, ἄξια, λαλητή,
μὲ τὰ ξεφαντώματά μας
τοῦ ζουρνᾶ σου τὴ φωνή!

῏Ω νυχτέρια, ὢ πανηγύρια!
οὔτε λάβρα, οὔτε χιονιάς,
μήτε ἡ μέρα, μήτε ἡ νύχτα,
δὲ σᾶς ἔκοβεν ἐσᾶς!

῏Ω νυχτέρια, ὢ πανηγύρια!

πῶς γιομίζαν ἀπὸ σᾶς,
τὰ πορόλογγα, οἱ κλεισοῦρες,
τὸ λιμάνι, ὁ μαχαλάς!

Ὦ νυχτέρια, ὢ πανηγύρια!
πῶς σᾶς κύκλωνεν ἐσᾶς
μ' ἕνα σάλαγο δαιμόνων
ὁ στριγγόβοος ὁ ζουρνάς!

Ὦ νυχτέρια, ὢ πανηγύρια!
πῶς μὲ σέρνατε, καὶ πῶς
σᾶς ἀρχίναε τὸ τραγούδι
καὶ σᾶς σβοῦσε ὁ σκοτωμός!

Ὦ νυχτέρια, ὢ πανηγύρια,
κάτω ἀπὸ τὴν ἀπέραντην ἀστροφεγγιά!
Καὶ στὰ μοναστήρια καὶ στὰ σπίτια,
στὰ καράβια καὶ στὰ καπηλειά,

καὶ στοὺς πύργους ποὺ ἁλυσίδες ἀρματώνουν,
καὶ τετράπλατοι ποὺ τράφοι τριγυρνοῦν
καὶ στοὺς πύργους ποὺ τρισεύγενες κυράδες
καρδιοκλέφτρες κυβερνοῦν,

καὶ στοῦ ρημαδιοῦ τ' ἀγκάθια,
καὶ στὸ φέγγος ποὺ γεννᾶ
πλάση ὀνείρου ἀπὸ ἀχάτη
στὰ ὁλογάληνα νερά!

Σ' ὅλα ἀγνάντια, σ' ὅλα μέσα
σκύλος, γύφτος λαλητής,
παντοῦ σ' ὅλα ἤμουν ὁ ξένος,
καὶ ἤμουν ὁ ξαγναντευτής.

Γύρω στῶν παθῶν τὴ λύσσα
ἤμουν ἡ γαλήνη ἐγώ,
καὶ ἤμουν ἡ πνοὴ ἡ καθάρια
μέσ' στὸν ἀνακατωμό.

Ἄγγιχτ', ἄϋλα, θεῖα, σᾶς ἀπόλαψε
σὰν ἐμένα ἄλλος κανείς,
ὦ παράδεισοι τοῦ πόθου
καὶ οὐρανοὶ τῆς ἡδονῆς ;

Γύρω μου ξαδιάντροπα καὶ ἀκόμα
σᾶς ξανοίγω, ἀπόκοτες, γυμνές,
νὰ κολάζετε, ὦ λαγόνες,
νὰ ρουφᾶτε, ὦ ἀγκαλιές!

Ὦ ἀγκαλιάσματα τῆς πόρνης!
ὦ γυμνώματα! ὦ φιλιά!
ὦ τῆς κόρης ποὺ ντροπιάζεται
δάκρυα καὶ ξεφωνητά!

Μέσ' στῆς φαντασίας μου τὰ τετράπλατα
ἐχωρέσατε κι ἀφήσατε
κάποια ἀχνάρια λαμπερὰ
μολυσμένα·
μέσ' στῆς φαντασίας μου τὰ τετράπλατα
Ὄλυμποι καὶ Τάρταρα, ὅλα χώρεσαν·
ὅμως ἡ ψυχή μου εἶναι παρθένα.

Καὶ μιὰ μέρα μόνος βρέθηκα,
ἔξω ἀπὸ τὸ βοΐσμα τοῦ κόσμου·
σὲ μιᾶς λίμνης ἄκρη, ἐγώ, ἀσυντρόφευτος,
μόνος, ἐγὼ κι ὁ ἑαυτός μου·

κ' ἔβλεπα τὰ ὁλόστρωτα νερά,
καὶ μαζὶ τὰ βάθια τὰ δικά μου,
κι ἄνθιζε ἄνθος μέσα στὴν καρδιά μου
πιὸ ἀπαλὸ γιὰ νὰ τὸ πῶ καημό,
πιὸ βαθὺ γιὰ νὰ τὸ κράζω ἔννοια·
καὶ τριγύρω ἀχνὸ τὸ δειλινὸ
τὴν παιδούλαν ὥρα κοίμιζε
σὲ ἀγκαλιὰ μενεξεδένια.
Καὶ ἦταν ὅλα ἀσάλευτα·
καὶ οἱ λευκοὶ λωτοὶ οἱ ἀπανωτοὶ
καὶ ὁ ψηλόλιγνος ὁ καλαμιώνας,
ἄνθια, πολυτρίχια, καὶ ὅλα,
μέσ' στὰ βάθη σὰ νὰ τἄβλεπες
μιᾶς λιγνοζωγράφιστης εἰκόνας.
Καὶ ὅλα σώπαιναν ὁλότελα,
καὶ ἦταν ἡ μεγάλη ἡ σιωπὴ
τῆς μεγάλης πλάσης ποὺ ἔσκυψε
κ' ἔβαλε τ' αὐτὶ
γιὰ ν' ἀκούση τὸ μεγάλο μυστικὸ
ποὺ δὲν ἔχει ὢς τώρα γρικηθῆ.

Κ' ἔξαφνα μὲ σπρώχνει ὁ πειρασμὸς
τὰ ἱερώτατα νὰ βρίσω,
καὶ τὸ σκούξιμο τοῦ γύφτικου ζουρνᾶ,
μέσα του φυσώντας, νὰ ξυπνήσω.
Καὶ τὴ σκότωσα τὴν ἅγια σιωπὴ
καὶ τὸ μέγα μυστικό της πάει καὶ πάει,
κι ἀνατρίχιασε κ' ἡ λίμνη, καὶ ὅλα
γύρω μου καὶ πλάϊ,
κι ὁ ἦχος χύμησε σὰ δράκοντας
λάγνος πρὸς τὴν πλάση τὴν παρθένα.
Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ κακουργοῦσα μὲ τὸ στόμα μου,

μέσα μου ἡ ψυχή μου ἐμένα
λαβωμένη βόγγηξεν, ὠϊμένα!
Κι ὁ ἀνθὸς ποὺ ἀνθοῦσε στὴν καρδιά μου
σάλεψε τὰ φύλλα τὰ γεράνια
σὲ ὕστερνὴ καὶ δυνατὴ καὶ μυστικὴ
ἀπὸ δέηση μυρουδιὰ καὶ ἀπὸ μετάνοια.
Κ' ἐνῶ ἀκόμα καὶ ὁ στριγγόλαλος ζουρνὰς
ξεπαρθένευε ξεσπώντας καὶ χαλοῦσε,
ἔγειρα τὴν ὄψη πρὸς τὴ λίμνη
ποὺ θλιμμένα μοῦ χαμογελοῦσε·
καὶ εἶδα μέσα της τὸ πρόσωπο τοῦ γύφτου
λαλητῆ
ἀλλασμένο καὶ ὠγκωμένο καὶ πλατὺ
καὶ πανάθλιο κι ἀπὸ τὴν ἀσκήμια,
καὶ ἤτανε λαχάνιασμα καὶ ἀγώνας
καὶ ἄμοιαστη φοβέρα,
καὶ δὲν εἶχε ἀγαλματένιο τὸν ἀτάραχο
καὶ δὲν εἶχε τὸ δικό του τὸν ἀέρα.
Τὸ ζουρνὰ τὸν ἔκαμα συντρίμμια,
καὶ τὸν πέταξα στὸ δρόμο.
Καὶ ὕστερα μὲ εἶδαν οἰκοδόμο.

*

Ὅπου στέκαν καλυβόσπιτα,
χτίζεται παλάτι·
δὸς τὴν πλάτη, δὸς τὰ χέρια σου,
Γύφτε ἀνώφελε, ἀκαμάτη.
Νά τὸ ἀδούλευτο καὶ τ' ἄπλαστο,
νά, τὸ μάρμαρο καλεῖ σε·
Γύφτε ἀνέγνοιαστε, κουβάλησε

καὶ πελέκησε καὶ χτίσε.
Χτίστης καὶ οἰκοδόμος, ἔγειρα
τὸ λαχανιασμένο στῆθος·
ἀπαλὴ πνοὴ ἀπὸ τὸ χέρι μου
πῆρε κι ὁ τραχὺς ὁ λίθος.
Τ' ἄχαρο κουφάρι σκέβρωσα
γιὰ νὰ ὑψώσω μιὰ κολώνα·
γνώρισα τῶν περισσόβαρων
ταιριασμάτων τὸν ἀγῶνα,
καὶ στ' ἀνάερα τὰ σκαλώματα
μὲ τὴν ἀργατιὰ τὴν ἄλλη,
σκόνταψα κ' ἐγὼ καὶ τρίκλισα,
πάγωσε κ' ἐμένα ἡ ζάλη.
Ἔβαλα παντοῦ τὸ χέρι μου,
στῶν ἐβένων τὰ στρωσίδια,
στὰ κρυστάλλινα χωρίσματα,
στ' ἀτσαλένια τὰ δεσίδια,
σὲ ὅλα. Καὶ οἱ πετραδοπλούμιστες
ἁπλωσιὲς τῶν πατωμάτων
ὡς τὰ ὕψη ποὺ στολίζει τα
ὁ λαὸς τῶν ἀγαλμάτων,
καὶ οἱ μεγάλες πόρτες ποὺ φρουροὺς
γρῦπες ἔχουν καὶ γοργόνες
γιὰ τὸ διάβα σας, τετράπλατες
δόξες, ἅρματα, κορῶνες,
καὶ οἱ στοὲς οἱ πορφυρόστυλες
ποὺ σὲ βάθια ἀπὸ χρυσάφι
κάποιο ἀρχαῖο γιγαντοπόλεμο
γύρω ἐκεῖ ἀναστήσανε ζωγράφοι·
καὶ τὰ ὁλάνοιχτα παράθυρα
μὲ τὰ σομακιὰ στεφάνια,
σὲ ἀναβρύσματα ἀπὸ χρώματα

κι ἀπὸ ἀχτίδες συντριβάνια
τὴ ματιὰν ἀστραποφέρνοντας·
καὶ τ' ἀλάβαστρα, τὰ σμάλτα
καὶ τὰ τείχη τὰ τετράπαχα,
(καὶ ὅλα, ὦ Λόγε, ἀράδα βάλτα!)
Ἀπὸ πέτρα ἢ κέδρο ἢ σίδερο
τὸ καθένα μετερίζι
ριζωμένο βαρυθέμελο,
τὸ καθένα μὲ γνωρίζει.
Ὅμως ὅλων τ' ἄξιο ταίριασμα,
τὸ παλάτι, ὤ, σκλάβου χέρι!
γὼ δὲν εἶμαι ποὺ τὸ γέννησα,
δὲν τὸ ξέρω, δὲ μὲ ξέρει.
Ὄχου! ἐσὺ παλάτι ἀκάμωτο,
ὦ σαράϊ, μέσ' στὰ σαράγια!
Σ' ἕνα ἐλεύτερο παιγνίδισμα,
σὲ ἀστραπῆς ὀνειρομάγια,
ἐγὼ μέσα μου τὰ χάραξα,
μοναχός μου, μοναχός μου,
ἀπ' τὰ πιὸ ἀκριβὰ ποὺ δείχνονται
καὶ ποὺ κρύβονται τοῦ κόσμου.
Ποιὸς λαὸς χτιστῶν ἀκούραστος,
καὶ ποιὰ πλάση δουλευτάδων,
τῶν βουνῶν ὦ ζηλοφτόνιασμα
καὶ ὦ καμάρι τῶν πεδιάδων,
στὸ δικό μου ἀφεντοπρόστασμα
θὰ χυθῇ γιὰ νὰ σὲ ὑψώση
μ' ἕνα κοσμοπλάστην ἔρωτα
καὶ μὲ μιὰ ὑπερτέλεια γνώση;
Ἢ ἂν ἀνθρώπου κόπος καὶ βουλὴ
σὲ εἶν' ἀνήμπορη νὰ κάμη —,
ποιὸς χορὸς μεγαλοδύναμος

ἀπὸ ξωτικὲς θὰ δράμῃ
μέσ' στῶν θαλασσῶν τὸ φρένιασμα
καὶ στὴ λύσσα τῶν κλυδώνων
σὲ νὰ θεμελιώσῃ ἀτράνταχτο
στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων ;

(Καὶ ὅταν ἦρθαν καὶ μὲ σκόλασαν
μὲ τοὺς οἰκοδόμους οἰκοδόμο,
καὶ ὅταν μοῦ εἶπαν : « Γύφτε, τράβα δρόμο ! »
Κι ὅταν τράβηξα ἀσυντρόφιαστος
τὸ δικό μου δρόμο πάλι,
γνώρισα μιὰ θλίψη μέσα μου,
θλίψη ἀσώπαστη μεγάλη !)

ΛΟΓΟΣ Γ′

ΑΓΑΠΗ

Μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου, ἐπιβῆναι αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἰσχύν σου.
Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σειράχ.

Καθάριος θὰ γενόμουνα σὰν τὴν αὐγὴ καὶ σὰν τὴ δροσιά, δυνατὴ θὰ γενόσουνα σὰν τὸν ἥλιο ἢ σὰν τὴ θάλασσα.
Swinburne, (Ὁ Θρίαμβος τοῦ Καιροῦ).

Περδικόστηθη Τσιγγάνα,
ὦ μαγεύτρα, ποὺ μιλεῖς
τὰ μεσάνυχτα πρὸς τ' ἄστρα
γλῶσσα προσταγῆς,

ποὺ μιλώντας γιγαντεύεις
καὶ τοὺς κόσμους ξεπερνᾶς
καὶ τ' ἀστέρια σοῦ φοροῦνε
μιὰ κορώνα ξωτικιᾶς!

Σφίξε γύρω μου τὴ ζώνη
τῶν ἀντρίκειω σου χεριῶν·
εἶμαι ὁ μάγος τῆς ἀγάπης,
μάγισσα τῶν ἀστεριῶν.

Μάθε με πῶς νὰ κατέχω
τὰ γραφτὰ θνητῶν κ᾿ ἐθνῶν,
πῶς τ᾿ ἀπόκρυφα τῶν κύκλων
καὶ τῶν οὐρανῶν·

πῶς νὰ φέρνω ἀναστημένους
σὲ καθρέφτες μαγικοὺς
τὶς πεντάμορφες τοῦ κόσμου
κι ὅλους τοὺς καιρούς·

πῶς, ὑπάκουους τοὺς δαιμόνους,
τοὺς λαοὺς τῶν ξωτικῶν,
στοὺς χρυσοὺς νὰ δένω γύρους
τῶν δαχτυλιδιῶν,

καθὼς δένω καὶ τὸ Λόγο,
δαίμονα καὶ ξωτικό,
στὸ χρυσὸ τὸ δαχτυλίδι,
στὸ Ρυθμό·

πῶς μὲ βούλλα σολομώντεια
νὰ σφραγίζω καὶ νὰ κλειῶ
τὰ μεγάλα τὰ τελώνια,
σὲ γυαλὶ στενό,

καὶ στὴ θάλασσα νὰ ρίχνω
τὸ γυαλί, καὶ νὰ γυρνᾷ
μέσ᾿ στὴν ἄβυσσο τὸ ὅ,τ᾿ εἶναι
μὲ τὴν ἄβυσσο γενιά.

(Ἔτσι κι ἄλλο ἕνα τελώνιο,
ἔτσι καὶ ἡ τρανὴ Ψυχὴ

στοῦ κορμιοῦ φυλακισμένη
τὸ στενὸ γυαλί,

μέσ' στὴ θάλασσα τῆς Σκέψης
ἄθλια πεταχτὴ
ζῇ κ' ἐκεῖ σὰ στὴν πατρίδα,
σάμπως μιὰ ἄβυσσο κι αὐτή.)

Μάθε με ὅλα νὰ διαβάζω
τὰ ὑπερκόσμια μυστικὰ
στὸ σκολειὸ τῆς ἀγκαλιᾶς σου
μέσα στὰ φιλιά.

Κι ὅλα γύρω μου τὰ πάντα
παντογνώστρα σὲ μηνᾶν·
μόνο κάτι ἀκόμα λείπει...
νά με! Ἐγὼ κ' ἐσύ, τὸ Πᾶν!

Γιατὶ κάτι ξέρω, κάτι
νὰ σοῦ δώσω ἔχω κ' ἐγώ·
ἄδεια στέκεται μιὰ στάμνα
στὸ βαθὺ μπροστὰ νερό,

καὶ θὰ στὴ γιομίσω. Ξέρω
τὴν πανώρια μουσική·
θὰ τὴ ζήσης θεῖα μαζί μου
στὸ δικό μου τὸ βιολί.

Σάρκα ἡ μουσικὴ θὰ γίνῃ
μὲ τὴν πλάστρα μας φωτιά,
κι ἀπὸ μᾶς θὰ γεννηθοῦνε
τ' ἀψεγάδιαστα παιδιά,

πού ὅμοια τους θὰ σπείρουν κι ἄλλα,
κι ὅ,τι γύρω τους ἀχνό,
ἄρρωστο, ἄσκημο, θὰ ρέψῃ
στὸν ἀφανισμό.

Τῆς χαρᾶς θὰ λάμψῃ ὁ Νόμος
πού προστάζει, βασιλιάς :
«φτάνει νὰ εἶσαι ἀπὸ ὑγεία
κι ἀπὸ δύναμη· νικᾶς!»

Κι ὁ ἄνθρωπος μέσα στὰ θάμπη
τῆς ἀκέριας νέας ζωῆς
θὰ εἶναι πάντα ἢ κυβερνήτης
ἢ τραγουδιστής.

Ὦ φωλιές! Ὦ ἀηδόνια! Πᾶνε
τ' ἄμοιαστα καὶ τὰ πεζά,
πέτρα ἀκύλιστη σκεπάζει
πεθαμένη τὴ Σκλαβιά.

Στερνοπαίδι ἀγάλια ἀγάλια
θὰ προβάλῃ καὶ θὰ βγῇ
πλάσμα ἀκόμα πιὸ γιομᾶτο,
νόημα πιὸ βαθύ.

Κι ὁ Ἀ ρ χ ο ν τ ά ν θ ρ ω π ο ς θὰ νἄβγῃ
πού ἡ ρομφαία του κι αὐτὴ
θὰ φαντάζῃ σὰν κιθάρα
παναρμονική.

Κι ὁ ἄνθρωπος ὁ βαριομοίρης
ὁ ἱδροκόπος δουλευτὴς

ὁ ἄπλερος πού παραδέρνει
δοῦλος ἢ βασανιστής,

καὶ ἢ βασανιστὴς ἢ δοῦλος,
ἀμολόητα καὶ σκληρὰ
μύριους τύραννους γρικάει
μέσ' στὰ σωθικά,

κι ὁ ἄνθρωπος ὁ βαριομοίρης
θὰ ὑψωθῆ θριαμβευτὴς
σὲ μιὰ γῆ πλατειὰ προφήτης
μιᾶς πλατύτερης ψυχῆς.

Δὲ γνωρίζω ἀπὸ θρησκεῖες,
μήτε σκύβω σὲ θεούς,
γνωριμιά μου ἐσὺ καὶ πίστη!
Πῆρα ἀράδα τοὺς ναούς,

γύμνωσα τὸ εἰκονοστάσι
βέβηλα καὶ τὸ βωμό,
λείψαν' ἅγια, τίμια ξύλα,
κάθε πρόσφορο ἱερό,

δισκοπότηρα, λαμπάδες,
ὅλα τ' ἅγια τῆς καρδιᾶς,
ὅλα σ' τἄρριξα σὰν ἄνθια,
γιὰ νὰ τὰ πατᾷς!

Εἶπα, κι ἄκουσες, καὶ γέρνεις...
Τρισαλιά μου, ὦ τρισαλιά,
στὸ σκολειὸ τῆς ἀγκαλιᾶς σου
μ' ὅλα τὰ φιλιά!

Περδικόστηθη Τσιγγάνα,
ὢ μαγεύτρα, πού μιλεῖς
τὰ μεσάνυχτα πρὸς τ' ἄστρα
γλῶσσα προσταγῆς!

Στὰ μεστὰ στὰ νικηφόρα
στήθια σου ηὗρα μοναχὰ
τῆς γυναίκας τὴν ἀπάτη
καὶ τῆς σάρκας τὴ σκλαβιά,

κι ἀχαμνὴ πλανεύτρα ἀγάπη
κ' ἕν' ἀρρωστημένο φῶς
καὶ τὸ λίγωμα πού λιώνει
τὸ κορμὶ τοῦ καθενός.

Μέσα μου κι ἂν νὰ σαλεύη
ἄκουα κάτι σὰ φτερό,
μὲ τ' ἀντρίκεια σου τὰ χέρια
σύντριψες καὶ τὸ φτερό.

Ὦ πού ἀγνάντια καὶ μακριά μου
τὰ μεσάνυχτα μιλεῖς
πρὸς τ' ἀστέρια, πρὸς τὰ πάντα,
γλῶσσα προσταγῆς.

Κι ὄντας μέσ' στὴν ἀγκαλιά σου
σφιχτοκλειῆς με ἐρωτική,
ὢ γυναίκα, ἐσύ, σὰν ὅλες,
ψεύτρα, σκλάβα! Ποιὰ εἶσ' ἐσύ ;.

ΛΟΓΟΣ Δ'

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

Ἔρρει τὰ θεῖα.
Σοφοκλῆς, (Οἰδίπους Τύραννος).

Στεριά, θάλασσα, θεοὶ γραφτὸ εἶναι νὰ χαθοῦνε.
Ἰντιάνικο τραγούδι.

Αὐτὰ τὰ προσωρινὰ φαντάσματα ἐσὺ εἶσαι ποὺ τἄπλασες.
Leconte de Lisle, (Στερνὰ ποιήματα).

Ἔστησα κι ἀπ' ὅσους τόπους πέρασα,
σὲ ναοὺς ἀγνάντια, τὸ τσαντῆρι,
γνώρισα τὴν ἐκκλησιά,
τὸ τζαμί, τὸ μοναστῆρι,
κι ἄλλαξα γοργὰ καὶ χτυπητὰ
λόγια μὲ πιστοὺς καὶ μὲ λευίτες,
μὲ εἶδαν ὀρθρινὸ οἱ βασιλικές,
καὶ ξενύχτισα σὲ λαῦρες καὶ σὲ σκῆτες·
καὶ παντοῦ, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ συντρίμματα
ὣς τὴ μυριοστόλιστη παγόδα,
μύρισα κι ἀπόκοτα ξεφύλλισα
τῆς λατρείας ὅλα τὰ ρόδα.
Ξένος ἔμεινα κι ἀσκλάβωτος

ἀπὸ σέβας, δέηση, τάμα·
εἶμ' ἐγὼ τῶν ἄθεων ὁ προφήτης
κ' ἡ ζωή μου εἶναι τὸ θᾶμα·
καὶ μονάχα μιὰ φορὰ στὴν Πόλη μέσα
μ' ἄγγιξε ἱερὴ κ' ἐμὲ λαχτάρα·
καὶ μοῦ τήνε φύσηξες ἐσύ,
γύφτισσα γυναίκα ξεμαλλιάρα,
καὶ τὸ τρέξιμό σου τὸ τρελλὸ
μέσ' στὰ τρίστρατα καὶ μέσα στὰ χαντούνια·
πίσω σου οὔρλιασμα σκυλιῶν,
γύρω σου παιδιῶν πετροβολήματα,
κι ὄχλος, καὶ σοῦ χτύπαε τὰ κουδούνια·
ποιὰ στιγμὴ νὰ σ' ἔσπειρε βλαστήμιας,
ποιᾶς ὀργῆς βάσταξ' ἐσένα μήτρα,
σκύβαλο τοῦ κόσμου κι ἀποκόμματο,
ποὺ εἶσαι ἡ Σίβυλλα, ἀπαρνήτρα ;
Κ' ἔκραζες βραχνά, — τὸ κράξιμό σου
δὲν μπορῶ νὰ τ' ἀπολησμονήσω, —
κ' ἔκραζες : «Φωτιά! νὰ κάψω τὴν Παράδεισο»
κ' ἔκραζες : «Νερό! τὴν Κόλαση νὰ σβήσω!»

*

Μεγαλόπρεπα περάσματα
τῶν θεῶν ποὺ δὲν πιστεύω,
ἀπὸ σᾶς πιὸ μεγαλόπρεπος,
γαληνὰ σᾶς ἀγναντεύω.

'Απ' τὰ δάση ὅταν ἀνάμεσα
κι ἀπ' τ' ὁλόπυκνο λογγάρι

με περνάη σε ράχη ἀσέλλωτη
γοργὴ μούλα καβαλλάρη,

οἱ φτελιὲς καὶ τ' ἀγριοπρίναρα
καὶ τὰ πεῦκα καὶ τὰ ἐλάτια
κι ὅλα τὰ δεντρὰ ζερβόδεξα
πηλαλᾶν κι αὐτὰ σὰν ἄτια,

κι αὐτὰ φεύγουν σὰν πετούμενα.
κι αὐτὰ κάνουνε σὰν κάποια
ξένα ἀγρίμια ἀνεμοπόδαρα
ταραγμένα ἀπὸ δρολάπια.

Ὅσο θέλετε φαντάζετε
καὶ πλανεύετε τὰ μάτια·
μήτε ἀγρίμια ἀνεμοπόδαρα,
μήτε πετεινά, μήτε ἄτια!

Εἶμ' ἐγὼ ποὺ τρέχω· κι ὄχι ἐσεῖς,
τὰ ριζόδετα ἐσεῖς εἶστε,
φτάνει ὁ καβαλλάρης νὰ σταθῇ
γιὰ νὰ σταματῆστε!

Μεγαλόπρεπα τρεχάματα
τῶν θεῶν τῶν ἀθανάτων,
ὅπου καὶ ὅπως κι ἂν ὑπάρχετε,
ὦ ἐσεῖς, ἴσκιοι φαντασμάτων,

ὦ τῆς πλάνης γιγαντέματα,
θεοὶ ἐσεῖς, ἀλίμονό σας!
Ἀπ' τὴν ὥρα ποὺ ἄλλος ὁ ἄνθρωπος
ξεκαβαλλικέψῃ ἐμπρός σας,

καὶ σταθῇ καὶ δῇ πῶς στέκεστε
σὰν τὸ δρῦ καὶ σὰν τὴ φτέρη
καὶ σταθῇ καὶ δῇ πῶς κρέμεστε
ἀπὸ τὸ δικό του χέρι,

καὶ γρικώντας πὼς τοῦ κρύβετε
τὴν ἀέρινη τὴν ὄψη
κάποιων οὐρανῶν ὁλόβαθων,
πάρῃ καὶ σᾶς κόψῃ,

καὶ τὸν ἥλιο πὼς τοῦ κρύβετε
βλέποντας, καὶ γιὰ ν' ἀνάψῃ
μιὰ φωτιὰ γιὰ φῶς, γιὰ ζέσταμα,
πάρῃ καὶ σᾶς κάψῃ!

*

Τέλους κανενός, καμμιᾶς ἀρχῆς
τὴ δική μου γνώμη φράχτης
δὲν ὁρίζει· εἶμαι τοῦ Τίποτε
πανελεύτερος ὁ κράχτης.

Εἶμ' ἐγὼ ποὺ σβήνω τὸ Γιατί
κ' εἶμ' ὁ ἀπαρνητὴς τοῦ Κάτι.
—'Αεροπέρνα ἀκαβαλλίκευτο
τῆς ἐρμιᾶς ἀδάμαστο ἄτι! —

Τῆς βλαστήμιας τ' ἀστραπόβροντα
ἀπ' τὰ μάτια μου ποτὲ
κι ἀπ' τὰ χείλια μου δὲν ξέσπασε
πρὸς ἐσένα, ὅποιε, θεέ!

Οὔτε μιᾶς στιγμῆς δὲ γνώρισα
γιὰ σὲ πόθο, φόβο, ὀργή·
ποιὸς χτυπάει τὸ δὲ στοχάζεται
καὶ ποιὸς τρέμει τὸ δὲ ζῆ ;

Τόσο νὰ καρφώσω πρὸς ἐσὲ
δύναμαι τὸ στοχασμό,
ὅσο δύναμαι στὴ θάλασσα
πεζοδρόμος νὰ διαβῶ.

Μήτε πρόσπεσα στὸν ἴσκιο σου,
καὶ γιὰ νὰ σοῦ δεηθῶ
γὼ δὲ δέθηκα τρεμάμενος
μὲ κανέναν οὐρανό.

Καὶ στὴ γλῶσσα ποὺ τὴ μίλησα
καὶ — ποῦ ; πότε ; πῶς ; — τὴν πῆρα
καὶ τὴ φύλαξα σὰ λείψανο
ξεσκισμένο ἀπὸ πορφύρα,

καὶ στὴ γλῶσσα ποὺ ξανάϋφανα
μ' ὅλα ποὺ ἔχω θησαυρίσει
τὰ χρυσόλογα χιλιόλογα
ἀπ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση,

μιὰ πλανεύτρα λέξη ἀγρίκητη
μιὰ εἶναι μόνο· ἡ π ρ ο σ ε υ χ ή !
Ὦ ναοί, προφῆτες, εἴδωλα,
εἴδωλα, προφῆτες, ναοί !

'Από σᾶς μακριὰ ὅπου πάτησα,
μὲ τὸ πάτημά μου ἐφάνη
τὸ γραμμένο μαγιοβότανο,
τὸ μελλόμενο βοτάνι·

μὲ τὸ πάτημά μου βλάστησε
τὸ βοτάνι ποὺ λυτρώνει,
καὶ μὲ τὴ ζωή μου ὁλάνθισε,
καὶ στὴν ἔρημο φυτρώνει,

τὸ βοτάνι τῆς ἀνάστασης!
Πότε θἄρθη ἡ ὥρα, ἡ ὥρα
ν' ἁπλωθῇ μέσ' ἀπ' τὴν ἔρημο
στὴν πολύκοσμη τὴ χώρα!

Ν' ἀνακράξῃ ὁ κόσμος κόβοντας
τ' ἄνθια σου τὰ νικηφόρα
κι ἀνασαίνοντας τὰ μύρα τους, —
πότε θἄρθη ἡ ὥρα, ἡ ὥρα!

Ὦ τὸ ὑπέρτατο τ' ἀνάσασμα,
ὢ τὸ ἀνάκρασμα τῆς νίκης
ὕστερ' ἀπὸ κάτεργα σκλαβιᾶς
κι ἀπὸ χρόνια καταδίκης!

Στὴν ἡμέρα ὅταν ὁ ἄνθρωπος
νέα παρθένα ροδοκάλλια
ξαναφέρῃ ἀπὸ τὴν ἄβυσσο
σὰν πρωτόβγαλτα κοράλλια·

ὅταν ὁ οὐρανὸς ἀπὸ βραχνὰς
τῆς ψυχῆς καὶ ἀπὸ φοβέρα
ἄπειρο ἀδειανὸ καὶ ἀδιάφορο
ξαναγίνη πέρα ὡς πέρα!

Ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἂν γράφτηκε
γιὰ πολὺ νὰ σὲ προσμένη,
ὦ βοτάνι ἐσὺ ἀνιστόριστο,
κ' ἐμπρὸς πάντα νὰ πηγαίνη

σπαταλώντας τὸ λιβάνι του
στὰ φαντάσματα τῶν ὅλων
καὶ τὴ δύναμή του λάτρισσα
στὰ ποδάρια τῶν εἰδώλων,

κι ἂν προφῆτες θέλη καὶ καλά,
θεῶν τρανοὺς διαλαλητάδες,
κι ἂν τεχνῖτες θέλη καὶ καλά,
κάθε εἰδώλου δουλευτάδες,

εἶμ' ἐγὼ ὁ προφήτης, εἶμ' ἐγώ,
κ' ἦρθα γιὰ νὰ διαλαλήσω
βασιλιὰ θεὸ τὸ Τίποτε
στὸν αἰῶνα ἐμπρὸς καὶ πίσω.

Χωρὶς ἔχτρα, χωρὶς ἔρωτα,
ὁ τεχνίτης ἦρθα ἐδῶ
γιὰ τῶν ψευτονείρων σου, ἄνθρωπε,
τὸ ναὸ νὰ πλάσω ἐγὼ

τέρας ἄγαλμα τὸ Τίποτε
μ' ὅλες τὶς θρησκεῖες τῆς πλάσης,
τέρας γιὰ νὰ φοβηθῆς
καὶ μαζὶ γιὰ νὰ γελάσης!

ΛΟΓΟΣ Ε΄

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

«Οἱ Ἕλληνες . . . καθ' ἣν χρόνου στιγμὴν ἔμελλον νὰ περιέλθωσιν εἰς ζυγὸν βαρβάρων καὶ νὰ ἀποβάλωσιν ὄνομα καὶ ὕπαρξιν, ἀνέπεμψαν τὴν ἐσχάτην λάμψιν σβεννυμένης φλογός . . . Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν αὐτῶν, φεύγοντες τῆς πατρίδος τὸν ὄλεθρον, ἐγένοντο αὖθις πνευματικοὶ τῆς Εὐρώπης κηδεμόνες.»

Λεοπάρδης,

(Στὸν 'Κοραῆ' τοῦ Θερειανοῦ, τ. Α΄, σ. 5)

Καὶ οἱ τριπλὲς οἱ πόρτες οἱ χρυσὲς
καὶ οἱ χαλκένιες πόρτες τρίξανε
τρίξιμο σὰ νὰ βογγῆξαν,
καὶ χωρὶς κανένα γγίξιμο,
σάμπως μαγεμένες, διάπλατες,
ἀπὸ μόνες τους ἀνοῖξαν.

Κι ἀποκάτω ἀπ' τὰ μουράγια τὰ διπλὰ
μὲ τὰ δυναμάρια τ' ἄπαρτα,
κι ἀποκάτω ἀπὸ τὰ πλάγια, ποὺ γεράνια
καὶ χλωρὰ καὶ ρουμπινιὰ τριγύρω ὑψώνονται,
δέρνουν τὰ νερὰ τοῦ Μαρμαρᾶ
τὰ καλόχτιστα λιμάνια.

Καὶ λογῆς καράβια ἀπ' τὶς Φραγκιές,
καὶ γαλέρες γενοβέζικες,
βενετσάνικα σαλεύουν τρεχαντήρια·
κ' εἶναι σὰ νὰ καρτερᾶν
ἀκριβὰ φορτώματα
γιὰ ταξίδια καὶ γιὰ πανηγύρια.

Στὰ κατάρτια φλάμπουρα, στὶς πλῶρες
ἀκροφίγουρα, λιοκάματα στὶς ὄψες
ἀπὸ τόπους μακρινοὺς κι ἀπὸ βασίλεια,
καὶ καρδιὲς χτυπᾶν καὶ χέρια ἁπλώνονται,
σὰ νὰ θέλουν κάτι ν' ἀγκαλιάσουν,
καὶ μπαϊράκια σειοῦνται καὶ μαντήλια.

Κι ἀπ' τὶς σκάλες κι ἀπὸ τ' ἀκρογιάλια
τῆς Ἀσίας τ' ἀντικρινά,
πέρα ἀπὸ τὴ Βιθυνία,
κάτι ἁπλώνεται κατάμαυρο,
κι ὅλο ἀγριεύει καὶ ζυγώνει,
Θεοῦ ὀργὴ καὶ δαίμονα μανία.

Τῶν κυμάτων ἡ μουρμούρα πότε χάνεται
σ' ἕνα βρόντο στεριανό, καὶ πότε γίνεται
σάμπως ταίριασμα τῆς ἥσυχης μουρμούρας
καὶ τ' ἀνήσυχου τοῦ βρόντου· καὶ γρικᾶς
πότε ἀλόγου πέταλο,
πότε τρέξιμο πεζούρας.

Κι ἀπ' τὶς πόρτες διάπλατες ποὺ ἀνοίξανε
κόσμος βγαίνει, κι ἀργοπάτητο
σέρνει καὶ βαρὺ τὸ πόδι,
κ' εἶναι μιὰ πομπή, καὶ δὲ γνωρίζεις

δέξιμο κι ἂν εἶναι, ξεπρόβόδισμα,
γάμος, λιτανεία ἢ ξόδι.

Κ' εἶναι συνοδειὰ χωρὶς ξαφτέρουγα
καὶ χωρὶς σταυροὺς καὶ λάβαρα
καὶ βαγγέλια καὶ παπάδες·
ποιᾶς λατρείας μυστήρια εἶν' αὐτά ;
Δὲν τὰ διαλαλοῦν ψαλμοί,
δὲν τοὺς φέγγουνε λαμπάδες.

Καὶ γυναῖκες οὔτε, οὔτε παιδιά·
κι ἄντρες μοναχὰ ἀσπρομάλληδες
καὶ μισοκοπιὲς καὶ παλληκάρια·
κ' ἔρχονται μὲ κόπο καὶ σκυφτοὶ
σὰν ἀπὸ κρυψῶνες μέσ' στὴ γῆ,
σὰν ἀπὸ τ' ἀνήλιαγα κελλάρια.

Κοντοστέκουν καὶ τρικλίζουν
ἀσυνήθιστο σὰ νἄχουν
κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο τέτοιο δρόμο·
καὶ τὰ μέτωπα στὰ χέρια τους,
καὶ στὰ μάτια μπρὸς τὰ χέρια τους
σάμπως ἀπὸ θάμπος κι ἀπὸ τρόμο.

Κ' ἔτσι πᾶν, καὶ τοὺς τρομάζουν
τὸ φῶς τοῦ ἥλιου, πέρα ἡ θάλασσα,
τ' ἀκροούρανα, κι ὁ ἀέρας,
κι ὁ οὐρανὸς ἀπάνω τους, καὶ γύρω τους
ἡ μεγάλη πλάση καὶ ἡ ζωὴ
καὶ τὸ παίξιμο τῆς μέρας.

Κ' εἶναι σὰ βγαλμένοι ἀπό 'να σκύψιμο
σὲ παλιὰ βιβλία δυσκολοσίμωτα,
καὶ σὲ συναξάρια,
καὶ σὲ κατιτὶ ἀκριβώτερο
ἀπ' τ' ἀράπικα τοπάζια, ἀπ' τὰ χουρμούζικα
τὰ μαργαριτάρια.

Κ' εἶναι σὰ βγαλμένοι ἀπὸ λογάριασμα
μπρὸς σὲ γιατροσόφια ἀπάντεχα,
σὲ δυσκολοξάνοιχτα δεφτέρια.
Κι ὅλοι καθὼς ἔρχονται κλιτοί,
καὶ καθὼς ἀργοζυγώνουν,
τί κρατᾶνε μέσ' στὰ χέρια ;

Καὶ ραβδιὰ κρατᾶν προσκυνητάδων
καὶ διαλαλητῶν ἀκροστεφάνωτα
μ' ἀγριλιᾶς καὶ μὲ μυρτιᾶς κλωνάρια·
τραχιὰ ἔχουν τὰ σάνταλά τους χοντροκάρφωτα
κρέμουνται στοὺς ὤμους τους
ταξιδιώτικα ταγάρια.

(Καὶ στοὺς μαρμαρένιους μώλους
ἔξαφνα φουσκώνει κι ἀντρειεύεται
κι ἀφροστέφανο ξεστάει τὸ κῦμα.
Καὶ γοργὸ μακριάθε ἕν' ἄλλο ξέσπασμα,
καὶ εἶν' ἀλόγου σάλαγος,
καὶ πεζούρας βῆμα.)

Κ' ἕνας ἕνας κι ἀπὸ δύο
κι ἀπὸ τρεῖς ἀνταμωμένοι,
κι ἀπὸ τέσσεροι κι ἀκόμα
πιὸ πολλοί, κρατᾶν καὶ σφίγγουν

τυλιγάδια καὶ βιβλία
σὲ χρυσὲς κ' ἐλεφαντένιες
πλούσια σκαλισμένες θῆκες,
καὶ πηγαίνουνε μὲ κεῖνα,
καὶ στὰ χέρια καὶ στοὺς ὤμους
καὶ στοὺς κόρφους τὰ βαστᾶνε,
λείψαν' ἅγια σάμπως νἆναι
καὶ θαματουργὲς εἰκόνες
καὶ βαριὰ σταμνιά, γιομάτα
μὲ τὴ στάχτη τῶν προγόνων.
Τυλιγάδια καὶ βιβλία
πὄχουν πρόσωπα πορφύρες,
ποὺ εἶν' οἱ σάρκες τους μετάξια,
καὶ λογῆς λογῆς τὸ μάκρος
καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα.
Σκεπασμένα καὶ μακριάθε
τὰ θωρεῖς καὶ λὲς πὼς εἶναι
στῦλοι, λὲς βωμοὶ σβησμένοι
καὶ σημαῖες καὶ θυμιατήρια
καὶ ρηγάδικες κορῶνες.
Σὰ θεῶν ἀγάλματα εἶναι,
σὰν ἀνάγλυφα εἶν' ἡρώων,
προφητῶν ὁράματα εἶναι,
καὶ κιβούρια καὶ μνημούρια.
Τάματα εἶναι καὶ τὰ πᾶνε
νὰ τ' ἀφήσουνε στὰ πόδια
κάποιων εἴδωλων καὶ κόσμων
ποὺ τὰ καρτερᾶν καὶ στέκουν
καὶ γιορτάζουν πανηγύρια
μέσα σὲ ναοὺς καὶ τόπους,
πέρα ὁλόμακρα, καὶ στέκουν
κ' οἱ ναοὶ κ' οἱ τόποι καὶ ὅλ-

καὶ προσμένουν καὶ προσμένουν
νὰ φωτοντυθοῦν μὲ κεῖνα.

*

«Τ' εἶναι τὰ δεφτέρια ποὺ κρατᾶτε
τὰ περγαμηνά,
σεβαστὰ κοπάδια ποὺ τραβᾶτε
σὰ διωγμένα ἀπὸ κακοκαιριά;
Καὶ σὲ τοῦτα τὰ βιβλία,
καὶ στὰ μνήματα ὅλ' αὐτά,
ποιὰ διαμάντια, ποιὰ σοφία,
ποιοὶ νεκροί, ποιὰ κόκκαλα ἱερά;»

Κάτι σάλεψε, κυμάτισαν τὰ πλήθη,
ξέσπασε φωνὴ καὶ μοῦ ἀποκρίθη:

«Εἶν' ἐδῶ κλειστοὶ μέσ' στὰ κιβούρια,
μέσ' στὰ τυλιγάδια εἶναι κρυμμένοι,
—γιὰ νεκροὺς ἡ πλάση ἂς μὴν τοὺς κλαίῃ! —
ὦ οἱ πηγὲς οἱ ἀθόλωτες τῆς Σκέψης,
οἱ ἀσυγνέφιαστοι τῆς Τέχνης οὐρανοί,
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι.

Κ' εἶναι τῆς 'Αλήθειας οἱ διδάχοι,
τῆς ἀκέριας 'Ομορφάδας οἱ πιστοί,
γεροί, ἀπείραχτοι, ὅλο νέοι,
καὶ ἥλιοι ποὺ σοῦ δίνονται νὰ τοὺς χαρῇς
πάντα μέσ' στὸ δρόσος κάποιου 'Απρίλη·
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι.

'Από τούς γιαλούς τῆς 'Ιωνίας
κι ἀπὸ τῆς 'Αθήνας τὸν ἀέρα
ποὺ ὅλα πνέματα τὰ κάνει καθὼς πνέει,
κι ἀπὸ τῆς 'Ελλάδας τ' ἁγνὰ χώματα,
ἡ Σοφία, ὁ Λόγος, ὁ Ρυθμός·
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι.

Κ' εἶναι οἱ Πλάτωνες, καὶ πίσω τους,
τῆς 'Ιδέας ἥρωες, οἱ φιλόσοφοι,
κ' ἡ 'Αρετὴ μ' αὐτοὺς «ἡ λεβεντιὰ εἶμαι!» λέει·
κ' εἶναι οἱ "Ομηροι, καὶ πίσω τους
ὅλοι οἱ ψάλτες καὶ τῶν "Ολυμπων οἱ πλάστες·
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι.

Τὴ στερνὴ πατρίδα τους τὴν παρατᾶν
ἀπὸ φύσημα διωγμένοι ὁρμητικώτατο,
γύφτοι γίνονται κ' 'Εβραῖοι,
ὅμως πάντα, κ' ἐρμοσπίτες, νικητές·
καὶ τοῦ κόσμου γίνονται πολῖτες,
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι!»

«Τοὺς γνωρίζω, τοὺς γνωρίζω,
—μίλησα κ' ἐγώ,—
τοὺς γνωρίζω καὶ τοὺς διαλαλῶ·
ξέρω ἀπ' ὅλα τὰ τραγούδια,
μὰ γιὰ νὰ τὰ πῶ,
τὰ ταιριάζω τὰ τραγούδια,
στὸ δικό μου τὸ σκοπό.»

Καὶ τὸ λόγο ποὺ ἀρχινῆσαν
ἔτσι τὸν τελειώνω ἐγώ:

«Καὶ σπρωγμένοι ὡς ἐδῶ πέρα
οἱ 'Αθάνατοι κ' οἱ 'Ωραῖοι
ἀπὸ ἀνέμους καὶ φουρτοῦνες
καὶ σεισμοὺς καὶ χαλασμούς,
καὶ καραβοτσακισμένοι
καὶ σκληρὰ κατατρεμένοι
κι ἀπὸ ξένους καὶ δικούς!

Καὶ κρυψῶνες ηὕρανε καὶ σκῆτες,
μοναστήρια καὶ κελλιά,
κ' ηὕρανε παλάτια καὶ σκολειά,
καὶ δὲν ηὕρανε τὸν ἥλιο
καὶ τὴ λευτεριά,
καὶ δεθῆκαν κι ἀρρωστῆσαν
καὶ χτικιάσαν τ' ἀπολλώνεια τὰ κορμιὰ
καὶ γινῆκαν βρυκολάκοι καὶ στοιχειά.
Βρῆκαν κάτεργα καὶ κάστρα
καὶ μιὰ πλάση ξένη, μιὰ στενὴ
πλάση ξελογιάστρα.
Ὄρνια γίνανε μπαλσαμωμένα,
λείψανα λυπητερά,
καὶ μαρμαρωμένα βασιλόπουλα,
ἡ ζωὴ καὶ ἡ νιότη καὶ ἡ χαρά.
Γίνανε ἢ σὰν ἄρρωστα λουλούδια
τροπικὰ στὰ θερμοκήπια,
ἢ φυτρώσανε μαζὶ
μὲ τὰ χόρτα ποὺ ἀγκαλιάζουνε τὰ ἐρείπια.
Ζήσανε κουλουριασμένοι
μέσ' στοῦ δάσκαλου τὰ χέρια,
κι ἀποκάτω ἀπ' τὴν κοντόφωτη ματιά,
ζήσανε ζωὴ μέσ' στὰ δεφτέρια,
ζήσανε ζωὴ μέσ' στὴ σκλαβιά,

ζήσανε ζωὴ τυραγνισμένη,
καὶ τοὺς ηὖρε μιὰ λατρεία καταραμένη
σὰν τὰ βάσανα καὶ σὰν τὰ καταφρόνια,
χίλια χρόνια, χίλια χρόνια!»

*

Κι ἀπ' τοὺς πάπυρους ἐκείνους μιὰ ψυχὴ
θάρρεψα πὼς χύθη,
καὶ γρικήθηκ' ἕνας ὕμνος θριαμβευτής,
κι ἀπ' τῶν τάφων ἔβγαινε τὰ βύθη:

«Θὰ διαβοῦμε καὶ στεριὲς καὶ πέλαγα,
θὰ σταθοῦμε ὅπου τὸ πόδι δὲν μπορεῖ
Τούρκου κανενὸς νὰ μᾶς πατήση·
ἀπὸ τὴν πατρίδα μας διωγμένοι,
καὶ σβησμένοι ἀπ' τὴν 'Ανατολή,
θ' ἀνατείλουμε στὴ Δύση.

"Οπου πᾶμε, θἄβρουμε πατρίδες
καὶ θὰ πλάσουμε, ἀπ' τὸ Βόσπορο
χαϊδευτὰ συνεβγαλμένοι ὣς τὸν 'Αδρία·
θὰ φωλιάσουμε στὴ Βενετιά,
θὰ ξαναρριζώσουμε στὴ Ρώμη,
θὰ μᾶς ἀγκαλιάση ἡ Φλωρεντία.

Τ' "Αλπεια τὰ βουνὰ θὰ δρασκελήσουμε,
θὰ ξαφνίσουμε τὰ ρέματα τοῦ Ρήνου,
στοῦ Βοριᾶ θ' ἀσπροχαράξουμε τὰ σκότη,
θὰ χυθοῦμε σὰ μαγιάπριλα τοῦ νοῦ·
ὅπου τόποι, ὅπου γεράματα, θὰ σπείρουμε
μιὰν 'Ελλάδα καὶ μιὰ νιότη.

Καὶ πλανῆτες μὲ δικό μας φῶς,
τὸ δικό μας φῶς θὰ ρίξουμε
ὅπου θάμπωμα καὶ βράδιασμα στὴ φύση·
κι ὁ ἀσκητὴς θὰ φιλιωθῆ μὲ τὴ ζωὴ
καὶ τὸ γάλα τῆς χαρᾶς ξανὰ θὰ πιῆς,
νηστευτή, κ' ἕνα κρασὶ θὰ σὲ μεθύση.

Καὶ ὁ Κελτὸς καὶ ὁ Γότθος κι ὁ Ἀλαμάνος,
κάθε βάρβαρος μ' ἐμᾶς θ' ἀναγαλλιάση,
κι ὁ Ἰταλὸς ἀπ' ὅλους πρῶτα·
ρασοφόροι καὶ ποντίφικες
θὰ προσπέσουνε στὰ πόδια τῆς Ἑλένης
καὶ τὸν κύκνο θὰ λατρέψουνε τοῦ Εὐρώτα.

«Τοῦ οἰκοδόμου θὰ τοῦ δείξουμε ρυθμούς,
νόμους τοῦ σοφοῦ· σ' ἐμᾶς θὰ τρέξουν
ὅμοια κυβερνῆτες καὶ τεχνῖτες,
πύργοι θὰ ὑψωθοῦν καὶ πολιτεῖες,
καὶ παντοῦ ξανὰ θὰ στηλωθοῦν
τῶν καλῶν καὶ τῶν ὡραίων οἱ δικιοκρίτες.

Μόλις βγοῦμε ἀπ' αὐτὸ δὰ τὸ κοιμητήρι
πρὸς τὸ φῶς καὶ στὰ τετράπλατα τοῦ ἀέρα,
σὰν τὰ πρῶτα θἄβρουμε τὰ νιᾶτα,
κ' ἔξω ἀπ' τὰ στενὰ κιβούρια,
Καίσαρες κι Ἀλέξαντροι, θ' ἀνοίξουμε,
μὲ τοῦ Λόγου τὸ σπαθί, τὴ στράτα.

Ὄλυμπων κορφὲς καὶ Παρνασσῶν!
Κι ἀπ' τὴ σκέψη κι ἀπ' τὰ μέτρα μας
γίνοντ' ἄνθρωποι καὶ Παρθενῶνες·
πέρα ὥς πέρα στὴν ψυχὴ μιὰ νεκρανάσταση!

Τὸ μεγάλο Πᾶνα ὁλόχαροι
ξαναπροσκυνᾶν οἱ αἰῶνες.

Κ' οἱ κακόσορτοι σοφοὶ καὶ οἱ στέρφοι
δάσκαλοι, ποὺ χρόνια καὶ καιροὺς
ἔτσι μᾶς κρατούσανε σαβανωμένους
καὶ μαζί μας πᾶνε σέρνοντάς μας,
ἅγια στερνολείψανα
τοῦ χαμένου Γένους,

ἔτσι βλέποντάς μας χρυσοφτέρουγους
ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τους νὰ φεύγουμε
σὲ ἀποθέωση ποὺ δὲ θὰ ξαναγίνῃ,
θὰ πιστέψουν πὼς σαρκώθηκαν χρυσόνειρα
κι ἀπὸ τῆς θεότης μας τ' ἀντίφεγγα
σὰν ἡμίθεοι θὰ φαντάξουν ὡς κ' ἐκεῖνοι!»

*

Κι ἀποκρίθηκε ἡ ψυχή μου
καὶ τοὺς λέει
σάμπως νά ἦταν ὀρθοστήλωτοι μπροστά μου
οἱ Ἀθάνατοι κ' οἱ Ὡραῖοι :

«Θὰ περάσετε ἀπὸ πάνω
ἀπ' τὴ θάλασσα τοῦ κόσμου
σὰν πνοὴ
μαλακώτατου μαΐστρου,
ποὺ τὸ πλάθει ὡς καὶ τὸ κῦμα
κάνοντάς το μιᾶς παρθένας
λιγερῆς κορμί.

Μὰ στὴ θάλασσα τοῦ κόσμου,
κ' ὕστερ' ἀπὸ σᾶς, καὶ πάντα,
σὰν ἐχτὲς
καὶ σὰν τώρα, θὰ ξεσπᾶνε,
θὰ φιλιοῦνται καὶ θὰ μάχωνται
κι ἄλλοι χίλιοι ἀνέμοι, χίλιες
μπόρες καὶ χιονιές.

Μὰ στὴ θάλασσα τοῦ κόσμου
ξανὰ ὁ Μάης ποὺ σᾶς γέννησε
δὲ θἀρθῇ.
Αὖρες εἶστε διαβατάρικες·
τὴν αἰώνια πολυτάραχη,
σὰν καὶ πρῶτα, θὰ τὴ δέρνῃ
κάθε ἀνεμική.

Τί κι ἂν εἶστε ἐσεῖς ἀθάνατοι ;
Τὴ ζωὴ τὴν ὁλοζώντανη
μιὰ φορὰ
τήνε ζήσατε σὰν πλάσματα
μὲ τ' ἀκέρια σας κορμιὰ
στῆς μακαρισμένης τῆς πατρίδας σας
τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο·
ἄλλος ἀέρας τώρα κι ἄλλος ἥλιος
γιὰ σᾶς πιά· καὶ ποτὲ πιὰ
δὲ θὰ ξαναζῆστε τὴ ζωή σας,
ξωτικά!

Καὶ καρδιὲς καὶ πολιτεῖες
ἀπὸ σᾶς ξανανθισμένες
καὶ σκυφτὲς
μπρὸς σὲ σᾶς κ' ἑλληνολάτρισσες,

καὶ ἴσκιοι μιᾶς Ἑλλάδας καὶ εἴδωλα·
μὰ ἡ Ἑλλάδα μιά, καὶ ἀγύριστη·
πάει, καὶ νὰ τὴν κλαῖς!

Κι ὅποιος δοῦλος σας θὰ γίνῃ
καὶ σᾶς πάρῃ καταπόδι,
ἢ ἕνας μόνος, ἢ ὅλο γένος,
θὰ σβηστῇ μὲ σᾶς.
Καὶ μονάχα ὅποιος μαζί σας
δὲν θὰ χάσῃ τὸν ἑαυτό του
καὶ θὰ κόψῃ μόνο ἀπ' τ' ἄνθια σας
γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ μαλλιά του, —
μόνο ἐκεῖνος ἐδῶ κάτου
στολισμένος θὰ τραβήξῃ σὰ γαμπρός,
θὰ τραβήξῃ στολισμένος μὲ τὴ χάρη σας,
θὰ τραβήξῃ ἐμπρός!

Μάθε· ἡ προκοπὴ δὲν εἶναι γιὰ τοὺς δούλους,
κι ὅσο θένε οἱ δοῦλοι ἀφέντη ἂς ἔχουν
τὸν ἀφέντη κάθε πλούτου κι ὀμορφιᾶς·
μάθε· ἡ προκοπὴ γιὰ τοὺς ἐλεύτερους,
γιὰ μᾶς!

Σὰν κ' ἐμᾶς τοὺς γύφτους θὰ διαβῆτε,
σπέρνοντας τὸ σπόρο τῶν ἐλεύτερων,
καὶ τὴν καταφρόνια τῆς σκλαβιᾶς,
ὅποιας, μ' ὅποιον ὄνομα σκλαβιᾶς·
κ' ἔτσι κι ἀπὸ σᾶς θὰ νἄρθῃ ὁ κόσμος
πιὸ κοντὰ σ' ἐμᾶς.

Κι ὅσο θέτε ἂς εἶστε ἁρματωμένοι
ἀπὸ μέτρο κι ἀπὸ ὑγεία κι ἀπὸ τάξη,

γειὰ χαρά σας, ἄσπρα ἀδέρφια φωτεινὰ
τῶν ὁλόμαυρων ἐμᾶς·
σὰν κ' ἐμᾶς εἶν' ἡ φυλή σας· δὲ θ' ἀράξῃ
πουθενά!

Ὅσο θέλει ἂς εἶναι μουσικώτερο,
ἄσπροι μου ἀδερφοί, τὸ πέρασμά σας
ἀπ' τὸ πέρασμα τῆς γυφτουριᾶς·
στόμ' ἀνόητα κι ἂς ἀνοίγῃ νὰ θαμάζῃ
πάντα ὁ κόσμος, πάντα ἐσᾶς·
κλέφτη χέρια κι ἂς τεντώνῃ γιὰ ν' ἁρπάζῃ
κάθε ἁγνὸ καὶ κάθε ψεύτικο διαμάντι
ποὺ θὰ λάμπῃ ἀπάνω σας.
Θ' ἀπομένετε παράμερα ἀπ' τὰ ἔθνη,
ὅσο κι ἂν πλευρώνετε τὰ ἔθνη,
κι ἀπὸ σᾶς τὰ ἔθνη χωριστά.
Μὰ ἢ μ' ἐμᾶς τοὺς τρισκατάρατους,
ἢ μ' ἐσᾶς, ὢ τρισευλογημένοι,
βάρβαρος ὁ κόσμος θὰ διαβαίνῃ
καὶ ραγιάς.

Οἱ Ἀθάνατοι κ' οἱ Ὡραῖοι θὰ βοηθῆστε
τῶν ἐθνῶν τὴ στράτα,
μὰ οἱ Ἀθάνατοι κ' οἱ Ὡραῖοι δὲ θὰ δῶστε
πόδια στὰ ἔθνη καὶ φτερὰ καὶ νιᾶτα·
πόδια καὶ φτερὰ εἶναι τῶν ἐθνῶν,
τὰ φτερά, τὰ πόδια καὶ τὰ νιᾶτα·
οἱ Ἀθάνατοι κ' οἱ Ὡραῖοι θὰ βοηθῆστε
τῶν ἐθνῶν τὴ στράτα,
σὰν τ' ἀστέρι πὄχει χρόνια,
χρόνια καὶ καιροὺς σβηστῆ,
μὰ ὀρφανὸ τὸ φῶς του ἀκόμα περπατάει,

μέσ' στ' ἀπέραντα κι ἀχνοφωτάει
τὸν ἀκούραστο νυχτοταξιδευτή...

Δὲ φοβᾶμ' ἐγὼ ἀπὸ Τοῦρκο,
καὶ τ' ἁρπάγια δὲ μὲ πιάνουν
τῆς σκλαβιᾶς,
οὔτ' ἡ Ἑλλάδα σας θαμπώνει με,
τὸ λιβάνι δὲ μὲ μέθυσε
καμμιᾶς δόξας περασμένης
καὶ λατρείας καμμιᾶς.

Κάνα πάπυρο κι ἂν εὕρω,
τόνε καίω γιὰ νὰ πετύχω
ζέστα ἢ φῶς·
τὴ φωτιά μου ἀνάφτω ἀξέταστα
μέσα σὲ ὅποιο ρεπεθέμελο,
ἢ παλάτι ἢ μοναστήρι,
ἢ σχολειὸ ἢ ναός.

Κι ἀπ' τὴ φλόγα κι ἀπ' τὴν πύρη
γύρω μου πουλιὰ καὶ δέντρα
κ' ἑρπετὰ
λάμπουν, τρίζουν, σειοῦνται, ἀλλάζουνε,
κι ὅλη ἡ φύση πνέμα γίνεται
καὶ μοῦ κρυφοψιθυρίζει
λόγια μαντικά.

Εἴτε μουσικὴ εἴτε λάμψη,
εἶστ' ἑνὸς χαμένου διάβα,
μιὰ πνοή·
ὢ φαντάσματα πεντάμορφα,
εἶμ' ὁ ἀκέριος, εἶμ' ἡ ἀλήθεια,

εἶμ' ἐγὼ τὰ δυὸ τ' ἀχώριστα·
σάρκα καὶ ψυχή!»

*

Μὰ ἡ πομπὴ μὲ τ' ἅγια λείψανα,
δίχως πιὰ ν' ἀποκριθῇ,
πάει, τὴν πῆραν τὰ καράβια
κ' ἔγινε ἄφαντη ἡ πομπή.

Κι ἀπ' τὶς ἴδιες πόρτες διάπλατες
πρὶν τὸ στοχαστῇς,
ὁ Σουλτάνος καβαλλάρης
μπῆκε, ὁ χαλαστής!

ΛΟΓΟΣ ΣΤ´

ΓΥΡΩ ΣΕ ΜΙΑ ΦΩΤΙΑ

. . . Διὰ ταῦτα τοίνυν, καὶ ὅτι οὐ πατρόθεν τοιοῦτος ἦν, ἀλλ' ἀποστάτης, καὶ ὅτι πάνδεινος ἀγροικία τὸ ἡμέτερον νῦν ἔχει γένος, οὐκ ἀφανισμοῦ μόνον χάριν ἀλλὰ ποινῆς εἵνεκα μάλιστα, δοθῆναι πυρὶ πεποιήκαμεν τὸ βιβλίον.

Γεννάδιος Πατριάρχης,
(Περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Γεμιστοῦ).

Πολλοὺς μὲν φῦσεν ἀνέρας θεοειδέας 'Ελλὰς
προύχοντας σοφίῃ, τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ.
'Αλλὰ Γεμιστός, ὅσον Φαέθων ἄστρων παραλλάσσει,
τόσων τῶν ἄλλων ἀμφότερον κρατέει.

Βησσαρίων, ('Επίγραμμα εἰς Γεμιστόν).

Στὰ κορφοβούνια εἶν' ἡ πηγὴ κάθε φυλῆς καθάριας.

Leconte de Lisle, (Poèmes Antiques).

Κι ἀσπρογάλλιαζε κ' ἡ αὐγή,
καὶ γυρνοῦσα στρατοκόπος,
καὶ εἶδα σύναξη πυκνή·
κ' ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα ἦταν ὁ τόπος
κάψαλο, καὶ σὰν ἀπαρνητὴς
κάθε πράσινου τριγύρω του· πλατὺς
ὄχτος κόκκινος, κι ἀπάνω του
ξάναβε φωτιά, καὶ γύρω της
ρασοφόροι, καλογέροι, χριστιανοὶ

τήνε θρέφαν, καὶ τὸ ρύθμιζε τὸ βῆμα τους
μιὰ τρομάρα, μιὰ ἡδονή.
Κ' ἔκαιγε ἡ φωτιὰ τὰ μαυροχάραχτα
φύλλα καὶ χαρτιά,
κ' ἦταν σὰν κορμιὰ καὶ σὰ χεράκια,
καὶ σὰν πρόσωπα, καὶ μέσ' ἀπ' τοὺς καπνοὺς
μὲ τὶς φλόγες, μὲ τὶς σπίθες
κάποια πνέματα πετοῦσαν πρὸς τὰ ὕψη,
καὶ ζευγαρωτὸ τὸ πέταμά τους
μὲ τοὺς ὀρθρινοὺς κορυδαλλούς.

Καὶ παράμερα μιὰν ἄλλη συντροφιὰ
στέκονταν, κι ἀπὸ τὸ στάσιμό της
δείχνεται ἀκατάδεχτη μιὰ σκέψη
καὶ μιὰ θλίψη εὐγενικιά.
Καὶ τοὺς γνώρισα· ἦταν οἱ πολύθεοι
κ' οἱ χριστιανομάχοι κ' οἱ ἐθνικοί,
κ' οἱ φιλόσοφοι, τοῦ ὀνείρου οἱ κυνηγοί,
στὴ λατρεία τῶν ἀγύριστων Ἑλλήνων
οἱ γονατιστοί.
Τὴ φωτιὰ τὴν ἀντικρύζανε
σὰν ἱερὸ βωμό,
σὰ νὰ παραφύλαγαν τὰ λείψανά της
νὰ τὰ συμμαζώξουνε γιὰ τὸ ναό.

«Τῆς φωτιᾶς βιγλάτορες,
ἡ φωτιὰ τί καίει ἐδῶ ;»

Καὶ μὲ κοίταξαν καὶ μοῦ εἶπαν : « Τρέμε,
γύφτε, κ' οἱ ἄπιστοι ὅλοι ! Καῖμε
τὸ βιβλίο τ' ἀφωρισμένο,
τὸ κακοῦργο, τὸ γραμμένο

ἀπ' τὸ Γεμιστό,
τὸ βιβλίο ποὺ δὲ θέλει τὴν Παρθένο
καὶ δὲν ξέρει τὸ Χριστό,
καὶ σὲ δόξες ἀνεβάζει θρόνους
καὶ λατρεύει γιὰ θεοὺς
τὰ στοιχειὰ καὶ τοὺς δαιμόνους
καὶ τῶν ψεύτικων εἰδώλων τοὺς λαούς ! »

Στὴ γλυκειὰ καὶ μ' ὅλα τὰ τριαντάφυλλα
κεντισμένη αὐγή,
καὶ πρὶν ὁ ἥλιος νὰ χυθῇ
τρίδιπλοι χυθήκανε ψαλμοί·
καὶ ἦταν ὁ ψαλμὸς τῶν Χριστιανῶν,
καὶ ἦταν τῶν Πολύθεων ὁ ψαλμός,
κι ὁ ψαλμὸς τοῦ Γύφτου ἐμένα,
τρίτος καὶ στερνός.

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Ἔρμη, σκλάβα, πικρὴ Ρωμιοσύνη,
τὴ βλαστήμια τ' ἀντίθεου τὴν εἶδα
κατὰ σὲ πειρασμὸς νὰ τὴ χύνῃ
σὰν τὴ λέπρα καὶ σὰν τὴν ἀκρίδα!
Ποιὸς βαστιέται μ' ἀδάκρυτα μάτια
νὰ σὲ ἰδῇ ; Τί ἁμαρτίες πληρώνεις ;
Στὰ χρυσὰ ρηγικά σου παλάτια
γνέθει ἡ ἀράχνη καὶ μύρεται ὁ γκιώνης.
Καὶ στὰ χέρια τ' Ἀντίχριστου κοίτα
τοῦ χαμοῦ τὴ σαΐτα !
Ἔρμη, σκλάβα, πικρὴ Ρωμιοσύνη,
σὲ τρυπάει στὴν καρδιὰ καὶ σὲ σβήνει.
Καρδιά, γνώμη, νοῦς, τοῦτα καὶ τ' ἄλλα,

τὸ χρυσὸ μυρογυάλι ραγίστη,
κι ὅλα πᾶνε· σοῦ μένει μιὰ στάλα,
τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μάνας σου ἡ πίστη !
Μὴν ἀφήσης τὸν ἄθεο νὰ πάρη
τὸ στερνὸ θησαυρό σου !
Μὲ τοῦ Ὑψίστου τὴ χάρη
στὰ παρμένα σου πόδια στηλώσου,
ψάξε μέσ' στὴν καρδιά σου τὴν ἄδεια
γιὰ μιὰ σπίθα, τὸ βόγγο σου πάψε,
ὅσα γύρω σου βρῆς ξεροκλάδια
ἄναψέ τα, φωτιὰ βάλε, κάψε !
Κάψε τὸ ἔργο τοῦ ἄθεου ποὺ τὄχει
Σατανᾶς φυσημένο
προτοῦ πέση στὸ πλάνο του βρόχι
κι ὅ,τι μένει σου ἁγνὸ καὶ παρθένο.
Ἔρμη, σκλάβα, πικρὴ Ρωμιοσύνη,
κατὰ σένα ἡ βλαστήμια τινάχτη,
τὴν κατάρα σου νἄχη, ὦ πατρίδα !
Πρὶν πληγή, πρὶν ἀρρώστια νὰ γίνη
σὰν τὴ λέπρα καὶ σὰν τὴν ἀκρίδα,
φωτιά ! Κάψε την, κάμε τη στάχτη.

ΟΙ ΠΟΛΥΘΕΟΙ

Μακαρισμένος ἐσὺ ποὺ μελέτησες
νὰ τὸν ὀρθώσης ἀπάνω στοὺς ὤμους σου
τὸ συντριμμένο ναὸ τῶν Ἑλλήνων !
Τοῦ Νόμου τ' ἄγαλμα σταίνεις κορώνα του,
στὶς μαρμαρένιες κολῶνες του σκάλισες
τοὺς λογισμοὺς τῶν Πλωτίνων.

Εἶδες τὸν κόσμο κι ἀτέλειωτο κι ἄναρχο
ψυχῶν καὶ θεῶν, μαζὶ κύριων καὶ ὑπάκουων,
σφιχτοδετὰ κρατημένη ἁρμονία·
καὶ τῶν καπνῶν καὶ τῶν ἴσκιων τὰ εἴδωλα
παραμερίζοντας ὅλα, ἴσα τράβηξες
πρὸς τὴν Αἰτία·
καὶ σὲ κρυψῶνα ἱερό, καὶ σωπαίνοντας
ἔσπειρες, ἔξω ἀπ' τὸ μάτι τοῦ βέβηλου,
κ' ἔπλασες λιόκαλη ἐσὺ σπαρτιάτισσα
τὴ θυγατέρα σου τὴν Πολιτεία.

Στοὺς χριστιανοὺς τοὺς μισόζωους ἀνάμεσα
ξαναζωντάνεψες Ὀλύμπους ἄγνωρους,
ἔθνη καινούργιων ἀθάνατων κι ἄστρων·
μέσα σὲ σένα Λυκοῦργοι καὶ Πλάτωνες
ἀπαντηθῆκαν· τὸ λόγο ξανάνιωσες
τῶν Ζωροάστρων.

Κι ἀφοῦ τὸ τέκνο μεγάλωσες, ἔνιωσες
τότε μονάχα τὴν κούραση, κ' ἔγειρες
ζωὴ κατόχρονη ἰσόθεης σκέψης,
κι ἀλαφροπῆρε σε ὁ θάνατος κ' ἔφυγες
τὸ μυστικό, τρισμακάριε, τὸν ἴακχο
μὲ τοὺς Ὀλύμπιους θεοὺς νὰ χορέψῃς.

Σοφός, κριτὴς καὶ προφήτης μᾶς μοίρασες
ἀπὸ τὸ γάλα ποὺ ἐσένα σὲ πότισε
τῆς οὐρανίας Ἀφροδίτης ἡ ρώγα.
Τοῦ κόσμου ἀφήνεις τὸ τέκνο, τὸ θᾶμα σου·
μὰ ὁ μισερὸς κι ὁ στραβὸς κι ὁ ζηλόφτονος
λυσσομανάει καὶ τὸ ρίχνει στὴ φλόγα.

Όμως ὁ ἀέρας τριγύρω στὴ φλόγα σου
πνοὴ σοφίας κι ἀλήθειας πνοὴ γίνεται,
κι ἀπὸ τὴ θράκα τῆς φλόγας πετάχτη
στὸν ἥλιο ὁλόϊσα ἕνας νοῦς μεγαλόφτερος·
τ' ἀποκαΐδια σου κρύβουμε γκόλφια μας,
καὶ θησαυρὸς τῆς φωτιᾶς σου εἶν' ἡ στάχτη !

Ο ΓΥΦΤΟΣ

Ἕλληνες χριστιανομάχοι
καὶ πολύθεοι, στερνολείψανα
διαλεχτὰ καὶ μετρημένα,
καὶ τοῦ Ναζωραίου ἐσεῖς πιστοί,
πλήθια ἀπὸ τὸ ράσο ὠδηγημένα,
κράχτε, φωτοκαῦτε κι ἀφωρίστε,
ὅλοι εἰδωλολάτρες εἶστε !
Καὶ κανείς σας καὶ κανείς,
καὶ σοφίας κι ἂν εἶναι θᾶμα καὶ τιμῆς,
ἀπ' τὸν ἥλιο τῆς ζωῆς δὲν τήνε παίρνει
τὴν ἀχτίδα ποὺ τὸ φῶς τοῦ φέρνει.

Στοῦ 'Ωκεανοῦ μέσ' στὰ κατάβαθα
ζοῦνε κάποια κήτη
ἔξω ἀπὸ τὸ φέγγος τ' οὐρανοῦ·
βλέπουνε, μὰ δὲν τοὺς φέγγει ὁ ἥλιος,
ἀπ' τὰ ἴδια τὰ κορμιά τους βγαίνει ὁ ἥλιος τους
φώσφορο εἶν' ὁ ἥλιος τους ἁγνό,
καὶ μιὰν ὅρασην ὀνείρου τοὺς μοιράζει
στοῦ 'Ωκεανοῦ μέσ' στὰ κατάβαθα·
κ' εἶστε σὰν αὐτὰ τὰ κήτη.

Οὔτε τὰ Ὀλύμπια νοητὰ
ξεφαντώματα, οὔτε τῶν θεῶν
τῶν ὡραίων τὰ ὀνόματα
τὰ πατροπαραδομένα,
οὔτε καὶ οἱ σταυροὶ τοῦ Γολγοθᾶ,
οὔτε καὶ ἡ Παρθένα ἡ Ἀθηνᾶ,
οὔτε ἡ Παναγιὰ Παρθένα,
οὔτε τῶν ἁγίων τὰ κονίσματα
ποὺ τὰ προσκυνᾶτε
γιὰ θαματουργά,
οὔτε μὲ τὰ πάγκαλα κορμιὰ
θεῶν ἀγάλματα καὶ ἡρώων·
τίποτε· καὶ κεῖν' ἀνώφελα,
κι αὐτά !

Κι ἀπὸ σᾶς κανεὶς δὲν τὴν ὁρίζει,
κι ἀπὸ σᾶς κανεὶς δὲν τὴν κρατεῖ
τὴν ἀκέρια Δικιοσύνη
καὶ τὴν ἀκομμάτιαστη Ἀρετή.
Γιατὶ σέρνουν ὄργητες καὶ μίση
πάντα, ἐσᾶς δεξά, κ' ἐσᾶς ζερβά,
καὶ μαζὶ ἕνας τόπος ἐδῶ κάτου
δὲ σᾶς παίρνει, κι ἂν σᾶς δίνανε τ' ἀπέραντα.
θὰ τὰ γύρευε ὁ καθένας σας δικά του.

Ἄναβε φωτιές, καλόγερε,
κάψε, κάψε, στὰ χαμένα καῖς·
ἀπ' τὴ στάχτη τῆς φωτιᾶς σου
τῆς Ἰδέας ὁ χρυσαητὸς
τὶς φτεροῦγες του τεντώνει πιὸ πλατειὲς
πρὸς τὰ ὕψη, πρὸς τὸ φῶς.

Κ' ἐσὺ πλάθε καὶ ξανάπλαθε, φιλόσοφε,
τὴν πολύθεη τὴ λατρεία,
πάρε ἀπ' τοὺς ἀρχαίους τὰ ὀνόματα,
πάρε ἀπ' τοὺς Χαλδαίους τὰ μυστήρια·
ὅλα σου τὰ πλάσματα, τοῦ κάκου !
Καὶ τὸ χτίσμα σου δὲν εἶναι παρὰ μνῆμα,
κι ἂς εἶναι ἄσπρο καὶ μεγάλο καὶ σεμνό.
Κι ὅ,τι ἀπάνω του ἀργοσειέται
σάμπως νὰ εἶναι ζωντανό,
ὁ ἴσκιος εἶναι δέντρου ἢ βρυκολάκου.

Μήτε ἡ Σπάρτη, μήτ' ἡ 'Αθήνα, μήτε ἡ Πόλη !
Τὴν 'Αθήνα τὴν ἀφιόνισε μιὰ 'Εβραία
μέσ' ἀπ' τὸ Γεθσημανί.
— Ποῦ εἶν' ἡ Σπάρτη ; Δὲν τὴν ξέρω. Ξέρω
τὸ Μυστρᾶ. Κ' ἡ Πόλη ἡ κοσμοξάκουστη
τώρα τούρκισσα κι αὐτή.

Ὅμως μέσ' ἀπὰ τοὺς θάνατους αὐτοὺς
κι ἀπὸ τὶς σκλαβιὲς ἐτοῦτες ὅλες,
ἥσυχα, ἁπαλὰ κι ἀγάλια ἀγάλια,
ζωὲς ἄλλες κι ἄλλοι γλυτωμοὶ
σπέρνονται καὶ γίνονται κι ἁπλώνονται
ἀπὸ τὶς κορφὲς ὢς τ' ἀκρογιάλια.

Κάποιο ἀχνάρι κι ἂν ξανοίξῃς, ὦ καλόγερε,
ποὺ θυμίζει σου τὸ διάβα κάποιου 'Ολύμπιου,
κάποιον ἦχο, σὰν ἀπὸ Σειρῆνα,
κι ἂν ἀκούσῃς, φοβερίζεις μὲ τὴν κόλαση·
καὶ στ' ἀρχαῖα χαλάσματα κι ἀνίσως
κρίνα ἀνθίσουν, ξερριζώνεις τα καὶ κεῖνα.

Μὰ ὅσα διώχνεις κι ἀφορίζεις,
πεταλοῦδες καὶ πουλάκια καὶ ἄνεμοι
σὲ φτερὰ καὶ ταξιδεῦτρες ἀγκαλιὲς
ἁπαλὰ τὰ παίρνουν καὶ τὰ πᾶνε
καὶ στὰ ξένα τὰ κομίζουν, καὶ θὰ γίνουν
πάλε φύτρα κι ἄνθια καὶ φωλιές.

Κ' ἕνα φῶς ἀπ' τὴν 'Ανατολὴ
τρύπησε τῆς Δύσης τὴν κατάχνια·
παντοῦ ἡ σάρκα, παντοῦ ἡ τρέλλα κ' ἡ ἡδονή !
'Ελικῶνες καὶ 'Υμηττοὶ τὸ φῶς τὸ στέλνουν
κ' εἶναι σὰν 'Απόλλωνες οἱ Σταυρωμένοι
τῶν 'Ορφέων κρατᾶν τὶς λύρες οἱ Χριστοί.

Μὰ κ' ἐσὺ Χριστιανομάχε ἀντάρτη,
τί ἀγωνίζεσαι μὲ πεῖσμα νὰ γυρίσῃς
τὴν ἀγύριστη πασίχαρη λατρεία,
καὶ καταφρονᾶς τὰ πάντα γύρω σου
καὶ μὲ ἀρχαίους ρυθμοὺς ὑμνολογᾶς
τοὺς θεούς σου καὶ μὲ ἀπόκρυφα βιβλία ;

'Αγωνίζεσαι τοῦ κάκου. Ἄλλοι καιροὶ
κι ἄλλη γνώμη σ' ἄλλη γλῶσσα μ' ἄλλα ὀνόματα,
καὶ τοῦ κάκου σὰ ληστὴς καὶ σὰ φονιὰς
δὲ σταυρώθη ὁ Ναζωραῖος· ἀπὸ πάνω σου,
κόσμε, πέρασε ὁ θλιμμένος βαρὺς ἴσκιος του,
καὶ σὲ κάρφωσε ἡ ματιὰ τῆς Παναγιᾶς.

Θἄρθῃ μέρα, καὶ θὰ δώσετε τὰ χέρια σας,
'Εθνικοὶ καὶ Γαλιλαῖοι, ἀνοιχτομάτες,
ποτισμένοι τὸ βοτάνι τῆς ζωῆς·
τὰ φαντάσματα θὰ δῆτε σὰ φαντάσματα

καὶ θ' ἁπλώσετε τὰ χέρια, ἀπ' ὅσα ζοῦν
νὰ κρατήσετε κ' ἐσεῖς !

Τ' ὄνειρό σου τ' ἄσαρκο τὸ προσκυνῶ
καὶ βωμὸ τοῦ ὑψώνω ἐγώ, φιλόσοφε,
σοῦ τὸ φύσηξ' ἕνας νοῦς ὡραῖος·
σὲ πονῶ ὡς καὶ σένα ἐγώ, καλόγερε,
πρόσταξέ σε θεὸς ἀγέλαστος, δὲ φταῖς,
Θεὸς ἀλύπητος· τὸ Χρέος.

Ὅμως τὰ ἱερά σας καὶ τὰ τίμια
κι ὅσα δὲν ἀναγνωρίζετε
κανεὶς τοῦ ἄλλου, σὰ νὰ τἄβρα ταιριασμένα,
πρωτογέννητα κι ὀρθὰ γιὰ τὸ ξετύλιμα,
κυνηγὸς καὶ στρατοκόπος μιὰ φορὰ
στὰ ψηλὰ βουνὰ τὰ χιονοσκεπασμένα.

Θλιβερός, ἀργός, βαριεστισμένος,
σὰν ἀπὸ καραβοτσάκισμα,
τράβηξα νὰ ζήσω μὲ τ' ἀγρίμια,
κ' ἔφερα τὴ μούλα μου κατάνακρα
κ' ἔστησα τὴν τέντα μου κατάψηλα
σὲ ρουμάνια καὶ σὲ στενορρύμια.

Κ' ηὗρα στὰ Θρακιώτικα βουνὰ
κ' ηὗρα στὶς κορφὲς τῆς Ἤπειρος
κ' ἔθρεψα τὴν πεῖνα μου τὴ λάμια
κ' ηὗρα σὰν πρωτάρη ἕνα λαό,
καὶ κυλοῦσε ἀπ' τὶς κλεισοῦρες κι ἀπὸ τοὺς ζυγοὺς
μὲ τὰ φουσκωτὰ ποτάμια.

Δὲν τὰ ξέρει τὰ βιβλία, καὶ εἶν' ἀκράταγος,
καὶ τ' ἀγάλματα δὲν ἔχει τῶν πολύθεων.

στὰ ταμπούρια τἄχει τὰ σκολειά,
κ' ἔχει γνώμη, κ' ἔχει δύναμη, καὶ θέλει·
τὰ λεβέντικα τραγούδια του τὰ ζῇ,
κι ὁ ἴδιος εἶναι σὰν ἀγάλματα θεϊκά.

Καὶ τοὺς τρέμουνε τῶν κάμπων οἱ κιοτῆδες,
καὶ μὲ ὀνόματα τοὺς κράζουν πονηρὰ
κλέφτες καὶ ἀπελάτες καὶ προδότες,
τοὺς μισοῦν οἱ βασιλιάδες, κι ὅλ' οἱ τύραννοι,
κ' εἶναι, μέσα στοὺς σκυφτούς, τὰ παλληκάρια,
κ' εἶναι, μέσ' στοὺς κοιμισμένους, οἱ στρατιῶτες

Μὲ τὰ μαῦρα τὰ μαντήλια στὰ κεφάλια τους,
πές τους καὶ καλόγερους, ἂν θέλῃς,
πές τους καὶ φιλόσοφους μὲ τὴ φλοκάτα·
πές τους ἐθνικούς· εἶν' οἱ ἀκριβοὶ τῆς Φύσης·
πές τους χριστιανούς· Χριστὸ λατρεύουν,
κι ὁ Χριστὸς μ' αὐτοὺς γιομᾶτος νιᾶτα.

Ὅ,τι πολεμᾶτε γιὰ ν' ἀδράξετε
μ' ἑνὸς ἄδειου λόγου ὁρμή,
τὸ ζητᾶνε αὐτοὶ μὲ τ' ἄρματα στὰ χέρια,
καὶ δὲ σκύβουνε γυρτοὺς βωμοὺς νὰ ὀρθώσουν,
κ' εἶναι σὰν πατέρες τῶν παιδιῶν
ποὺ θὰ πλάσουνε βασίλεια, τοῦ ἥλιου ταίρια.

Τῆς ὑγείας τὸ γάλα καὶ τὸ αἷμα
τῆς θυσίας ταιριάσανε στὸ εἶναι τους,
καὶ στὰ λογγωμένα τους τὰ στήθια
μιὰ πλατειὰ καρδιὰ βροντολαλεῖ,
μαρτυρῶντας, πολεμῶντας, τραγουδῶντας,
τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀλήθεια.

Πολεμᾶτε. Θὰ περάσετε γοργά,
ζωντανόνεκροι, πολύθεοι, χριστιανοί,
τῶν εἰδώλων ὢ προσκυνητάδες,
ἀπὸ σπάρτα εὐωδιαστὲς κι ἀπ' ἀγριοθύμαρα
θὰ φυσήξουν οἱ βουνήσιες οἱ πνοές,
καὶ θὰ σβήσουν οἱ εὐκολόσβηστες λαμπάδες.

Κ' ἔτσι ἀπαρνητὴς μὲ τὸ περίγελο,
κ' ἔτσι χαλαστὴς μὲ τὴ βλαστήμια,
κ' ἔτσι ἑνὸς θειαφότοπου μιὰ λάβα,
τὸ δροσὸ μιᾶς πίστης νιώθω μέσα μου,
κι ὠνειρεύτηκα νὰ ζήσω στὸ πλευρό τους·
μὰ ὡς κι αὐτοὶ μοῦ κράξαν : « Γύφτε τράβα ! »

Ἂς μὲ διώξαν. Τοὺς δοξάζω. Ἐγὼ εἶμαι
γλῶσσα τῆς ὡραίας ἀλήθειας,
δὲ μὲ σέρνει ἐκδίκηση λαοπλάνα·
καὶ γιὰ τοῦτο σήμερα μπροστά σας
ἔτσι μὲ γρικᾶτε νὰ χτυπῶ
μιὰν ἀργὴ καὶ σὰ νεκρώσιμη καμπάνα !

ΛΟΓΟΣ Ζ΄

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΚΑΚΑΒΑΣ

Λεύτεροι στίχοι, λεύτερα μιλεῖτε.
Α. Λασκαράτος, (Στιχουργήματα).

᾽Εμπρός! Θέλω γιὰ πατρίδα τὸν ἀπέραντο ροδοκοκκινισμένο ὁρίζοντα. Ζηλεύω ἐγὼ κ᾽ ἔχω γιὰ τζάκι μου μονάκριβο μιὰ ταξιδεύτρα τοῦ ἥλιου ἀχτίδα
M. Guyau, (Στίχοι ἑνὸς Φιλοσόφου).

Κοντὰ στοῦ Ρωμανοῦ τὴν Πύλη
πέφτει τ᾽ ἀπλόχωρο λιβάδι,
τ᾽ ὁλόχλωρο, τ᾽ ὁλανθισμένο,
κι ἀπὸ παντοῦ τὸ ἀπαλοζώνουν
τῆς ἄνοιξης τὰ περιβόλια·
καὶ στ᾽ ᾽Απριλιοῦ τοῦ μήνα τὸ ἔβγα
τὸ κάστρο ἀγνάντια τὸ μεγάλο
τὸ τριδιπλοθεμελιωμένο,
κι᾽ αὐτὸ χλωρὸ κι᾽ ὁλάνθιστο εἶναι·
κισσοὶ κι ἀγράμπελες καὶ δάφνες
βραγιὲς τὰ κάνουν ὡς κι αὐτὰ
τὰ πολεμόχαρα μουράγια
τὰ πυργωτά.
Βόσκουν κοπάδια στὸ λιβάδι,

πρόβατ', ἀλόγατα, γελάδια,
καὶ κάποτε κοπάδια ἀνθρώπων
μαυρολογᾶν ἐκεῖ καὶ βουΐζουν,
γιὰ νὰ χυθοῦν ἑτοιμασμένα
στὰ μεθοκόπια ἢ στὰ σεφέρια.

Καὶ τώρα μπῆκε ὁ Μάης ὁ μήνας,
μπῆκε μὲ τὴν Πρωτομαγιά του,
τὴ χαροκόπα θυγατέρα,
καὶ νά στ' ἁπλόχωρο λιβάδι,
στ' ὁλόχλωρο, στ' ὁλανθισμένο,
μεθάει καὶ σκούζει καὶ φρενιάζει
τῆς γυφτουριᾶς τὸ πανηγύρι,
τὸ πανηγύρι τῆς Κακάβας.
Κ' ἡ ρεματιὰ ποὺ τὸ χωρίζει
τὸ ἕνα τ' ἁπλόχωρο λιβάδι
σὲ δυὸ ἀδερφάκια λιβαδάκια,
βλέπει ἀπ' τὴ μιά της ἄκρη, βλέπει
κι ἀπὸ τὴν ἄκρη της τὴν ἄλλη,
σὲ μιὰ τριγύρω νερομάνα,
γιορτὴ παράξενη μεγάλη
τὸ χρόνο μιὰ φορά,
στὸ ἔμπα τοῦ Μάη τοῦ μήνα,
στ' ἄνθια τοῦ Μάη καὶ στὴ χαρά.

Ἔρχονται οἱ γύφτοι, οἱ γύφτοι, οἱ γύφτοι!
Κ' ἔρχονται οἱ γύφτοι ποὺ κρατῆσαν
γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ πλάνεμά τους,
κι ἀποκουμπῆσαν σὲ καλύβια
σκεπῆς ἐκεῖ ἕναν ἴσκιο νἄβρουν,
νὰ ποῦν πὼς εἶναι σπιτωμένοι,
καὶ πὼς χαρήκανε τὴ ζέστα

γλυκοφερμένη ἀπὸ τὸ τζάκι
κι ἀπὸ τὴν πόρτα τὴν κλεισμένη,
καὶ πῶς χαρῆκαν καὶ τὸ δρόσος
ποὺ ἀνάλαφρα φυσάει καὶ μπαίνει
ἀπ' τ' ἀνοιγμένο παραθύρι·
κ' ἦρθαν οἱ γύφτοι ποὺ ξεπέσαν
κι ἀρρίζωτοι ψευτορριζῶσαν,
καὶ συγγενέψαν μὲ τοὺς ξένους,
μὲ τοὺς ἀλλόφυλους ταιριάσαν,
κ' οἱ ξένοι δὲν τοὺς ἀγαπῆσαν,
τοὺς ἀρνηθήκαν καὶ οἱ δικοί τους,
καὶ τοὺς μισήσανε πιὸ ἀπ' ὅλους,
τὸ αἷμα τους, οἱ ἄλλοι οἱ γύφτοι,
κ' ἦρθαν οἱ καταφρονεμένοι
κι αὐτῶν τῶν καταφρονεμένων.
Κ' εἶναι οἱ καλύβες τους πιὸ ἔρμες
κι ἀπ' τὰ ρημάδια τὰ καμμένα,
κ' ἐκεῖνοι πιὸ δυστυχισμένοι,
γιατὶ τοὺς διώχνει καὶ τὸ σπίτι,
καὶ δὲν τοὺς θέλει οὔτε κι ὁ δρόμος·
γιατὶ κ' ἡ Λευτεριὰ ἡ θεότη,
πὄχει τὴ δύναμη καὶ κάνει
καὶ τὴν κακία ἀκόμα θεία,
τοὺς ἔλειψε κ' ἡ λευτεριά,
στὸ μολεμένο ἀέρα μέσα,
στὶς πολιτεῖες καὶ στὰ χωριά.
Μπάσταρδοι, ψεῦτες, κλέφτες, πόρνοι·
κ' εἶναι ἡ κακία τους χωρὶς
φωτιὰ κι ἀνάστημα κι ἀέρα,
γιὰ χριστιανοί, γιὰ τοῦρκοι, γιὰ ἄθεοι.
καὶ ζοῦν ἐδῶ καὶ ζοῦν ἐκεῖ,

καὶ παραδέρνουν πάντα, γύφτοι
καθιστικοί.

Καὶ νά καὶ οἱ γύφτοι, στερνολείψανα
μιᾶς ἀρχοντιᾶς πὄχει πεθάνει·
καὶ ξεχωρίζουν ἀπ' τὸν ἄλλο
γυμνὸ κουρελιασμένονε ὄχλο,
κι ἀστράφτουνε στὸν ἥλιο οἱ ὄψες τους,
λεπίδες καλοακονισμένες,
κι ἀπὸ τ' ἀλύγιστα κορμιά τους
κάποιες ματιές, κάποια σαλέματα
ξέρουν ἀκόμα νὰ ὁδηγᾶν
ξέρουν ἀκόμα καὶ προστάζουν.
Καὶ τὰ δασὰ χυτὰ μαλλιά τους
σκιάδια πλατύγυρα τὰ ἰσκιώνουν,
κι ἀπάνω τους ἀεροσαλεύουν
τοῦφες φτερῶν, καὶ τριζολάμπουν
μαλλινομέταξα καφτάνια,
φέρμελες φλωροκαπνισμένες·
ξέχωροι ἀπάνω στ' ἄλογα τους,
κ' εὐγενικοὶ καὶ καπετάνιοι,
καὶ σὰν ταφόπετρες φαντάζουν
τὰ μέτωπά τους, καὶ θαμμένα
κάτω ἀπ' αὐτὲς ζωὲς καὶ τύχες,
νιᾶτα, καιροί, μεγαλωσύνες.
Καὶ θὰ μποροῦσες νὰ ξανοίξης
μὲ κόπο καὶ στὰ πρόσωπά τους
διαλεχτὸ κάτι καὶ καθάριο,
πού, πρὶν γιὰ πάντα νὰ βουλιάξη
στὰ βάθια πέλαου ὠργισμένου,
σπαράζει ἀπάνω ἀπάνω, καὶ εἶναι,
στιγμὴ πικρότατη στερνή,

κ' εἶναι τὸ σπάραγμα κι ὁ ἀγώνας
γιὰ γλυτωμὸ ποὺ δὲ θαρθῇ.

Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι οἱ διαβασμένοι
κ' οἱ σκεφτικοὶ κ' οἱ βυθισμένοι
στ' ἀξήγητου τὸ ξήγημα, ἦρθαν,
κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι οἱ χτυπημένοι
ἀπὸ τὴν πέτρα τῆς μελέτης,
κ' οἱ μαντευτάδες κ' οἱ ἀστρολόγοι,
κ' οἱ γητευτὲς κ' οἱ ρουχολόγοι,
κ' οἱ ξηγητάδες τῶν ὀνείρων.
Κι αὐτοὶ ποὺ λέν, καὶ δὲ σωπαίνουν,
τὰ παραμύθια τὰ παράξενα,
τὰ παραμύθια τὰ φερμένα
κι αὐτὰ σὰ μύρα καὶ πετράδια
μέσ' ἀπ' τὶς πρῶτές τους πατρίδες
τὶς γιγαντόπλαστες ποὺ εἶν' ὅλα
ἄπνιχτα, ἀνέγγιχτα, περίσσια.
Κ' ἐκεῖνοι ποὺ διηγοῦνται κάποιες
μαῦρες θλιμμένες ἱστορίες,
κι ἂς τὶς φωτίζουν φωτοκαῦτες
ἥλιοι παντοῦ σκληρὰ χυμένοι.
Κ' ἦρθαν καὶ οἱ γύφτοι ποὺ γνωρίζουν
τῶν πλανητῶν τὰ κατατόπια
κι ὅλα τὰ μυστικὰ τῶν ἄστρων,
καὶ ποὺ μιλᾶνε μὲ τ' ἀστέρια,
καὶ ποὺ θωρῶντας τα μαντεύουν
ζωές, ἀγάπες, μοῖρες, χάρους.
Κ' ἦρθαν οἱ γύφτοι ὅσοι μερεύουν
τὰ φίδια μὲ τὰ ἐφτὰ κεφάλια
ποὺ χίλιους θάνατους σκορπίζουν·
κ' ἦρθαν οἱ γύφτοι μὲ τὰ φίδια

πού τὰ μερεύουν καὶ χορεύουν
καὶ πού βραχιόλια πλέκοντάς τα
σφιχταγκαλιάζονται μὲ κεῖνα.
Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι πού διαβάζουν
μὲ τὰ σιβύλλικα τὰ μάτια,
τῶ γυναικῶνε τους τὰ μάτια,
στὰ χέρια ἀπάνω, σ' ὅποια χέρια,
σὰ σὲ βιβλία καὶ σὲ δεφτέρια,
τῆς Μοίρας τὰ κρυφὰ γραμμένα.
Γύφτοι σοφοὶ καὶ γύφτοι μάγοι,
φτάνει νὰ θέλανε, μπορούσαν
σὲ κάθε τόπο νὰ ριζώσουν,
σὲ κάθε γένος νὰ φαντάξουν,
καρδιὲς καὶ γνῶμες νὰ ὑποτάξουν.
Δὲ θέλουν, τίποτε δὲ θέλουν,
μονάχα θέλουν καὶ διαβαίνουν,
περήφανοι καὶ πεισματάρηδες,
ξένοι, γυμνοὶ καὶ ἀφωρισμένοι,
μὲ τὰ κοράκια, μὲ τὰ σύγνεφα,
καὶ μὲ τοὺς γερανοὺς τοὺς περατάρηδες·
δὲν εἶναι ἀνήμποροι. Εἶναι οἱ γύφτοι.

Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι, πού τὰ κάμαν
σὰν τὴ ζωή τους καὶ τὰ σπίτια,
καὶ τὰ θεμέλιωσαν ἀπάνου
στ' ἀμάξια τους, κι αὐτὰ κυλᾶνε,
καὶ βόιδια σέρνουν τα ζεμένα,
κι ἀπ' τοὺς ἐλέφαντες κάτι ἔχουν
κ' ἔχουνε κάτι ἀπ' τὰ καράβια·
καὶ καθὼς πᾶνε καὶ περνᾶνε
στενά, κακοτοπιὲς καὶ ροῦγες
τριζομολᾶνε καὶ βογγᾶνε·

καὶ κάποτε μπροστὰ τὰ σπίτια,
καὶ πίσω οἱ γύφτοι λαχανιάζουν,
καὶ κεῖνα δείχνονται σὰ νἆναι
ἱερὸ καὶ μέγα κάτι τι·
σὰν ἀϊπιτάφιοι, σὰν κιβωτοί.

Νά καὶ οἱ τουρκόγυφτοι, οἱ σκηνῖτες,
ἡ ἀμάλαγη, ἡ καθάρια γέννα !
Πάντα κι ἀπὸ παντοῦ διαβαίνουν,
μαῦρα σπαθόφτερ' ἀγριοπούλια
μέσ' στὰ παλάτια καὶ μέσα στὰ ἔρμα,
κ' ἡ ἀσύντριφτη κρατάει ψυχή τους
ἄσκυφτο ὁλόϊσο τὸ κορμί τους,
καὶ τῆς ψυχῆς τους ἡ ἀγριάδα
μέσ' ἀπ' τὰ μαῦρα φωτερά τους
λυσσομανάει, κ' εἶν' ἀχαμνοὶ
καὶ χεροδύναμοι, ἀπ' ἀτσάλι
κι ἀπὸ κεντρί.
Χαρὰ οἱ χιονιές, χαρὰ ἡ βροχή,
καὶ πανηγύρι τὸ λιοπύρι·
καὶ πιὸ μεγάλο πανηγύρι,
στὴ γυμνὴ γῆ, καθὼς σὲ βρίσκει
γυμνόνε ὁ Χάρος καὶ σὲ πνίγει,
κι ὁ θάνατος μέσα στὴν τέντα,
στὴν ἀνεμόδαρτη καὶ στὴ σκισμένη,
καθὼς χυμάει καὶ σὲ μαραίνει.

Γαντζάοι, Κατσίβελοι, Νετότσοι,
Σίντηδες, Ρόμοι, Ζαπαράδες,
κάθε ὄνομα, κάθε γενιά !
Κ' οἱ βουλγαρόγυφτοι ἀπ' το Δούναβη,
κ' οἱ γύφτοι ἀπ' τὴ Μολδοβλαχιά,

κι ἀπὸ τὴν Κύπρο κι ἀπ' τὸν Καύκασο,
κ' οἱ γύφτοι ἀπὸ τὰ Δωδεκάνησα·
κ' οἱ μελαψοὶ κ' οἱ ἀρκουδοτρόφοι,
κ' οἱ ἀτσίγγανοι μὲ τὶς μαϊμοῦδες,
κ' οἱ ζουρναχείληδες ἐδῶ εἶναι
κ' οἱ σγουρομάλληδες ἐδῶ εἶναι,
κ' ἐδῶ εἶν' οἱ μπόϊδες κ' οἱ φονιάδες,
κι αὐτοὶ ποὺ πίστη μολογᾶνε
κάθε λατρείας, κάθε θρησκείας,
κ' εἶν' ἄπιστοι κ' εἶν' ἄθεοι, κ' εἶναι,
ποτὲ δὲν εἶναι μὲ κανένα,
κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα ἀδιάφοροι εἶναι,
καὶ κάτου ἀπ' ὅλα ξεγλιστρᾶνε,
κι ἀπ' ὅλα σέρνονται πιὸ κάτου.
Κι αὐτοὶ ποὺ ζοῦνε μὲ τοὺς λύκους
μέσα στὰ σπήλαια καὶ στὶς τρύπες,
ἄγριοι, μισόγυμνοι, ἔρμοι, πλάνοι,
κ' ἔχουν τὰ χέρια τους καμάκια,
κ' ἔχουν τὰ δόντια τους ἁρπάγια,
καὶ θρέφονται μὲ κρέατα γάτων,
μὲ σάρκες ποντικιῶν καὶ σκύλων,
κ' εἶναι σὰ γῦπες καὶ σὰ γρῦπες
κι ἀπ' ὅλα ἐλεύτεροι, καὶ κάποτε
κι ἀπὸ τὰ σπήλαια κι ἀπ' τὶς τρύπες.

Κ' ἤρθανε κ' οἱ καλαθοπλέχτες,
νά κ' οἱ ἀλογοπραματευτάδες·
πεταλωτῆδες, ξυλοκόποι,
γύφτοι ξωμάχοι καὶ σκαφτιάδες,
γύφτοι ἄνεργοι καὶ δουλευτάδες,
κι ὅσοι θερίζουν τὸ χρυσάφι,
καὶ ποὺ ποτὲ δὲν τὸ ποθῆσαν,

κι ὅσοι ἀγναντεύουνε τῶν ἄλλων
τὰ χαροκόπια καὶ τὶς ἔγνοιες
καὶ τὰ φιλιὰ καὶ τὶς ἀμάχες,
καὶ τὸν ἱδρὸ τοῦ φαμελίτη
καὶ τὴ ντροπὴ ποὺ τῆς γυναίκας
τὰ δροσομάγουλα πυρώνει,
καὶ τὸν καπνὸ ποὺ ἀπὸ τὸ τζάκι
τὸ σπιτικὸ γλιστράει καὶ φεύγει,
τὴν ἀρχοντιά, τὴ φτώχεια, καὶ ὅλα·
καὶ τίποτε δὲν τοὺς ξαφνίζει,
κι ὅλα σὰν ὄνειρα τὰ βλέπουν,
καὶ κάθε νύχτα στὰ τσαντήρια,
γυρνοῦν, κ' εἶν' ἴδιοι, πάντα εἶν' ἴδιοι.

Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι ποὺ δουλεύουν
τὸ χάλκωμα καὶ τὸ καλάγι,
κ' οἱ ἀτσίγγανοι οἱ καλοτεχνῖτες,
κ' οἱ γύφτοι οἱ σφυροκόποι νά τους !
Μὲ τὰ πανάρχαια σύνεργά τους,
μὲ τὰ διπλά τους φυσητήρια,
γύφτοι χαλκιάδες μὲ τὰ σύνεργα
τὰ χίλια μύρια,
ξεσκαλιστάδες τῆς φωτιᾶς,
κρατώντας την πάντ' ἀναμμένη,
καὶ σὰ νὰ παίρνουν ἀπὸ κείνη
πάντα ὅση δύναμη τοὺς μένει.

Κ' ἦρθαν κ' οἱ πλάστες οἱ μεγάλοι
ποὺ εἶναι τὰ ἔργα τους ἀπὸ ἦχο
κι ἀπὸ ρυθμὸ κι ἀπὸ ὄνειρο εἶναι,
κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι οἱ λαλητάδες·
κ' ἦρθαν οἱ γύφτοι ποὺ ξεχνᾶνε,

κι ὡς καὶ τὴ γλῶσσα τους ξεχνᾶνε,
ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη χώρα,
καὶ τὴν ἀλλάζουνε καὶ κείνη
καθὼς ἀλλάζουν τὰ ραβδιά τους,
περπατητάδες, ἀπὸ τὄνα
κι ἀπ' τ' ἄλλο δέντρο κόβοντάς τα,
καὶ ἡ γλῶσσα τους ποτὲ δὲ στέκει,
μόνο καὶ ἀπ' ὅπου κι ἂν περάσουν,
λόγια ἀπὸ κάθε λαὸ κλέβουν,
καὶ στὰ δικά τους τὰ ταιριάζουν
τὰ ξένα λόγια, καθὼς ζέβουν
τὰ ζᾶ στὰ κάρρα τους ἀπάνου,
ποὺ εἶναι μαζώματα καὶ κεῖνα
τῆς ἁρπαξιᾶς, κ' εἶν' ἀπ' ὁλοῦθε.
Κ' ἕνα μονάχα δὲν ἁρπάζουν
κ' ἕνα μονάχα δὲν ἀλλάζουν,
κ' ἕνα ὁ καρπὸς τῆς ἀμοιριᾶς τους,
κ' ἕνα τῆς ἄκαρδης καρδιᾶς τους
τὸ πλάσμα. Πλάσμα ἐσὺ ἀπὸ ἦχο,
πλάσμα ρυθμοῦ καὶ πλάσμα ὀνείρου,
ἐσ' εἶσαι ἡ γλῶσσα τους ἡ μία
κ' ἡ ἀσάλευτη καὶ ἡ μυστική !
Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι οἱ μουσικοί.

Γύφτισσες ἦρθανε ντυμένες
φανταχτερὰ γιορτῆς φουστάνια,
γύφτισσες ἦρθαν καὶ κρεμᾶνε
χοντρὰ γυαλιστερὰ γιορντάνια,
μὲ κόκκινα φορέματα ἦρθαν,
μὲ κίτρινα μακριὰ μαντήλια·
ὢ λάγνα μάτια, ὢ κόρφοι, ὢ χείλια !
Κ' ἦρθαν ἀνθοστεφανωμένες

μ' ὅλα τὰ λούλουδα τοῦ Μάη,
κι ἄνθια κρατώντας καὶ στὰ χέρια,
ντέλφια χτυπᾶνε καὶ κουδούνια,
καὶ κύκλους πλέκουν καὶ χορεύουν
καὶ τραγουδᾶν τὸ Μάη τὸ Μάη
κι ἀνάμεσό τους ἀρχινάει,
ξεχωρισμένη ἀπὸ τὶς ἄλλες,
τρικυμισμένο ἕνα χορό,
λυγιέται, σέρνεται, πετάει,
κορίτσι δεκοχτὼ χρονῶ
στὸ μανιωμένο τὸ χορό,
καὶ τοῦ χοροῦ βασίλισσα εἶναι,
κι ἄφρισμα, λάγγεμα, τρεμούλα,
ἡ γυφτοπούλα, ἡ μαγιοπούλα !

Κ' ἦρθαν οἱ γύφτισσες, οἱ γύφτισσες,
οἱ γύφτισσες ποὺ τραγουδᾶνε :
—Τώρα εἶν' ἡ ἄνοιξη κι ὁ Μάης,
τώρα τὸ καλοκαίρι, τώρα
κι ὁ ξένος βούλεται νὰ πάῃ,
στὸν τόπο του νὰ πάῃ, καὶ τρέχει,
νύχτα σελλώνει τ' ἄλογό του,
νύχτα τὸ καλλιγώνει, βάνει,
χρυσὰ τὰ πέταλα τὰ βάνει,
βάνει καὶ τὰ καρφιὰ ἀσημένια.
Καταραμένοι κ' ἐσεῖς γύφτοι,
ποὺ νὰ γυρίσετε δὲν ἔχετε
κανένα τόπο, καὶ πατρίδα,
γύφτοι, καμμιὰ δὲ σᾶς προσμένει,
ὁ Μάης ὁ μήνας σᾶς προσμένει,
ὁ Μάης ὁ ρήγας σᾶς καλεῖ,
ἐλᾶτε, γύφτοι ἀπὸ τὴ Δύση

καὶ γύφτοι ἀπ' τὴν 'Ανατολή,
καὶ μ' ὅλα του τὰ περιβόλια
σᾶς κράζει ὁ Μάης ξεφαντωτὴς
στὴν τρίμερη καὶ στὴ μονάκριβη
γιορτὴ τῆς γύφτισσας ζωῆς !
Κι ἀπ' τὴν Κακάβα πὄχει μέσα της
ἀνάκατα τὰ πολυσπόρια,
πικρό, σκληρὸ κι ἀρρωστημένο
τὸ ἔρμο πιοτὸ καὶ τὸ φαΐ,
κ' ἔχει νερὸ ἀπ' τὴ νερομάνα,
μέλι ἐσεῖς βγάλτε, βγάλτε γάλα,
βγάλτε οὐρανόβροχο ἕνα μάνα,
κ' ἕνα παλιὸ γερὸ κρασί,
ὦ γύφτοι, ὦ μάγοι καὶ σοφοί,
ποὺ σᾶς δουλεύουν οἱ δαιμόνοι
μέσ' στὰ γητέματα, στὰ ξόρκια,
καὶ μέσ' στὴ Σολομονική.
Νύχτα σελλῶστε τ' ἄλογά σας
καὶ καλλιγῶστε τα, καὶ πάρτε,
τ' ἀσήμι ἀπ' τὸ φεγγάρι πάρτε,
καὶ τὸ χρυσάφι ἀπὸ τ' ἀστέρια,
κ' ἐλᾶτε πανηγυριστάδες,
οἱ ἀταίριαστοι, ἔρωτες καὶ ταίρια,
τρίμερο ἀνάστα νὰ χαρῆτε,
καὶ μέσ' στ' ἀπλόχωρο λιβάδι
πατρίδα τρίμερη νὰ βρῆτε ! —

*

Κι ἄξαφνα πρόβαλε τὴν τρίτη μέρα
σὲ χρυσοσέλλωτο ἄτι καβαλλάρης

τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Βυζαντίου μαντάτορας
'Αποκρισάρης.

'Ακρίτες κι ἀσικρίτες καὶ σπαθάρηδες
τὸν τριγυρίζουν,
τὰ τούμπανα χτυπᾶν, τὰ βούκινα
σαλπίζουν.

Ξάφνισμ' ἀπάντεχο, ἐρχομὸς
ἀγύρευτος, κι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
στοῦ λιβαδιοῦ τὰ πλάτια καὶ τὰ μάκρη
τὰ κοπάδια καρφώνει ὁ βουβαμός.

Καὶ μέσα στὴ σιωπή, κι ἀπὸ ἕνα πέτρινο
πατάρι
ἀκούγεται τὸ βροντολάλημα
τοῦ 'Αποκρισάρη :

«Γύφτοι, ὁ Βασιλιὰς προστάζει
ὁ θεοφύλαχτος· ἐμπρός !
Σώνει πιὰ τὸ πλάνεμά σας,
κι ὁ παραδαρμός.

Σᾶς προσμένει τὸ μεγάλο Πενταδάχτυλο
κ' οἱ κορφές του ποὺ λαμποκοπᾶνε,
καὶ τὰ τρίσβαθα γκρεμά·
καὶ τοῦ Μαλεβοῦ τὰ πλάγια
τὰ κοκκινωπά.

Σᾶς προσμένει ἡ Λακοδαιμονιὰ
γιὰ νὰ τὴ μεστώσετε ποὺ εἶν' ἄδεια·
τὰ τραγώνια εἶναι γιὰ σᾶς καὶ τὰ λαγκάδια·

τοῦ Μοριᾶ ἡ καρδιὰ
σπαρταράει γιὰ σέ, καὶ τῆς ἀξίζεις,
Γυφτουριά !

Σύρ' ἐκεῖ καὶ χτίσε τὸ Γυφτόκαστρο,
τὸ προστάζει ὁ βασιλιάς·
κι ἀναπάψου μέσ' στὸν κόρφο μιᾶς πατρίδας
καὶ στὸν ἴσκιο μιᾶς φωλιᾶς.

Κι ὅταν σὲ τραβάῃ καὶ τοῦ πολέμου
καὶ τοῦ χαλασμοῦ ἡ ὁρμή,
ἁρματώσου τὸ σφυρί σου γιὰ τὸ ρῆγα σου
κι ἀποκάτω ἀπὸ τὸ νόμο μὲ τὸ λάβαρο
ἀγωνίσου ἡρώϊσσα κ' ἐσύ.

Γιὰ νὰ συνεπαίρνῃ σε σὰν πρῶτα
ἡ γητεύτρα τοῦ βιολιοῦ σου ἀκαματιὰ
θἄχῃς μέσ' στὶς πικροδάφνες τὸν Εὐρώτα
σὰ σὲ βύθῃ ἑνὸς ὀνείρου
λαγγεμένος ν' ἀργοπερπατᾷ.
Καὶ γιὰ τὰ καινούρια σου τὰ νιῶτα
θἄχῃς φυλακάτορα καὶ σκέπη
τὸ τετράψηλο βουνό, ποὺ μ' ὅλα του,
καὶ τὰ πεῦκα καὶ τὰ χιόνια καὶ τὰ βάραθρα,
μυριομάτης λαμπρομέτωπος
θὰ σὲ κυβερνάῃ καὶ θὰ σὲ βλέπῃ. . . »

Μὰ δὲν πρόφτασε τὸ λόγο ν' ἀποσώσῃ,
καὶ τὸ λόγο παίρνω ἐγώ·
κι ἀπ' τὸ ψῆλος ἄλλης πετρας
πρὸς τ' ἀδέρφια μεγαλόστομα μιλῶ.

Μέσα μου ὁ θυμὸς εἶναι σὰν ὄρνιο,
καὶ σὰ θάλασσα εἶν' ὁ λογισμός·
δὲν κρατιέται μέσα μου ἕνας κόσμος,
ἀπ' τῶν περασμένων τὰ ὄνειρα
κι ἀπὸ τοῦ μελλόμενου τὰ ὁράματα
μεστὸς κόσμος μυστικός.

■

– Γύφτε λαέ, ἄκουσέ με· τὸ πρωτόσταλτο εἶμαι
σημάδι ἀπὸ τὴν πλάση ποὺ θἀρθῇ,
κ' ὕστερα κι ἀπὸ ποιοὺς καιροὺς καὶ χρόνια πόσα!
Ἕνας ἐγώ, καὶ ζῶ γιὰ χίλιους.
Γύφτε λαέ, ἄκουσέ με, δὲ σοῦ μίλησε
προφήτης σου ποτὲ σὰν τὴ δική μου γλῶσσα.

Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ πύργους χτίζει στὸν ἀέρα
μὲ τὴ φωνὴ τοῦ κράχτη καὶ μοιράζει μας
βασιλικὰ τὰ κάστρα, κι ἄπρεπων ἐλπίδων
ἴσκιους μπροστὰ στὰ μάτια μας σαλεύει;
Εἴμαστ' ἐμεῖς οἱ ἀπάτριδοι κ' οἱ ἀγιάτρευτοι·
γιοῦχα καὶ πάντα γιοῦχα τῶν πατρίδων!

Εἴμαστ' ἐμεῖς οἱ ἀθάνατοι ἀπολίτιστοι·
κ' οἱ Πολιτεῖες λημέρια τῶν ἀκάθαρτων,
κ' οἱ Πολιτεῖες ταμπούρια τῶν κιοτήδων·
στὴ στρούγγα λυσσομάνημα καὶ φαγωμὸς
λύκων, σκυλιῶν, προβάτων καὶ τσοπάνηδων.
Γιοῦχα καὶ πάλε γιοῦχα τῶν πατρίδων!

Ἡ μάντρα εἶν' ὁ ἀφίλιωτος ὀχτρός μας,
τὴν πλατωσιὰ τοῦ κόσμου τὴ στενεύει,

στριγγλόχορτα φυτρώνουν καὶ γοργόνια
βλαστομανώντας κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο της·
τοῦ δολεροῦ ἀναγάλλιασμα, τὰ μαραζώνει
τὰ ξεφτέρια τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τ' ἀηδόνια.

Τὸ κρῖμα ἐκεῖ σκορπιός, ποτὲ λιοντάρι·
καὶ τὸν κακὸ τόνε μολεύει ἡ μάντρα
καὶ βρέφος ὁ καλὸς ποὺ τὸν ποτίζει ἀφιόνι·
δουλεῦτε τον ξανὰ τὸν κόσμο στὴ φωτιά,
καὶ τὰ καλά του ξανανθίστε καὶ τὰ κρίματα,
χτυπώντας τον, μὲ τὸ σφυρὶ καὶ μὲ τ' ἀμόνι.

Περάστε ἀπάνω ἀπὸ τὶς μάντρες, τὰ μουλάρια σας
φτερῶστε τα σὰν τὰ σκουπόξυλα,
ὅταν οἱ μάγισσες τὰ καβαλλᾶνε·
ὁ κόσμος ἀκομμάτιαστος καὶ ἀπέραντος·
ὅπου τελειώνουν οἱ στεριές,
τὰ πέλαγα ἀρχινᾶνε.

Ὅσα βουνὰ κι ἂν ἀνεβῆτε,
ἀπ' τὶς κορφές τους θ' ἀγναντεῦτε ἄλλες κορφὲς
ψηλότερες, μιὰν ἄλλη πλάση ξελογιάστρα·
καὶ στὴν κορφὴ σὰ φτάστε τὴν κατάψηλη,
πάλε θὰ καταλάβετε πὼς βρίσκεστε
σὰν πρῶτα κάτω ἀπ' ὅλα τ' ἄστρα.

Ὁ Νόμος, ὅταν ἀπ' τὴ γνώμη τοῦ σοφοῦ
δὲ δίνεται σὰν κάτι τι θεόσταλτο,
στραγγουλιστὴς καὶ πνίχτης εἶναι ὁ νόμος·
πνοὴ τοῦ νόμου ποὺ τὰ πάντα κυβερνᾶ,
μέσα μας εἶν' ἐμᾶς ὁ νόμος, ἀητομάτης·
Νόμος ἐμᾶς, νυχτόημερα καὶ πάντα, ὁ δρόμος.

Ποιὸς εἶσαι ποὺ μᾶς σπρώχνεις πρὸς τὸ κάρφωμα
ποὺ ἀνάξιους θὰ μᾶς ἔκανε νὰ πίνουμε,
καθὼς τώρα τὸν πίνουμε, τὸν ἥλιο ;
Ἡ κούπα μας κρατιέται πάντα ὁλόγιομη·
κι ἂν ἔχουμε πατρίδα, φτάνει αὐτὴ ὣς ἐκεῖ
ποὺ φτάνει καὶ τοῦ ἥλιου τὸ βασίλειο.

Μέσ' στοῦ Ἑφταπόταμου φυτρώσαμε
τὴν πλάση ποὺ ὅλη εἶν' ἀπὸ τέρατα,
τέρατα καὶ τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι,
καὶ στέκει ἀνάμεσό τους ὁ ἄνθρωπος
μὲ τὴ ζωὴ ποὺ τὸν πλακώνει σὰ βραχνάς,
μὲ τὴ ζωή, τὸ στοιχειωμένο τὸ λαγκάδι.

Μὲ τοὺς λωτοὺς καὶ μὲ τοὺς κύκνους μεγαλώσα
μὲ τὰ ζαρκάδια τρέξαμε στοὺς κάμπους
τοῦ χιλιοποτιστῆ τοῦ Γάγγη,
ἀγάπες πλέξαμε μὲ τοὺς θεώρατους
ἐλέφαντες, προγόνοι μας βρεθήκανε
τὰ φίδια καὶ οἱ οὐραγκοτάγκοι.

Ἐμεῖς γενιὰ τοῦ προύντζου καὶ τοῦ σίδερου,
σὰ δουλεμένοι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ πρωτόγυφτου
πατέρα τῶν ἀνθρώπων Τυμπαλκάη·
μὰ τήνε πότισε τὴ ρίζα μας
κάποιο κρυφὸ φαρμάκι κι ἀξεδιάλυτο,
κ' ἡ κατάρα μᾶς πῆρε σὰν τὸν Κάη.

Ἐμεῖς δὲ γονατίσαμε σκυφτοὶ
τὰ πόδια νὰ φιλήσουμε τοῦ δυνατοῦ,
σὰν τὰ σκουλήκια ποὺ πατεῖ μας·
μὰ γιὰ ν' ἀντισταθῇ μὲ τὸ σπαθί,

βρέθηκε σὰν πολὺ στοχαστική,
καὶ σὰν πολὺ ὀνειρόπλεχτη ἡ ψυχή μας.

Μᾶς ταπεινῶσαν ὅλες οἱ ταπείνωσες·
μὲ τὴν ἀπόφαση τὴν ἥσυχη τοῦ ἀνέλπιδου
ρουφήσαμε ὅλους τοὺς καημοὺς κι ὅλους τοὺς τρόμους,
στὴ χώρα ποὺ ὅλες οἱ ζωὲς σὰ φυτρωμένες,
φτερὸ τὴν κάμαμε τὴ ρίζα μας, καὶ φύγαμε
μακριὰ στὰ ὁλάνοιχτα πρὸς τοὺς μεγάλους δρόμους.

Μὲ τὸ γλίστρημα φύγαμε τῶν ἀγριόγατων,
καὶ μὲ τῆς νυχτερίδας τὸ παράδαρμα,
καὶ μὲ τὴ γληγοράδα τῆς ἀκρίδας,
καὶ μὲ τὴν καταφρόνια τὴν ἀσώπαστη
γιὰ τὶς φωλιές, τὰ σπίτια καὶ τὰ κάστρα.
Γιούχα καὶ πάλι γιούχα τῆς πατρίδας.

Κι ἀπὸ τὴν Ἴντια πρὸς τὸ Ἰρὰν περάσαμε,
κ' ἡ Ταυρίδα μᾶς εἶδε νὰ τραβήξουμε
πεζοδρόμοι μὲ τοὺς πραματευτάδες,
καὶ τὰ κορμιά μας ἀψηφήσανε δαρμοὺς
βουνῶν, στεππῶν καὶ ρουμανιῶν καὶ πόταμων,
χαλάζια καὶ χαμψίνια καὶ βοριάδες.

Στοῦ Μισιριοῦ τοὺς ἄμμους πιὸ βαθιὰ
τ' ἀφήσαμε τὰ χνάρια μας, ξαφνίστηκε
τῆς Ἀφρικῆς ἡ Σφίγγα καὶ μᾶς βλέπει
σὰν κάτι πιὸ δυσκολομάντευτο ἀπ' τὴν ὄψη της·
ἀπὸ τὸ Νεῖλο ὣς τὸν Εὐφράτη ἀστράψαμε
κι ἀπὸ τὴ Βεναρὲς ὣς τὸ Χαλέπι.

Κι ἀπὸ τῆς Τραπεζούντας τὸ καστέλι
τῆς Μαυροθαλασσίτισσας ἁπλώσαμε
κατὰ τὸ Δούναβη, μᾶς πῆραν τὰ Μπαλκάνια,
στὴν Πόλη τὰ καράβια μᾶς ἀράξανε,
κ' οἱ Θρακιώτικοι κάμποι μᾶς δεχτήκανε
πρῶτα πρῶτα, δαρμένα καραβάνια.

Κι ἂν μᾶς ἔλεγες : « Γύφτοι, θὰ γυρίσετε
στὴν πρώτη σας κοιτίδα τὴν ξεχειλιστὴ
ἀπ' τὴ ζωὴ ποὺ δίχως μετρημὸ διαβαίνει
καὶ σύνορα δὲν ἔχει, ἀνάκατα ὅλη της,
ἀπ' τὰ βουνὰ ὧς τὰ χόρτα, ὅλα γιγάντικα,
κι ὅλα ἕνα ξάφνιασμα σὰ νὰ τὰ δένη,

ἡ πρώτη σας πατρίδα σᾶς προσμένει ἐκεῖ
νὰ σᾶς δώση τὴ δόξα τὴν ἀπάντεχη
δοσμένη σὲ σοφοὺς καὶ ἥρωους, ὦ σκηνῖτες,
θρονιὰ μαχαραγιάδων νὰ σᾶς στήση,
καὶ νὰ σᾶς προσκυνήση λωτοστέφανους
μὲ τοὺς πανάγιους ἀσκητὲς καὶ τοὺς προφῆτες,

καὶ τότε θὰ σοῦ κράζαμε : Δὲ θέλουμε,
τὸ πανηγύρι μὴ χαλᾶς· γιορτάζουμε
τὸ συντριμμὸ τῶν ἁλυσίδων,
ὅ,τι κι ἂν εἶναι, ἀπὸ διαμάντια ἢ ἀπὸ σίδερα·
οἱ τρανοὶ λυτρωμένοι εἴμαστ' ἐμεῖς.
Γιούχα καὶ πάντα γιούχα τῶν πατρίδων ! »

Κι ἂν πέσαμε σὲ πέσιμο πρωτάκουστο
καὶ σὲ γκρεμὸ κατρακυλίσαμε
ποὺ πιὸ βαθὺ καμμιὰ φυλὴ δὲν εἶδε ὧς τώρα.
εἶναι γιατὶ μὲ τῶν καιρῶν τὸ πλήρωμα

ὅμοια βαθὺ ἕν' ἀνέβασμα μᾶς μέλλεται
πρὸς ὕψη οὐρανοφόρα.

Τὸ γένος τὸ μοιρόγραφτο εἴμαστε
ποὺ θὰ σκοτώση τὶς πατρίδες·
τοῦ κόσμου ἡ Μάγια, ἡ ἀκριβὴ τοῦ Βράμα
θὰ ὑφάνη μὲ τὰ χέρια της, χαρὰ
κι ἀνθρώπων καὶ θεῶν, τὸ ἔργο της,
τὸ πιὸ ξαφνιστικό της θᾶμα.

Ὅλος ὁ κόσμος, ἕνας κόσμος, γύφτος,
σὲ δόξας θρόνο ἀπάνω, πλάστης,
μὲ τὸ σφυρί του καὶ μὲ τὸ βιολί,
τῆς ἀψεγάδιαστης Ἰδέας· ἡ πλάση
σὲ περιβόλι τοῦ Μαγιοῦ ἕνα πανηγύρι,
καὶ μιὰ πατρίδα ἡ Γῆ.

Κι ὁ κόσμος θὰ διαλέξη κάποιον Ἄτλαντα
ἢ κάποιον Ἄθω νὰ σκαλίση ἀπάνω του,
μεγαλοφάνταστος τεχνίτης, τὸ ἄγαλμά μας
καὶ θ' ἀνατείλη στ' οὐρανοῦ τὰ τρίσβαθα
πρωτόφαντο ἄστρο ξενοχάραγο,
κι ὁ κόσμος θὰ τὸ πῆ μὲ τ' ὄνομά μας!

*

Κι ἀκοῦσαν καὶ τοὺς δυὸ τοὺς κράχτες,
τὸν πρῶτο ἀδιάφορα τὸν εἶδαν,
καὶ ξαφνιστῆκαν ἀπ' τὸ δεύτερο
καὶ κάτι τι σὰ νὰ αἰστανθῆκαν,
καὶ τίποτε δὲν καταλάβαν,
μονάχα ἀγώνας τοὺς ταράζει

σὰν τὸν ἀγῶνα, ὅταν ξυπνώντας,
νὰ ξαναβροῦμε πολεμᾶμε
κάποιο ὄνειρο μισοχαμένο
π᾿ ὅλο τὸ πιάνεις κι ὅλο φεύγει.
Καὶ καθὼς ὅταν παύῃ ὁ ἄνεμος
τὸ δάσος νὰ ταρακουνάῃ,
ξεσπάει τὸ σύγνεφο, ποὺ πρόσμενε,
στὸ δάσος καὶ τὸ βροχοδέρνει,
ἔτσι ὅταν σώπασαν τ᾿ ἀντίμαχα
τὰ λόγια τὰ ρητορεμένα,
τ᾿ ἀποκρισάρῃ ἀπὸ τὴ μιὰ
καὶ τὰ δικά μου ἀπὸ τὴν ἄλλη,
ξανάρχισε, ἄμυαλο, πολύβοο,
μέσ᾿ στὸ μαγιάτικο λιοπύρι,
τὸ πανηγύρι τῆς Κακάβας,
τῆς γυφτουριᾶς τὸ πανηγύρι.

ΛΟΓΟΣ Η΄

ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ

Βασιλεύσουν μετὰ ταῦτα
ἀναιδεῖς καὶ ἄγνωστοί τε,
ἄνδρες τοίνυν καὶ γυναῖκες
μιαροὶ καὶ βέβηλοί τε...
Κι ἀπέκει ἔρχεται τἀρκοῦδιν
ν' ἀνασπάσῃ τὰ παλούκια,
καὶ τὸν φράχτην νὰ τὸν κάψῃ,
καὶ τὸν τάφον ν' ἀφανίσῃ...
Καὶ πάλιν ἕξεις, Ἑπτάλοφε, τὸ κράτος.
Χρησμὸς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

Ἀπὸ τὸ μάτι του ἀνάβρυσε ἡ ζωὴ μιᾶς
σκέψης πάντα νέας ποὺ τρυπάει κατάβαθα
τὰ Τωρινά, τὰ Περασμένα, τ' Αὔριανά.
Shelley, (Ἑλλάδα).

Ὁ Προφήτης ποὺ κοιτάζει
μὲ τὰ μάτια τοῦ Ὁραμάτου
κι ὁ Προφήτης ποὺ κηρύττει
μὲ τοῦ Αὔριο τὸ στόμα,
κι ἀπὸ ποιὰ πνοὴ δὲν ξέρω
τραβημένος, πνοὴ κ' ἐκεῖνος,
παρατώντας τὰ δικά του,
τοὺς ἀητοὺς καὶ τὰ λιοντάρια,
καὶ τ' ἀπόκρυφα βιβλία,
πῆγε κάτου ἀπ' τὴ μονιά του

κ' ἦρθε μέσα στοὺς ἀνθρώπους,
μέσ' στὸν Τσίρκο τὸν ἀπέραντο
τὸ μαρμαροστυλωμένο.
Καὶ νά ὁ Τσίρκος περιμένει
νὰ γιορτάσῃ τὸ γιορτάσι
ποὺ γιορτάζει μὲ τὸ Μάη,
καὶ ξεχείλισε καὶ βουΐζει
μέσα του τῆς Παναγίας
καὶ τῆς ἁμαρτίας ἡ Πόλη.
Κι ὁ Προφήτης μέσ' στὸν Τσίρκο
χτίσματα καὶ θάματα εἶδε,
τέρατα εἶδε γεννημένα
μέσ' ἀπ' τὰ φιλιὰ τῶν ἄδειων
καὶ τῶν παραστρατισμένων.
Κ' εἶδε τὰ εἴδωλα πανώρια
βάρβαρα κι ἀπὸ τοὺς τόπους
κι ἀπ' τοὺς χρόνους κουρσεμένα.
Καὶ γιομίζουνε τὰ πλάτια,
καὶ ξαφνίζουνε τὰ ὕψη
στῦλοι, πύργοι, θεοὶ κι ἄνθρωποι,
χίλιες μύριες ζωές, ποὺ ζοῦνε
καὶ χαλκὲς καὶ μαρμαρένιες
καὶ στοῦ ἐλέφαντα τὴ χάρη
καὶ στ' ὁλάκριβο χρυσάφι
καὶ σὲ κάθε τι ποὺ λάμπει
καὶ σκληρὸ εἶναι καὶ κρατιέται
ξένο, ἀσάλευτο, καὶ ποὺ εἶναι
σοφία κ' αἴνιγμα καὶ τέχνη.

Κ' εἶδε πλούσιο ἀρχοντολόϊ
καὶ βαρὺ καὶ φαντασμένο
καὶ σὰν ἁλυσοδεμένο

καὶ σοφὰ βαλτὸ σὲ τάξη
γύρω γύρω στὸ ρηγάρχη
στὸ θεοδώρητο δεσπότη.
Καὶ μὲ τ' ἄσπρα τὰ σαγιὰ εἶδε
καὶ μὲ τὰ χρυσὰ βραχιόλια
καὶ πορφυροβουτημένους
μάγιστρους καὶ λογοθέτες
καὶ τοῦ Παλατιοῦ τοὺς πρώτους.
Καὶ τοὺς χρυσαρματωμένους
τοὺς κουβικουλάριους εἶδε,
καὶ ζωστὲς καὶ ρηγοποῦλες,
καὶ σὰν ἄστρα ἀπαλοφέγγαν.
Καὶ τοὺς μαγγλαβῖτες εἶδε
γαύρους μὲ τ' ἀπελατίκια.
Καὶ σὲ μιὰ γωνιά, ἀλλοῦ πέρα,
καὶ σὰν παραπεταμένους
εἶδε μιὰ φουχτιὰ λεβέντες
νὰ πλευρώνουν πεζεμένοι
τ' ἀστρομέτωπα ἄλογά τους,
καὶ στὰ βένετα κοντάρια
ν' ἀκουμπᾶν ἀφαιρεμένα
τὰ γιγάντικα κορμιά τους.
Καὶ ἦταν οἱ Ἀκρῖτες, καὶ ἦταν
σκόρπιοι καὶ παρατημένοι,
τρίψαλα κι ἀπομεινάρια,
τὰ στερνὰ τὰ παλληκάρια.
Κι ἀνατρίχιασε ὁ Προφήτης.

Καὶ δὲν εἶδε νὰ προβάλη,
μέσ' ἀπὸ τὸ Τριμπουνάλι
τ' ἀεροκρέμαστο, τὴν ὄψη
τὴ λειτουργικὴ του ὁ Ρήγας.

Καὶ τὸν εἶδε μὲ τοὺς μίμους,
καὶ τὸν εἶδε μὲ τοὺς νάνους,
μὲ τοῦ τσίρκου τοὺς παλιάτσους,
μὲ τοῦ τσίρκου τὶς καροῦχες,
μὲ τοῦ τσίρκου τοὺς ἡρώους.
Ταίρι καὶ ὅλων εἶν' ὁ Ρήγας,
ὅλων εἶναι σταυραδέρφι,
κι ἀγωνίζεται μαζί τους,
μεθοκόπος, χαροκόπος,
μέσ' στὸν Τσίρκο τὸν ἀπέραντο
ποὺ γιορτάζει τὸ μεγάλο
τὸ μαγιάτικο γιορτάσι.
Καὶ τὸν εἶδε ἀπάνω στὸ ἅρμα
μὲ τοῦ Βένετου τὸ ντύμα
μὲ τοῦ Πράσινου τὸ χρῶμα
κι ὀρθὸς κ' ἕτοιμος νὰ στέκη
γιὰ τὸ τρέξιμο, ἀφρισμένος.
Κι ἀνατρίχιασε ὁ Προφήτης.

Καὶ τοὺς Πράσινους τοὺς εἶδε
καὶ τοὺς Βένετους τοὺς εἶδε,
καὶ εἶδε τὸ σκυλὶ ποὺ ξέρει
νὰ ὑποτάζεται, νὰ γλείφῃ,
νὰ λυσσάῃ καὶ νὰ σπαράζῃ·
τὸ σκυλὶ τὸ καμωμένο
κι ἀπὸ πίστη κι ἀπὸ δόλο.
Καὶ ξεχειλισμένα τὰ εἶδε,
σκαλιά, βάθρα καὶ καμάρες,
θρόνους, δρόμους καὶ σφεντόνες
ἀπὸ τὴ μπασιὰ τοῦ πλήθους.
Μαυρομάλλινα καμίσια
καὶ μαλλιὰ κοντοκομμένα

καὶ στεφάνια βελουδένια
καὶ τριανταφυλλιὰ γιορντάνια,
καὶ παράξενα τραγούδια
καὶ λουλούδια καὶ μαντήλια,
κι ἀεροσειένται μέσ' στὰ χέρια.
Καὶ πυκνὰ καὶ λαμπυρίζουν
χεροσκούταρα καὶ λόγχες,
καὶ σαλεύουν καὶ προσμένουν
δήμαρχοι καὶ δῆμοι καὶ ὄχλοι
νὰ χαροῦν τὸ πανηγύρι
τ' ἀνοιξιάτικο τὸ μέγα
μέσ' στὸν Τσίρκο τὸν ἀπέραντο.
Κι ἀπ' τὰ ὑψώματα τοῦ Τσίρκου
πέρα ὀλόβαθα καθάρια,
μ' ὅλα της τὰ περιγιάλια,
μ' ὅλα της τ' ἀραξοβόλια,
μ' ὅλα της τὰ γλαυκονήσια
τὴν ἀγνάντεψε μακριάθε
πρωϊνή, μαγιάτικη, ὅλη,
κ' ἔξω ἀπ' ὅλα, ἀπάνω ἀπ' ὅλα,
καὶ σὰν ὄραμα, τὴ θεία
θάλασσα, τὴν 'Αφροδίτη
τῶν γιαλῶν, τὴν Προποντίδα.
Κι ἀνατρίχιασε ὁ Προφήτης.

Καὶ τὸν Πύργο τὸ φωσφόρο
ποὺ βιγλάτορας φυλάει,
κι ἀγναντεύει, καὶ εἶν' 'Αχρίτας
καὶ εἶν' ὀλόμπροστα, ἀπ' τὰ ὕψη
τοῦ βασιλικοῦ ἁγιασμένου
Παλατιοῦ, τὸν εἶδε ξάφνου
— κι ἀνατρίχιασε ὁ Προφήτης —

νὰ φλογίζεται, ν' ἀνάφτη,
τὶς φωτιές του ὅλες ν' ἀνάφτη,
ν' ἀνεβαίνουν οἱ φωτιές του,
νὰ τινάζωνται, νὰ τρέμουν,
καὶ στὸν ἥλιο νὰ φαντάζουν,
μαῦρες γλῶσσες νὰ φαντάζουν·
καὶ εἶναι γλῶσσες ποὺ μιλᾶνε,
καὶ εἶναι γλῶσσες ποὺ μηνᾶνε
πῶς τὸ πάτησε τὸ χῶμα
τῶν Ἑλλήνων, καὶ πῶς μπῆκε
καὶ τραβάει μπροστὰ καὶ φτάνει
καὶ τὴν Πόλη φοβερίζει
πάντα ὀχτρὸς κι ἀπὸ αἰῶνες,
ὁ πιστὸς τοῦ Μωχαμέτη,
τοῦ Κυρίου θυμός, ἡ μοῖρα
καὶ ἡ κατάρα τῶν Ἑλλήνων.
Στ' ἅρματα ! Στ' ἅρματα ! Ὁ Τοῦρκος !

Καὶ εἶδε τὸ μαντατοφόρο
Λογοθέτη τοῦ πολέμου
κι ἄκουσε τὸ μήνυμά του :
« Βασιλιὰ κι ἀφέντη ! Ἀνάψαν
ὅλοι οἱ Φάροι οἱ μηνυτάδες,
ἀπ' τοῦ Μυσικοῦ τοῦ Ὀλύμπου
τὶς κορφὲς ὣς ἐδῶ πέρα
στὴ Χρυσόπολη ἀποπάνου
στ' ἅγιου Ἀξέντιου μπρὸς τὴ ράχη.
Νά κι ὁ Πύργος ὁ φωσφόρος
ἀπ' τὸ Μέγα τὸ Παλάτι !
Μπῆκε ὀχτρὸς καὶ μᾶς πατάει.
Καρτεροῦμε, ἡ προσταγή σου.
Κόφτε τὴ γιορτή, τὸν τσίρκο

κλεῖστε, τ' ἄρματα κρεμάστε
τὰ βασιλικὰ στὴν πόρτα
τῆς Χαλκῆς, σπαθί, σκουτάρι,
καὶ λουρίκι, τοῦ πολέμου
δὸς τὸ μήνυμα, ρηγάρχη !
Στ' ἄρματα ! Στ' ἄρματα ! Ὁ Τοῦρκος ! —

Κι ἀποκρίθη ἀπόκοτα ὁ ρηγάρχης·
Λογοθέτη, λούφαξε κιοτή,
τίποτε δὲ δύνεται νὰ κλείση
τὴν ὁρμή μου, τὴ χαρά μου, τὴ γιορτή.

Θέλω ὡς ἄρχισα τὸ δρόμο νὰ τὸν τρέξω
πέρα ὦς πέρα ἁρματηλάτης νικητής·
τὴ χρυσὴ τὴν ἁλυσίδα ποιὸς θὰ κόψη
τῆς ὁρμῆς μου, τῆς χαρᾶς μου, τῆς γιορτῆς ;

Μήτε τοῦρκος, μήτε δαίμονας θὰ φτάση,
μήτε πόλεμος, μηδὲ σεισμὸς κανείς·
τοῦ πολέμου ἐδῶ εἶν' οἱ κάμποι, ἀγωνιστάδες
τῆς ὁρμῆς μου, τῆς χαρᾶς μου, τῆς γιορτῆς.

Σκάφτουν τ' ἄλογα τὸ χῶμα καὶ τ' ἀμάξια
βογγοτρίζουν, ζωντανὰ
καὶ ὁ λαός μου καρτεράει νὰ στεφανώση
τῆς γιορτῆς μου τὴν ὁρμὴ καὶ τὴ χαρά.

Τοῦ πολέμου τὶς φωτιὲς σβῆστε τις ὅλες,
καὶ συντρίφτε κάθε φάρο ἐνοχλητή,
καὶ γκρεμίστε ὅλους τοὺς Πύργους τοὺς φωσφόρους
Μόνα ὀρθά, ἡ χαρὰ κ' ἡ ὁρμή μου καὶ ἡ γιορτή.

'Εμπρὸς τ' ἅρματα κ' ἐμπρὸς οἱ ἁρματοδρόμοι,
κ' ἑτοιμάστε τὸ γλυκόπιοτο κρασί,
κι ἀλαλάζοντας, λαοί μου, ὑμνολογεῖστε
τῆς γιορτῆς μου τὴ χαρὰ καὶ τὴν ὁρμή ! —

Κ' ἔσβησε ἡ φωτιὰ ἡ μηνύτρα,
καὶ γκάπ ! γκόπ ! ρημάδι ὁ Πύργος
κι ἀντιβρόντησε κι ὁ Τσίρκος
καὶ οἱ χαροῦχες ξεκινῆσαν,
καὶ μπροστὰ κι ἀπ' ὅλους πρῶτος
καὶ ροδοστεφανωμένος
ὁ ρηγάρχης ὁ μονάρχης
γιὰ τὴ νίκη ἁρματοδρόμος.
Καὶ ἀργοαπλώθη στὸν ἀέρα
καὶ τὸν ἄκουσε ὁ Προφήτης
τὸν πασίχαρο τὸν ὕμνο
κι ἀπ' τοῦ Πράσινου τὸ στόμα
κι ἀπ' τοῦ Βένετου τὸ στόμα.

ΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΒΕΝΕΤΟΙ

Κοίτα τὴν Ἄνοιξη καὶ πάλε
ὄμορφα ποὺ ροδοχαράζει !
Χαρὰ καὶ ὑγεία κ' εὐτυχία
τοῦ κόσμου φέρνει, ἀντραγαθίες
θεοδώρητες καὶ νῖκες δίνει
τοῦ Βασιλιᾶ σου, Ρωμιοσύνη !

Γιομάτη ἀπὸ τὴ ζωγραφιά σου
κ' ἡ 'Ανατολή, μεστὴ καὶ ἡ Δύση,
χάρηκε ὁ Δούναβης μ' ἐσένα,
καὶ σὲ λαχτάρισε καὶ ὁ Κύδνος·

κ' ἐγὼ μονάχα ἀπὸ τὴ φήμη
κι ἀπὸ τὸ λόγο σὲ γνωρίζω.
Μὴν εἶσαι ἀδικητής, καὶ στάσου
γιὰ νὰ χορτάσω τὴν εἰδή σου
τὴν ὀμορφιά σου ν' ἀπολάψω.

Καρτέρα με, πιὰ ὀχτροὺς δὲν ἔχεις,
σκλάβοι σου οἱ βάρβαροι ἀπ' τὴ Δύση,
κι ἀπ' τὴν 'Ανατολὴ τὰ ἔθνη.
Στάσου τὰ πόδια σου νὰ πλύνω,
στάσου νὰ νίψω σου τὰ χέρια,
στάσου τὴ σάρκα σου νὰ λούσω.
Κ' εἶναι πανώρια σου τὰ πόδια,
τὰ χέρια σου εἶναι ματωμένα,
κ' ἔπαθε ἡ σάρκα σου γιὰ μένα.

Εἶμαι ὄμορφη, κ' ἐξουσιάζω
τὶς χῶρες ὅλες, ὡραῖος εἶσαι
κι ἀπὸ τὰ Κράτη ἀπάνω στέκεις.
Ἔλα τὶς δυὸ τὶς ὀμορφιές μας
ταιριάζοντας νὰ τὶς χαροῦμε.
Πόλη δὲ θἄβρῃς ἀπὸ μένα
λαμπρότερη στὴν Οἰκουμένη,
ἄλλο δὲ θἄβρω στὴ ζωή μου
ρήγα λαμπρότερο ἀπὸ σένα.
Μὲ βάφτισες τὴ νέα σου Ρώμη
σὲ θάλασσες ἀγαθωσύνης,
σὲ βρύσες μ' ἔλουσες τροπαίων,
ρόγες καὶ κοῦρσα χόρτασές με,
ἀπάνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου ὅλες
μοῦ ἀνέβασες ἐσὺ τὶς νῖκες.
Ὁ Σκύθης σκύβει ὀμπρός μου, ὁ Πέρσης

λυγίζεται καὶ προσκυνᾶ με.
Τὸ σιδεροπουκάμισό σου
καὶ τὴ στολὴ τῆς μάχης βγάλ' τα,
ντύσου τὸ φόρεμα ποὺ πρέπει
τοῦ νικητῆ, τὸ σκαραμάγκι
τὸ ροδαρό, μὲ τ' ἀτλαζένια
τ' ἀνθόκλαδα καὶ τὰ διαμάντια.
Ξεκαβαλλίκεψε, ἥλιε Ρήγα,
ν' ἀναπαυτῆ καὶ τ' ἄλογό σου,
στὴν Πόλη σου δός το τὸ φῶς σου,
σύμμετρα μοίρασε τὸ φῶς σου,
μὴν τυφλωθοῦμε ἀπὸ τὸ φῶς σου !

*

Κι ὁ ὕμνος ὁ βενετοπράσινος
πρὶν καλὰ νὰ ξεψυχίση,
ξέσπασε ἄλλος, μαῦρος ὕμνος,
ἀπὸ τὴ γωνιά, ἀλλοῦ πέρα,
καθὼς πάει καὶ σπάει τὸ κῦμα,
τὸ παιδὶ τῆς τρικυμίας.
Καὶ δὲν ἦταν ὕμνος, ἦταν
μυρολόϊ κ' ἦταν κατάρα·
κ' ἡ κατάρα ἀπ' τοὺς Ἀκρῖτες.
Κι ἀνατρίχιασε ὁ Προφήτης.

ΟΙ ΑΚΡΙΤΕΣ

Δίχως αὐτιὰ καὶ δίχως μάτια,
κολάκων ὄχλοι, ἀλλοιὰ σ' ἐσᾶς !
Πλάνταξε, στόμα ποὺ παινεύεις
καὶ πόδι ποὺ χοροπηδᾶς.

Μεθύσι ἀνάξιο σέρνει τα ὅλα
στὰ θέατρα καὶ στὰ καπηλειά,
τὴν Παλλακίδα Πολιτεία,
τὸ γλεντοκόπο Βασιλιά.

Καὶ μπλέκονται μέσα στὰ γκέμια
τοῦ κορωνάτου τοῦ ἁμαξᾶ
καὶ πέφτουν τ' ἀκριβὰ καὶ τ' ἅγια.
Πλακώνει, πλάκωσ' ἡ 'Αραπιά !

Μᾶς ἔζωσε ὁ Καραμανίτης,
τοῦ κόσμου ὁ ξεθεμελιωτής,
καὶ τῶν ἐθνῶν ὁ καταλύτης
καὶ τῆς 'Ασίας ὁ νικητής.

Κ' οἱ 'Ακρῖτες μπαίγνια τῶν παλιάτσων,
καὶ ψωριασμένα ἀπορριχτὰ
τ' ἀργυροκάμωτα κοντάρια,
τὰ χρυσοσέλλωτα φαριά.

Τοῦ 'Ακρίτα πύρινα ξεφτέρια,
ἀπὸ τὸν Ταῦρο ὡς τὰ νησιά,
σβῆσαν οἱ Φάροι ἀράδα ἀράδα
κι ἀπ' τὰ στενὰ κι ἀπ' τὰ βουνά.

Ἕνας κοντὰ ἀπ' τὸν ἄλλο σβῆσαν,
στρατιῶτες, βάρδιες, μηνυτές,
δρακόντοι κράχτες τοῦ πολέμου
ἄγρυπνοι οἱ φάροι καὶ οἱ φωτιές.

Κι ὅλα τὰ χέρια εἶναι παρμένα,
κι ὅλα τὰ μάτια εἶναι κλειστά·

στερνὴ φωτιὰ ἄναψε· τὴ σβήνει
τὸ πρόστασμά σου, βασιλιά !

Κ' οἱ Νικηφόροι αὐτοκρατόροι
κ' οἱ Τσιμισκῆδες οἱ γοργοὶ
καὶ οἱ κένταυροι Βουργαροφάγοι
καπνοὶ καὶ σύγνεφα καὶ ἀφροί.

Καὶ νά ! λαγόκαρδοι ἀφεντάδες
καὶ θηλυκοὶ καὶ ὀκνοὶ καὶ ἀργοί !
Στὸν Τσίρκο μέσα οἱ χαροκόποι,
καὶ στὸ ναὸ οἱ πορνοβοσκοί !

Τὸν πόλεμο ποὺ ξάφνου ἀνάφτει
ξολοθρευτὴς καὶ λυτρωτὴς
πιὰ δὲ μηνᾶνε κρεμασμένα
στὴν πόρτα ἀπάνου τῆς Χαλκῆς,

πιὰ δὲν κρεμιένται σὰν καὶ πρῶτα
καὶ δὲ βροντᾶν ἀστραφτερὰ
Σπαθί, Σκουτάρι καὶ Λουρίκι,
τὰ ὅπλα τὰ βασιλικά.

Καὶ στὰ περίγυρα τοῦ Εὐφράτη
ὠϊμέ, στεφάνι τῆς ἀντρειᾶς,
ὠϊμὲ τῆς τόλμης τὸ κεφάλι,
τὸ ρόδο τῆς Καππαδοκιᾶς !

Ὁ μέγας Διγενὴς ὁ Ἀκρίτας
στὰ ξέστρωτα, στὰ σκοτεινὰ
σφαλίστηκε ἀπ' τὸ Χάρο, πάει
τῆς Ρωμιοσύνης ἡ καρδιά !

Πάει, πού τὸν εἶχες, Ρωμιοσύνη,
κι ἀπ' τὰ θρονιὰ τὰ ρηγικὰ
πιὸ ἀπάνου, ἀπάνου ἀπ' τὰ παλάτια,
στοὺς βασιλιάδες βασιλιά.

Καὶ πάει κι ὁ Πύργος του ὑψωμένος
πέρα στοῦ Εὐφράτη τὰ νερά,
τῆς Ρωμιοσύνης ἡ κορώνα
καὶ ἡ σκέπη καὶ ἡ φεγγοβολιά.

Κάτου τετράγωνος ὁ Πύργος,
ἀπάνου ὀχτάγωνος χτιστός,
Πύργος γιομᾶτος πολεμίστρες,
Πύργος παράθυρα μεστός.

Κ' ἔβλεπε πρὸς τὴ Βαβυλῶνα
κι ἀγνάντευε ὅλη τὴ Συριὰ
καὶ εἶχε κορφὴ πού δὲν τῆς λυώνει
φέγγος τὸ χιόνι ἀπὸ μακριά.

Ταῦροι καὶ 'Αντίταυροι μπροστά του
Καὶ Λίβανοι γονατιστοί,
μὲ τὰ Βαγδάτια τους χαλίφες
καὶ μὲ τὰ κάστρα τους Ταρσοί.

Κ' ἐμεῖς οἱ 'Αχρῖτες σου κ' οἱ 'Αχρῖτες,
φουρτοῦνες τοῦ θυμοῦ σου ἐμεῖς,
ξαφνίσματα κι ἄδεια στολίδια
μιᾶς φαύλης ἄμοιαστης γιορτῆς.

Κ' ἐμεῖς οἱ 'Αχρῖτες τοὺ κ' οἱ 'Αχρῖτες
ἄθλια συρμένοι, ὦ τί ντροπή !

πορτοφυλάκοι ἀνάξιου ρήγα,
σὰν ἀπ' ὀχτρὸν ἐκδικητή

Παιδιῶν περίγελα καὶ μπαίγνια !
Ποῦ εἶστε, ποτάμια, λαγκαδιές,
χωσιὲς καὶ κούρσα καὶ σεφέρια,
κλεισοῦρες, ἄκρες καὶ κορφές !

Πάει κι ὁ στερνὸς ὁ Φάρος πάει,
φῶτα καὶ μάτια ὅλα σβηστά,
χύθηκε ἡ νύχτα. 'Αφωρισμένοι !
Πλακώνει, πλάκωσε ἡ Τουρκιά !

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Μέσ' στὶς παινεμένες χῶρες, Χώρα
παινεμένη, θἄρθῃ κ' ἡ ὥρα,
καὶ θὰ πέσῃς, κι ἀπὸ σέν' ἀπάνου ἡ Φήμη
τὸ στερνὸ τὸ σάλπισμά της θὰ σαλπίσῃ
σὲ βοριὰ κι ἀνατολή, νοτιὰ καὶ δύση.
Πάει τὸ ψῆλος σου, τὸ χτίσμα σου συντρίμμι.
Θἄρθῃ κ' ἡ ὥρα· ἐσένα ἦταν ὁ δρόμος
σὲ βοριὰ κι ἀνατολή, νοτιὰ καὶ δύση,
σὰν τὸ δρόμο τοῦ ἥλιου· γέρνεις· ὅμως
τὸ πρωΐ γιὰ σὲ δὲ θὰ γυρίσῃ.

Καὶ θὰ σβήσῃ καθὼς σβήνουνε λιβάδια
ἀπὸ μάϊσσες φυτρωμένα μὲ γητειές·
πιὸ ἀλαφρὰ τοῦ περασμοῦ σου τὰ σημάδια
κι ἀπὸ τὶς δροσοσταλαματιές·
θὰ σὲ κλαῖν τὰ κλαψοπούλια στ' ἀχνὰ βράδια
καὶ στὰ μνήματα οἱ κλωνόγυρτες ἰτιές.

Καὶ τὴν ἔκοβε τοῦ ὀχτροῦ σου τὴν ὁρμὴ
τῆς χυτῆς σου τῆς φωτιᾶς τὸ θᾶμα·
καὶ στὸ κάστρο σου σπρωγμέν' ἡ 'Ανατολὴ
λυσσομάναε μὲ τὴ Δύση ἀντάμα.
Καὶ κρατοῦσες τῶν ἀρμάτων τὴν πλημμύρα,
κι ὀρθὸς κι ἄσειστος τῆς δύναμής σου ὁ χάβος·
λυγισμένοι ὀμπρός σου
νά κι ὁ Τοῦρκος, νά κι ὁ Φραγκος, νά κι ὁ Σλάβο
Στὴ χυτή σου τὴ φωτιά, ὤ! τί μοῖρα!
καιροὺς κ' αἰῶνες ἔκαιες τὸν ὀχτρό σου·
στὴ χυτή σου τὴ φωτιά, ὤ! τί μοῖρα!
μόνη σου θὰ πέσης νὰ καῆς,
τρισαπελπισμένη τῆς ζωῆς.

Καὶ χορὴ τριγύρω σου θὰ στήσουν
μὲ βιολιὰ καὶ μὲ ζουρνάδες
γύφτοι, ὀβραῖοι, ἀράπηδες, πασάδες,
καὶ τὰ γόνατα οἱ τρανοί σου θὰ λυγίσουν,
καὶ θὰ γίνουν τῶν ραγιάδων οἱ ραγιάδες
καὶ τ' ἀγόρια σου τ' ἁγνὰ θὰ τὰ μολέψουν
μὲ τ' ἀγκάλιασμά τους οἱ σουλτάνοι,
καὶ τὰ λείψανά σου θὰ στὰ κλέψουν
οἱ ζητιάνοι.

Χώρα τρισκατάρατη, ἀπ' τὰ ὕψη
σὲ ποιὰ βύθη, χώρα ἁμαρτωλή!
Καὶ κανένας νὰ σοῦ δώση δὲ θὰ σκύψη
τοῦ θανάτου τὸ στερνὸ φιλί.

Καὶ τὸ πέσιμό σου θὰ βροντήξη
κ' ἕνα μυρολόϊ σου θὰ οὐρλιάση,
καὶ τὸ μυρολόϊ σου θὰ τὸ πνίξη

ἀπὸ πάνω σου ἀλαλάζοντας μιὰ πλάυη.
Μιὰ καινούρια πλάση, μιὰ γεννήτρα
θὰ φουντώση ἀπ' τὰ χαλάσματά σου,
κάθε δύναμης καὶ χάρης σου ἀπαρνήτρα,
διαλαλήτρα μοναχὰ τῆς ἀσκημιᾶς σου.
Πλάση ἀταίριαστη μ' ἐσὲ καὶ ξένη,
κι ἂς τὴν ἔχῃς μὲ τὸ γάλα σου ποτίσει,
τὴν πατάει τὴ στέρφα γῆ σου καὶ διαβαίνει,
κι ὅπου πάτησε ἀναβρύζει καὶ μιὰ βρύση.

Κ' ἡ Ψυχή σου, ὦ Πολιτεία,
κολασμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία,
νεκρὴ ἀφήνοντας ἐσένα
θὰ πλανιέται κυνηγώντας ἄλλη γέννα.
Σάμπως νὰ εἶναι πουλημένη σὲ δαιμόνους,
θὰ σπαράζῃ καὶ θὰ πλέῃ μέσ' στὰ σκοτάδια,
καὶ ἴσκιος θὰ εἶναι μέσα στ' ἄδεια,
μέσ' στὴν ἄβυσσο μιὰ βάρκα·
κι ὁ ἴσκιος ὕστερα θὰ παίρνῃ σάρκα
κ' ἡ βάρκα ὕστερα θὰ φτάνῃ
σὲ ξεσκέπαστο ἀνεμόδαρτο λιμάνι.
Καὶ θὰ ζῇς ξανὰ στοὺς τόπους καὶ στοὺς χρόνους
καὶ στὶς ἱστορίες τῶν ἐθνῶν
καὶ στοὺς κύκλους τῶν αἰώνων
θὰ μαυρολογᾷς, τῶν ξεπεσμῶν
ὦ Ψυχή, καὶ τῶν ἀδόξαστων ἀγώνων.
Κ' ἡ Ψυχή σου, Πολιτεία καταραμένη,
δὲ θὰ βρῇ ν' ἀναπαυτῇ·
τοῦ Κακοῦ τὴ σκάλα ἀπὸ σκαλὶ
σὲ σκαλὶ θὰ τήνε κατεβαίνῃ,
κι ὅπου πάῃ κι ὅπου σταθῇ,
σὲ κορμὶ χειρότερο θὰ μπαίνῃ.

Καὶ θάρθῃ μιὰ μέρα, μαύρη μέρα!
Καὶ ἡ ψυχή σου, ὦ Πολιτεία,
θὰ κατασταλάξῃ πέρα, πέρα
στὴν καμαρωμένη Γῆ,
στοῦ ἥλιου τὴ χαρά, στ' Ἀπρίλη τὸν ἀέρα
Καὶ στὸ φῶς θὰ βγῆ,
καὶ ξαφνίζοντας τὸν ἥλιο,
σὰ θρεμμένο ἀπ' τὸ δικό σου αἷμα,
ἕνα γέλιο, ἕνα παράλλαμα, ἕνα ψέμα,
ἕνα κλάμα, ἕνα ΒΑΣΙΛΕΙΟ.

Ὁ δικέφαλος ἀητός σου νά! μακριὰ
μακριὰ πέταξε μὲ τ' ἄξια καὶ μὲ τ' ἅγια
καὶ θὰ ἰσκιώσουν τὰ τετράπλατα φτερὰ
λαοὺς ἄλλους, κορφὲς ἄλλες, ἄλλα πλάγια.
Πρὸς τὴ Δύση καὶ πρὸς τὸ Βοριὰ
τὴν κορώνα φέρνει, καὶ κρατᾶ
καὶ τὰ νύχια του εἶν' ἁρπάγια —
καὶ τὴ δόξα καὶ τὴ δύναμη κρατᾶ·
καὶ τὸ γέλιο, καὶ τὸ ψέμα τὸ Βασίλειο
ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ σένα μέσ' στὸν ἥλιο,
κοίτα, Θεέ! Θὰ σέρνεται μπροστὰ
σὲ μπαλσαμωμένη κουκουβάγια.
Μ' ὅλα σου θὰ ζῇ τὰ χαμηλά,
μὲ καμμιά σου δὲ θὰ ζῇ μεγαλωσύνη,
κ' οἱ προφῆτες ποὺ θὰ προσκυνᾷ,
νᾶνοι καὶ ἀρλεκῖνοι.
Καὶ σοφοί του καὶ κριτάδες
τοῦ ἄδειου λόγου οἱ τροπαιοῦχοι,
καὶ διαφεντευτάδες
κυβερνῆτες του οἱ εὐνοῦχοι.

Καὶ θὰ φύγης κι ἀπ' τὸ σάπιο τὸ κορμί,
ὢ Ψυχὴ παραδαρμένη ἀπὸ τὸ κρῖμα,
καὶ δὲ θἄβρῃ τὸ κορμὶ μιὰ σπιθαμὴ
μέσ' στὴ γῆ γιὰ νὰ τὴν κάμῃ μνῆμα,
κι ἄθαφτο θὰ μείνῃ τὸ ψοφῆμι,
νὰ τὸ φᾶνε τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ ἑρπετά,
κι ὁ Καιρὸς μέσα στοὺς γύρους του τὴ μνήμη
κάποιου σκέλεθρου πανάθλιου θὰ βαστᾷ.

Ὅσο νὰ σὲ λυπηθῇ
τῆς ἀγάπης ὁ Θεός,
καὶ νὰ ξημερώσῃ μιὰν αὐγή,
καὶ νὰ σὲ καλέσῃ ὁ λυτρωμός,
ὢ Ψυχὴ παραδαρμένη ἀπὸ τὸ κρῖμα !
Καὶ θ' ἀκούσῃς τὴ φωνὴ τοῦ λυτρωτῆ,
θὰ γδυθῇς τῆς ἁμαρτίας τὸ ντύμα,
καὶ ξανὰ κυβερνημένη κι ἀλαφρὴ
θὰ σαλέψῃς σὰν τὴ χλόη, σὰν τὸ πουλί,
σὰν τὸν κόρφο τὸ γυναίκειο, σὰν τὸ κῦμα,
καὶ μὴν ἔχοντας πιὸ κάτου ἄλλο σκαλὶ
νὰ κατρακυλήσῃς πιὸ βαθιὰ
στοῦ Κακοῦ τὴ σκάλα, —
γιὰ τ' ἀνέβασμα ξανὰ ποὺ σὲ καλεῖ
θὰ αἰστανθῇς νὰ σοῦ φυτρώσουν, ω χαρά !
τὰ φτερά,
τὰ φτερὰ τα πρωτινά σου τὰ μεγάλα !

ΛΟΓΟΣ Θ΄

ΤΟ ΒΙΟΛΙ

Ἄστραψε φῶς καὶ γνώρισεν ὁ νιός τὸν ἑαυτό του.
Σολωμός, (Πόρφυρας).

Τὰ χέρια τους ἀναποδογυρίσανε τὸ φόρεμά σου, ποὺ ἡ λαμπυράδα του ἐρέθιζε τὴ μανία τους. Μὲ τὴν ἴδια σου τὴν πορφύρα σ' ἐξευτελίσαν τὸ δοξασμένο, καὶ σὲ καταδικάσαν τὸν ἀφεντη.
V. Hugo, (Οἱ ἀπὸ μέσα μας φωνές).

Σὲ κάθε παιδί, σὲ κάθε αὐγή, ξανανιώνει ἡ θεία φαντασία.
Lenau, (Φάουστος).

Καὶ νύχτα μέρα ὁ λογισμὸς
φουρτούνιαζε μέσα μου τέτοιος :

Γύφτο οἱ ἀλλόφυλοι μὲ κράζουν,
κ' οἱ γύφτοι ἀλλόφυλο μὲ λένε,
κ' οἱ δουλευτάδες ἀκαμάτη,
καὶ οἱ σπλαχνικὲς καρδιὲς μὲ κλαῖνε,
κ' οἱ χαροκόποι δὲ μὲ θέλουν,
καὶ μ' εἶπαν οἱ γεροὶ σακάτη,
παλιάτσο μὲ εἶπε κι ὁ σακάτης
κ' οἱ ὀνειροπλέχτες μὲ κοιτάζουν
πάντα μὲ ξαφνισμένο μάτι,

σὰν ὄνειρο ἄπρεπο καὶ ξένο,
καθὼς διαβαίνω,
καὶ τὰ στοιχειὰ καταφρονᾶνε
τὴ σάρκα μου, καὶ σὰ στοιχειὸ
μὲ τρέμουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ κάνω,
καὶ νὰ σταυροκοπιένται κάνω
τὸν ἄθεο καὶ τὸ χριστιανό.

Κι ἂν εἶμ' ἐγὼ σὰν ἕνα δέντρο,
καὶ στὰ κλαδιά μου κελαϊδᾶνε
χιλιόχρωμα χίλια πουλάκια
χίλια τραγούδια στὰ κλαδιά μου,
κούφιος ἐμένα εἶν' ὁ κορμός μου,
στήσανε μέσα του κονάκι
φρῦνοι, μαμούδια, σερπετά,
καὶ στὴν κορφή μου εἶν' ἡ δροσιὰ
κ' εἶναι στὴ ρίζα μου φαρμάκι.
Καὶ κανενὸς ἀκουμπηστήρι,
σκέπη δὲν εἶμαι κανενός,
στὴν ὄψη μου εἶν' ὁ οὐρανὸς
κ' ἡ κόλαση μέσ' στὸ βυθό μου,
στὴ μέση ὑψώνομαι τοῦ δρόμου,
καὶ μπόδισμα καὶ σκιάχτρο ἐγὼ εἶμαι·
τί ἀργεῖς, ὦ πέλεκα, τί ἀργεῖς ;
Δὲν εἶμαι δέντρο, εἶμαι κουφάρι,
εἶμαι ἡ μονιὰ τοῦ σάπιου, ἡ τρύπα
τοῦ γλιστεροῦ, χτύπα με, χτύπα,
τί ἀργεῖς, ὦ πέλεκα, τί ἀργεῖς ;
Δὲ φύτρωσε, ὄχι, ἐμένα, ἐμένα
μὲ τίναξε μιὰ μαύρη γῆς ! —
Κ' ἐκεῖ ποὺ τέτοιοι λογισμοὶ
τὸ νοῦ μου ἐμένα φουρτουνιάζαν,

μιὰν ἀπριλιάτικην αὐγὴ
στὸ βαθυπράσινο λαγκάδι,
σὲ μιὰ σπηλιὰ καταμπροστά,
κάτι ἀγναντεύω κατὰ γῆς,
μισοθαμμένο μέσ' στὸ χῶμα,
καὶ ποὺ ξεμύτιζε ἀπ' τὸ χῶμα,
σὰν κλῶνος μέσ' ἀπὸ τὸ χῶμα,
καὶ σάμπως νἄθελε καὶ πάλι,
σκεπάζοντάς το, νὰ τὸ θάψη,
τὄσφιγγε τὸ περιπλοκάδι,
καὶ στὸ γαλάζιο ἀχνοσκοτάδι
πρωΐ πρωΐ
τὄβλεπες πότε σὰ γεράκι,
πότε σὰν ἕνα μαυροκόκκινο
λαβωμένο πουλί.

Σκύβω καὶ βρίσκω ἕνα βιολί.

Κ' ἤτανε τὸ βιολὶ τοῦ Γέρου
τ' ἀσκητευτῆ κληρονομιά.
Τὸ ηὗρα στὴν ἔρμη τὴ σπηλιά του
καταμπροστά.

Ὁ ἐρημίτης γέρος τὸ εἶχε,
σὰν τὸν κράταγε ἡ σπηλιὰ
μὲ τοὺς βράχους, μὲ τ' ἀγρίμια,
καὶ μὲ τὰ στοιχειά.

Ζοῦσε, καὶ ὅλος μιὰ μελέτη,
μιὰ γαλήνη, ἕνας ρυθμός·
στὸ πλευρό του παραστάτης
πάντα ἕνας ἀητός.

Τὸν ἀγνάντευες, καὶ τέτοια
σοῦ ξυπνοῦσε συλλογή.
Μὴν ὑπάρχουν ; Μὴ δὲν εἶναι
ὄνειρα κ' οἱ Θεοί ; —

Κι ὅ,τι ἂν ἦσουν, τοῦρκος, γύφτο
ἅγιος, ἥρωας, ληστής,
ἔκανες νὰ γονατίσῃς,
νὰ προσευχηθῇς.

Τὸ εἶχε ὁ γέρος ὁ ἐρημίτης,
στὴ σπηλιὰ σὰ ζοῦσε ἐκεῖ,
ἄγγιχτο, ἄμοιαστο καὶ ξένο
στὰ βιολιὰ βιολί.

Τὄγγιζε πότε καὶ πότε,
χρόνια διάβηκαν πολλά,
κ' οἱ ἄλλοι γέροι μολογᾶνε
πῶς καμμιὰ φορὰ

τὸ λαγκάδι ἀντιλαλοῦσε
ἀπὸ θεία μιὰ μουσική,
σὰ νὰ σμίξανε τῆς πλάσης
οἱ λογῆς κρουνοὶ

καὶ γινῆκαν ἕνα στόμα,
μιὰ καρδιά, γιὰ νὰ τὰ ποῦν
ὅσα ἐδῶ καρδιὲς δὲν ξέρουν,
χείλια δὲ λαλοῦν.

Κι ὅσο πήγαινε ἁπλωνόταν
τ' ἅγιο παίξιμο πιὸ ἀριὰ

ὅσο πού ἔσβησε γιὰ πάντα
μέσ' στὴ λαγκαδιά.

Γιατί ὁ γέρος ὁ ἐρημίτης,
ὅσο πήγαινε κι αὐτὸς
ὅλο ἀνέβαινε πρὸς κάποιο
ὑπερκόσμιο φῶς,

ὅσο πού τὰ δυό του χέρια
τοῦ ἀπομεῖναν καρφωτὰ
τεντωμένα πρὸς τὴ δέηση,
καὶ ποτέ του πιὰ

δὲν τοῦ σάλεψε τὰ χέρια,
καὶ γιὰ χρεία καμμιά, καμμιά
κι ὅλα σὰ νὰ μαρμαρῶσαν
μέσα στὴ σπηλιά.

Χάθηκε ὕστερα κι ὁ γέρος,
μὰ δὲν ξέρω πῶς καὶ ποῦ —
κι ἂν ὁ θάνατος τὸν πῆρε,
κι ἂν ὑψώθη ἀλλοῦ.

Στὸ πλευρό του ὁ παραστάτης,
πάει, φτερούγισε κι ὁ ἀητός·
καὶ σὲ μένα τοῦ βιολιοῦ του
πέφτει ὁ θησαυρός.

Χτύπα, δοξάρι μου, καὶ χτίζε,
ὁ κόσμος γίνεται ἀπὸ μένα

μέσα στὰ χέρια μου τὰ δυό.
Ὦ γέννα, ὢ γέννα !
Ὁ λόγος μήτε, τὸ τραγούδι
μήτε, ἀναβρύσματα ἀπ' τὸ στόμα.
Βιολί μου, ὑπάρχεις ἐσὺ μόνο,
καὶ μιὰ εἶν' ἡ γλῶσσα, κι ὁ ἦχος σου εἶναι,
κ' ἕνας ὁ πλάστης, καὶ εἶμ' ἐγώ,
κι ὁ λόγος ποὺ θαυματουργεῖ
κι ὁ λόγος εἶναι ἡ μουσική !

Κι ἂν εἶμαι δέντρο, εἶμ' ἕνα δέντρο
ἀπὸ χορδὴ καὶ μουσική,
καὶ τίποτ' ἄλλο· κ' ἕνας ἦχος
καὶ μιὰ πνοὴ κ' ἕνα τραγούδι
μέσα μου ζῇ.

Ὦ γνώμη, ὢ ἔγνοια, ὢ λογισμέ,
σᾶς ἔστρωσα νὰ κοιμηθῆτε
κι ἀξύπνητα μέσα σ' ἐμέ·
μιὰ στάχτη μέσα μου γενῆτε·
ἡ ἔγνοια, ἡ γνώμη, ὁ λογισμός,
κόσμος νεκρός.

Καὶ ρίξου, σὰ σπαθί, δοξάρι,
πρὸς τὴν τετράδιπλη χορδή,
καὶ χτύπα την καὶ σπάραξέ την,
ἡ ἁρμονία νὰ γεννηθῇ.

Γιατὶ κι ὁ κόσμος ὁ βαθὺς
γεννιέται πάντα ἀπόνα πάλαιμα
σὰ δοξαριοῦ μὲ μιὰ χορδή·
κι ὅ,τι εἶν' ὡραῖο κι ὅ,τι μεγάλο

στέκει ἐδῶ πέρα,
μέσα στὴ λύσσα ἑνὸς πολέμου
δουλεύεται, κ' ἔχει πατέρα
τὸ νικητή.

Ἦρθαν οἱ γύφτοι οἱ μουσικοί,
φωλιάσαν ὅλοι στὴν ψυχή μου·
καὶ καθὼς κόβεις ἀπὸ δῶ
καὶ καθὼς κόβεις ἀπὸ κεῖ
τὴ χλόη, τὸ φύλλο, τὸν ἀνθὸ
καὶ ταιριαστὰ κι ἀπ' ὅλα πλέκεις
μέγα σφιχτόδετο στεφάνι,
δόξα τῆς τέχνης τοῦ ἀνθοπλέχτη,
ἔτσι ἀπ' τοὺς γύρω μου τοὺς ἤχους
κι ἀπ' τὰ τραγούδια τῆς φυλῆς
ἔπλεξ' ἀπάνου στὸ βιολί μου
τὴ μουσική μου,
καὶ σὰν ἐμένα ἄλλος κανείς.

Κι ὅσο γρικοῦσαν οἱ ἄλλοι γύφτοι
τραγούδια καὶ ἤχους καὶ παιξίματα
μισὰ δειλὰ καὶ σκόρπια καὶ ἄπλερα
ἀπ' τὰ βιολιὰ κι ἀπ' τὰ λαλούμενα
τοῦ κάθε μουσικοῦ τοῦ γύφτου,
μεθοῦσαν καὶ χαροκοποῦσανε
μὲ κεῖνα, καὶ μὲ κεῖνα ζοῦσαν
καὶ τὰ ρουφοῦσαν.
Μὰ σὰν ἀκοῦσαν ἀπὸ μένα
στ' ὄργανο τὸ προφητικὸ
τὰ νέα παιξίματ' ἀνθισμένα,
ἀνταριαστήκανε κι ἀνάψαν
ἀπὸ ἕναν ἄσβηστο θυμό !

Γυναῖκες, ἄντρες, νέοι καὶ γέροι,
(κι ὁ βιολιτζὴς ἐγὼ σκυμμένος
ἔπαιζα κ' ἔπαιζα, τὸ χέρι
μὲ τὸ δοξάρι ἀρματωμένο
περνοῦσε κ' ἔκαιε καὶ πετοῦσε
κ' ἔδερνε, σύντριβε κι ἀνάσταινε
κ' ἔπλαθε κ' ἔφεγγε, καὶ βλάσταινε
μέσ' στὴν τετράδιπλη χορδὴ
τ' ἄϋλο λουλούδι τὸ γαλάζιο,
κ' ἦταν ἀκέρια ἐκεῖ ἡ ψυχή μου,
κ' ἦταν ἀκέρια ἐκεῖ ἡ φυλή·
καὶ κελαϊδοῦσε τὸ βιολί),

Γυναῖκες, ἄντρες, νέοι καὶ γέροι,
μακριὰ ἀπὸ κεῖνο γοργοφεῦγαν,
καὶ μήτε νὰ τὸ ξανακούσουν,
καὶ τὰ σφραγίζανε τ' αὐτιά τους,
καὶ τράβαγαν τὰ μάγουλά τους,
καὶ καταριόνταν τὸν τεχνίτη,
τὸ βιολιστὴ πετροβολοῦσαν,
καὶ μὲ τὸν ἄμυαλο γελοῦσαν,
καὶ μὲ τὸν ἄσεβο φρενιάζαν.
Κι ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τέτοια κράζαν
«Ποιὸς εἶν' αὐτὸς μὲ τὸ βιολὶ
ποὺ δὲν εὐφραίνει τὴν καρδιά μας,
κι ἀνάφτει μέσ' στὰ σωθικά μας
τὸ ξάφνισμα μὲ τὴν ὀργή ;
Ποιὸς πονηρὸς μὲ χέρι ἀκάθαρτο,
ξυπνώντας τὸ βιολί, μιλεῖ,
κι ὅσα κοιτᾶμε δὲν τὰ βλέπει,
κι ὅσα κρατᾶμε δὲν κρατεῖ,
κι ὅπου χαρὲς καὶ πανηγύρια

μπροστά μας βρίσκεται ὁ βραχνάς,
κ' εἶναι τοῦ γένους μας προδότης
κ' εἶναι τῆς χάρης μας φονιάς ;
Σὲ γύφτικο βιολὶ κανένα
δὲ γέννησε δοξάρι γύφτου
ποτὲ ὣς τὴν ὥρα μουσική,
καθὼς ἐτούτη, μουσικὴ
πρωτάρα, ἀνόητη καὶ κακή ! »

Καὶ τὰ παιδάκια μοναχά,
ὢ τὰ παιδάκια, τὴν ἀτάραχη
γιομίζαν ἐρημιά μου αὐτά,
καὶ τήνε κάναν κόσμο ἀφέντη.
Γιατὶ καὶ πάντα τὸ βιολί μου
τὰ ξάφνιζε καὶ τὰ μαγνήτιζε.
Καὶ τρέχαν καὶ μὲ τριγυρίζαν,
καὶ τὰ μεγάλα τους τὰ μάτια,
ποὺ πάντα μέσα τους πλανιέται
στοχαστικὸ ἕνα μυστικό,
τὰ παρασταῖναν ἄφραστα ὅλα,
τὸ ρώτημα, τὸ θαμπωμό,
κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα τὴ χαρά τους,
καὶ χαίρονταν ἀπὸ τὸ βιολί μου,
τ' ἀφωρισμένο τὸ βιολί,
καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔστελνε ἀπὸ βάθη
καιροῦ μελλόμενου φιλιά,
μὲ τὰ τρισεύγενα παιδιά,
ἡ φυλή.

Τὸ παίξιμο μοῦ συνοδεῦαν
μὲ τὰ μεγάλα τους τὰ μάτια,

καὶ δὲ γνωρίζω κι ἀπὸ ποῦ
τάχα νὰ στάλαζε πιὸ πλούσια,
πιὸ ἁγνὴ τῆς μουσικῆς ἡ βρύση ;
Ἀπ' τοῦ προσώπου τους τὰ φέγγη ;
Ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ βιολιοῦ ;

Χαίρετε, κλειστὰ λουλούδια
τῆς πρωτόβγαλτης αὐγῆς
Ὢ ! τὸ ἀσκόρπιστο τὸ μύρο
μέσα τὸ φυλᾶτε ἐσεῖς !

Μάτια ἐσεῖς ποὺ ὅλο ρωτᾶτε,
ὢ ἀφανέρωτα φτερά,
ὀνειρόθρεφτα κορμάκια,
μεταξόμαλλα παιδιά !

Μέσα καὶ στὴ γύμνια, ζῆτε
σὰ νὰ αἰστάνεστε παντοῦ
κάποιο χάϊδιο στὰ μαλλιά σας
μαλακώτατου χεριοῦ !

Καὶ τ' ὁλόγιομο φεγγάρι
στὸ χεράκι τ' ἁπλωτὸ
νὰ τὸ κλείσετε ζητᾶτε,
μικραδέρφι σας κι αὐτό.

Καὶ τὸ κίτρινο τὸ φύλλο
ποὺ στὰ πόδια σας ἐμπρὸς
δέρνεται τριζοβολώντας,
γιὰ σᾶς εἶναι θησαυρός.

Μὲ τοῦ δέντρου τὴ γαλήνη,
μ' ἕνα τρέξιμο ἀλαφιῶν,

ἀνταμώνετε τὴ λάμψη
κάποιων οὐρανῶν.

Ὦ χαμοανθισμένη χλώρη,
τῶν μανάδων ὢ οὐρανοί,
ὢ ποὺ ὑπάρχετε σὰ νὰ εἶστε
πάντα πιὸ σιμὰ στὴ γῆ,

γιατί κάποτε καὶ πότε
πιὸ ἄσφαλτα κι ἀπ' τὸν ·ιμανὸ
σεῖς τ' ἀκοῦτε τὸ πανώριο
καὶ τὸ παναρμονικό ;

Τ' Ἀντρειωμένου ἐσεῖς τὴ χάρη
πήρατε, ποὺ πρὸς τὴ γῆ
κάθε ποὺ κλιτὴ κρατοῦσε
τὴν ἀπίστευτη ἀκοή,

ἄκουγε τῆς γῆς τὰ πάντα,
τὰ πολὺ πολὺ μακριά,
κι ἄκουγε τοῦ Κάτω Κόσμου
τὰ ὑπερκόσμια μυστικά :

ΛΟΓΟΣ Ι΄

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟΣ

Ἂν εἶμαι Χάρος χαλαστής,
εἶμαι καὶ Χάρος πλάστης.
Α. Βαλαωρίτης, (Ποιήματα).

Μόνον ἐκεῖ ποὺ εἶναι τάφοι, ἐκεῖ εἶναι και ἀνάσταση.
Nietzsche, (Ζαρατούστρας).

Σήμερα μεγάλο κάτι,
κάτι ἀπάντεχο ἑτοιμάζεις,
κ' εἶναι σὰν τὸν ἥλιο ἐσὺ ὅταν
ἀπ' τῆς θάλασσας τὰ σπλάχνα
πρωτοτίναχτος, κι ἀκόμα
δροσερὸς καὶ ροδοκόκκινος,
εἶναι σὰ νὰ στέκῃ ἀσάλευτος,
κ' ἔτσι ἀδιάφορος ἀφήνει
κάθε μάτι νὰ τὸν ψάχνῃ,
πρὶν ὁλόλαμπρος κι ἀκοίταχτος
ὑψωθῇ, τῶν ὅλων κύρης.

Σήμερα μεγάλο κάτι,
κάτι ἀπάντεχο ἑτοιμάζεις,
καὶ πρὶν ὁ ἦχος νὰ σὲ πάρῃ,

σὲ σαλεύει ἀνατριχίλα
μυστικὴ βουβή.
Τὸ δοξάρι μέσ' στὸ χέρι μου,
μιὰ ἀνυπόμονη ψυχή,
καὶ σὰν κάτι παραπάνου
κι ἀπὸ μάγισσας ραβδί.
Τί ἑτοιμάζεις, τί ταιριάζεις,
πλαστικὸ βιολί ;

Σήμερα δὲ θὰ ξυπνήσῃς
κάποιον ποὺ βαθιὰ κοιμήθη,
καὶ στὸ εἶναι δὲ θὰ φέρῃς
τὴν αὐγὴ καινούριας χτίσης.
Σήμερα θὰ κατορθώσῃς
κάτι πιὸ πολύ·
τοὺς ἀθάνατους ποὺ πέθαναν,
καὶ τοὺς εἶχα θάψει ἐγώ,
τοὺς ἀθάνατους ποὺ πέθαναν
πᾶς γιὰ νὰ τοὺς ἀναστήσῃς,
τῆς ἀνάστασης ἐσὺ
Μουσική !

Καὶ γι' αὐτὸ στὸ κοιμητήρι
μ' ἔφερες καὶ καρτερῶ·
καὶ γι' αὐτὸ ἐδῶ πέρα εἶν' ὅλα
φουντωμένα κι ἀνοιγμένα
καὶ χαροποιά,
καὶ ποτὲ δὲν εἶδα τέτοια
μέσ' στὰ μνήματα χαρά,
καὶ ποτὲ τὰ κυπαρίσσια
δὲ μοῦ φάνηκαν, σὰν τώρα,
λιγερὰ κορμιὰ

λαχταρώντας γι' άγκαλιάσματα
νιόγαμπρων καὶ γιὰ φιλιά.
Καὶ εἶν' οἱ τάφοι σὰν τραπέζια,
καὶ προσμένουν νὰ στρωθοῦν
πλούσια φαγοπότια ἀπάνω τους
κι ὁλοτρόγυρα σὲ κεῖνα
χαροκόποι ροδοστέφανοι
νὰ ξημερωθοῦν.

Κ' ἐκεῖ ἀνάμεσα στὰ μνήματα,
Κ' οἱ τρεῖς τάφοι!
Κ' οἱ τρεῖς τάφοι μὲ τὸ μάρμαρο
καὶ μὲ τὸ χρυσάφι.
Καὶ τοῦ πρώτου εἶναι τὸ μάρμαρο
σὰν τὴ σάρκα εἶναι τὸ μάρμαρο
τὴν αἱματοστάλαχτη.
Καὶ στὴν πλάκα του καὶ σ' ὅλα του
τὰ πλευρά, κι ἀπάνου ὡς κάτου,
σὰ γραμμένη μὲ κοντύλι,
σὰ γραμμένη ἡ Γῆ ἡ βασίλισσα
μὲ τὸ Μάη καὶ τὸν 'Απρίλη.

Καὶ τοῦ δεύτερου τὸ μάρμαρο,
πράσινο· κι ἀπάνου του
μὲ τὰ σμάλτα ἱστοριστὴ
καὶ μὲ τὰ μαργαριτάρια,
ἡ νεραΐδα ἡ Θάλασσα
μὲ τὰ ψάρια.-
Καὶ τοῦ τρίτου ἄσπρο μάρμαρο,
σὰν τὸν κρίνο·
κι ἀποπάνου κι ἀπὸ κεῖνο
μιὰν εἰκόνα ἀπὸ τεχνίτη

σοφοῦ χέρια,
ὁ Οὐρανὸς ὁ δράκοντας
μὲ τ' ἀστέρια.

Καὶ κυλᾶς τὴν πρώτη πλάκα,
μουσικὸ βιολί μου ἐσύ,
κι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τάφο,
νά ἡ 'Αγάπη ! σὰν πρωτόπλαστη
ξανανθεῖ.
Καὶ τὴ δεύτερη τὴν πλάκα
τὴν κυλᾶς, βιολί, καὶ νά !
Νά ἡ μητέρα, νά ἡ Πατρίδα !
Κι ἀνασταίνεται, τρισέβαστη
μέσ' στὰ σεβαστά.

Καὶ κυλᾶς τὴν τρίτη πλάκα,
μουσικὸ βιολί μου ἐσύ,
κι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τάφο
νά οἱ Θεοί !
Κι ἀπ' τὸν τάφο ξαναβγαίνουν
οἱ δημιουργοί.

Περιβόλια, ἀνοῖχτε στὴν 'Αγάπη,
καὶ βροντῆστε, κάστρα, νά ἡ Πατρίδα !
Στυλωθῆτε, τῶν Θεῶν βωμοί !
Καὶ τ' ἀθάνατα εἶν' αὐτὰ καὶ οἱ κοσμοπλάστες,
κοσμοπλάστρα Μουσική !

*

'Απὸ μιὰ πατρίδα ἐγὼ εἶμαι,
κι ὅσο κι ἂν τὸ λησμονῶ,

πάω, πρὸς μιὰ πατρίδα πάω,
μιὰ γιὰ πάντα νὰ σταθῶ.

Κ' ἐγὼ ἀπ' ὅπου κι ἂν περάσω,
σ' ὅποια γῆ, σ' ὁποία γωνιά,
πρὸς στὴ φύση, μέσ' στὸν κόσμο,
στὴν ἐρμιά, στὴ συντροφιά,

ξένος πάντα μὲ τὸν ξένο,
ξένος καὶ μὲ τὸ δικό,
καὶ πεζὸς καὶ καβαλλάρης,
κι ὅσο κι ἂν τὸ λησμονῶ,

δίχως νὰ τὸ θέλω, δίχως
νὰ τὸ γνοιάζωμαι, ὅλα αὐτά,
κάθε τόπος ποὺ διαβαίνω,
κάθε ζωὴ ποὺ ζῶ γοργά,

μέσα μου εἶναι μιᾶς πατρίδας
ἴσκιοι, ὀνείρατα, ἀστραπές·
τῆς ἀπάτριδης ψυχῆς μου
χίλιες δυὸ οἱ πατρίδες εἶναι,
μύρια λόγια ρίχνοντάς μου,
ποὺ ἢ τὰ νιώθω ἢ δὲν τὰ νιώθω,
τἄχω σὰν παρηγοριές.

Ὅσο ἀνάμεσα στοὺς τόπους
εἶναι τόποι πιὸ ἀκριβοί,
καὶ σὰ χέρια καὶ σὰ μάτια
παίρνουν τὴν ψυχή·

ὅσο ἀκέριο, ὁλανθισμένο
τοῦτο τὸ δεντρὶ

μοναχὰ στὸ χῶμα τοῦτο
κι ὄχι σ' ἄλλο χῶμα ἀνθεῖ,

ὅσο γίνεται ἀπ' τὸ μέλι
στὴν κυψέλη τὸ κερὶ
κι ὅσο ζοῦνε μέσ' στοὺς φράχτες
τοὺς στενοὺς τρανοὶ λαοί,

κι ὅσο ἀφέντες νόμοι δένουν
μὲ δεσίματα λογῆς
καὶ τ' ἀνθρώπου τὰ φτερούγια
καὶ τὰ πόδια τῆς φυλῆς

καὶ στὰ κακοτόπια τ' ἄνανθα
καὶ στοὺς βράχους τοὺς γυμνούς,
σάμπως μέσ' σὲ περιβόλια,
σάμπως πέρα σὲ οὐρανούς,

ὅσο θρέφουνε τοὺς ἔρωτες
μίση, πόλεμοι, θυμοί,
καὶ φυλᾶνε τοὺς παράδεισους
ἡ φωτιὰ καὶ τὸ σπαθί,

ὅσο τοῦ ἥλιου καὶ οἱ ἀχτίδες
δὲ ζεσταίνουν ὅμοια καὶ μαζὶ
πολυπρόσωπη, πολύψυχη τὴ Γῆ;—
δόξα, δόξα στὶς Πατρίδες !

*

Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλες τὶς πατρίδες
δόξα σ' ἐσένα, ἰδεατὴ

κορφή, ὑπερούσια Πολιτεία,
τῆς μουσικῆς μου κόρη ἐσύ!

Πίνει τὸ γάλα σου ὁ πολίτης
καὶ ὑπάκοος μ' ἐσένα ζῇ,
κ' ἐλεύτερος μὲ τὴν ψυχή του,
κ' εἶν' ἡ ζωή του ἁρμονική.

Κορώνα ἐσένανε εἶν' ὁ δίκαιος,
μαχαίρι ἐσένα ὁ δυνατός·
κάτου ἀπ' τὴ σκέπη σου ὁ λαός σου
μαζὶ καὶ ἥρωας καὶ σοφός.

'Εσύ, τῆς μουσικῆς μου κόρη,
καὶ εἶναι γραμμένο νὰ γενῇς
κ' ἐσὺ βυζάστρα ὅλων τῶν ἄλλων
ἐδῶ πατρίδων κάθε γῆς.

῞Ομοια θρεμμένη ἀπ' τῆς ἀέρινης
οὐρανικῆς 'Ιδέας τὰ στήθια
τινάζεται ὅλη σάρκα, ὅλη αἷμα,
μ' ἕνα περπάτημα γερὸ μιὰ 'Αλήθεια!

Τῶν ἐρώτων περιβόλια,
κάστρα τῶν πατρίδων,
τῶν θεῶν βωμοί!
Καὶ τ' ἀθάνατα εἶν' αὐτὰ καὶ οἱ κοσμοπλάστες,
κοσμοπλάστρα μουσική!

▪

Μοῦ μιλῆσαν οἱ Θεοί,
τέτοια μοῦ εἶπαν:

— Μᾶς θανάτωσες τοῦ κάκου, καὶ μᾶς κλείσανε
βαθιοὶ λάκκοι·
στοιχειὰ γίναν οἱ θεοί, κ' οἱ τύραννοι
βρυκολάκοι.

Εἴμαστε τοῦ ὀνείρου τ' ἀκροβλάσταρα
μέσ' στὴν πλάση·
ἡ ζωή σου δὲν μπορεῖ χωρὶς ἐμᾶς
νὰ περάση.

Η ἀρνητὴς ἢ λατρευτής μας ἢ μᾶς τρέμεις
ἢ μᾶς βρίζεις,
πάντα κάτου ἀπὸ τοὺς ἴσκιους μας
τριγυρίζεις.

Σ' ἐμᾶς φέρνουν ὅλ' οἱ στοχασμοὶ
κι ὅλοι οἱ δρόμοι,
καὶ δειχνόμαστε σὰν εἴδωλα, σὰν πνέματα,
καὶ σὰ νόμοι.

Μέσ' στὴ νύχτα εἴμαστ' ἐμεῖς ἡ ἀγρύπνια
ἡ ταράχτρα,
κι ὅσα τρίζουν καὶ σωπαίνουν κ' εἶν' ἀξήγητα
κ' εἶναι σκιάχτρα.

Εἴμαστε ὅλα τ' ἀγαθά, τ' ἀληθινά,
καὶ τὰ ὡραῖα,
θρονιασμένα στὴν ὑπέρτατη κορφή,
στὴν 'Ιδέα.

Εἴμαστε κ' οἱ ἁγνοὶ τῆς πλάνης, τοῦ κακοῦ
τὰ μαχαίρια

τραβηγμένα μέσ' στὴ νύχτα καὶ βαλτὰ
    μὲ τ' ἀστέρια.

Ἄσοφε, σοφὲ καὶ θεοφοβούμενε,
    δίγνωμε καὶ ἴσε
    κι ἄθεε, καταπάνου μας σκοντάφτεις,
    ὅποιος εἶσαι.

Καὶ τὴ σκέπη ποὺ σκεπάζει μας, κανεὶς
    δὲ σηκώνει,
    κι ὅποιο χέρι κατ' αὐτὴ θὰ κουνηθῆ,
    μαρμαρώνει.

Τὰ ποτάμια εἴμαστ' ἐμεῖς ποὺ δὲν μπορεῖς
    νὰ περάσης,
    κι ὅσο πίνεις τὸ νερό μας, πιὸ πολὺ
    θὰ διψάσης.

Καὶ σ' ἐμᾶς γυρτὸς τὴν ὄψη σοὺ
    καθρεφτίζεις,
    κι ὅλο τρέχουμε κι ἀλλάζουμε κι ὅλο ἴδια
    μᾶς νομίζεις.

Κι ἂν χανώμαστε ἀποκάτου ἀπὸ τὴ γῆ
    βυθισμένα,
    μᾶς τραβάει ξανὰ στὸν ἥλιο ἕνας θνητὸς
    σὰν ἐσένα.

Τώρα γύρε ἐδῶ, κι ἀπάνου μας
    καθρεφτίσου . . .
    Σ' ἀεροφέρνει ἴσα μ' ἐμᾶς, κ' ὑψώνει σε, ἄνθρωπε
    τὸ βιολί σου !

*

Τῶν Θεῶν βωμοί,
κάστρα τῶν Πατρίδων,.
τῆς 'Αγάπης περιβόλια,
ξύπνα τα τ' ἀθάνατα,
κοσμοπλάστρα μουσική !

Καὶ ξυπνᾶς κ' ἐσύ, ὦ μαγεύτρα
περδικόστηθη κυρά,
μὲ τὰ λόγια πρὸς τ' ἀστέρια
τὰ προσταχτικά.

Κι ἄφησες τοῦ τάφου μέσα
τὸ κορμὶ τοῦ χαλασμοῦ,
καὶ τὸ μνῆμα ἦταν γιὰ σένα
πόρτα λυτρωμοῦ.

Καὶ μιλᾶς καὶ γιγαντεύεις
καὶ τοὺς κόσμους ξεπερνᾶς,
καὶ τ' ἀστέρια σοῦ φοροῦνε
μιὰ κορώνα ξωτικιᾶς,

καὶ κατέχω στὸ πλευρό σου
τὰ γραφτὰ θνητῶν κ' ἐθνῶν
καὶ τ' ἀπόκρυφα τῶν κύκλων
καὶ τῶν οὐρανῶν.

Καὶ σοῦ φέρνω ἀναστημένους
σὲ καθρέφτες μαγικοὺς
τὶς πεντάμορφες τοῦ κόσμου
κι ὅλους τοὺς καιρούς.

Σάρκα ἡ μουσική μου γίνεται
μὲ τὴν πλάστρα μας φωτιὰ
καὶ γεννιοῦνται ἀπ' τὰ φιλιά μας
τ' ἀψεγάδιαστα παιδιά.

Κι ὁ 'Αρχοντάνθρωπος μὲ κεῖνα,
στερνοπαίδι, ὁ λυτρωτής,
πλάσμα ἀκόμα πιὸ γιομᾶτο,
πλάστης πιὸ βαθύς.

Κι ὁ ἄνθρωπος ὁ βαριομοίρης
νά! ὑψωμένος νικητὴς
σὲ μιὰ γῆ πλατειά, προφήτης
μιᾶς πλατύτερης ψυχῆς.

Τὸ χρυσάφι, τὸ πετράδι,
καὶ τὸ θησαυρό,
λείψαν' ἅγια, τίμια ξύλα,
κάθε πρόσφορο ἱερό,

κι ὅσα φέρνει ἡ Δύση, ὁ Νότος,
ἡ 'Ανατολή, ὁ Βοριάς,
μπρὸς στὰ πόδια σου τὰ ρίχνω
γιὰ νὰ τὰ πατᾷς.

Γιὰ ἕνα χάϊδιο σου πεθαίνω
χίλιους πεθαμούς,
τὸ φιλί σου ἀξίζει, 'Αγάπη,
χίλιους λυτρωμούς!

ΛΟΓΟΣ ΙΑ΄

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΟΥ ΑΔΑΚΡΥΤΟΥ

Ἄνοιξε στὴ Φαντασία κάποιο λαμπερόχρωμο ὄνειρο.

Renan, (Feuilles Détachées).

Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἦταν ἕνας παραλῆς· κ' εἶχ' ἕνα ἀγόρι· καὶ ἡ μάνα του κι ὁ πατέρας πολὺ τ' ἀγαποῦσαν· πῆγε στὸ σκολειό· ὅ,τι στὸν κόσμο ὑπάρχει, ὅλα τἄμαθε.

Ἀρχὴ ἑνὸς Ἀτσιγγάνικου Παραμυθιοῦ.

Ἕνα παραμύθι τὴ γιομίζει
τῆς ψυχῆς μου τὴ σπηλιά,
καὶ σκληρὸ εἶναι σὰ λιθάρι
καὶ τὰ λόγια του βαριὰ
σὰ μολύβι·
ἕνα παραμύθι μὲ συντρίβει.

Πιὰ δὲν ξέρω, δὲ θυμᾶμαι·
τὸ εἶχα κάπου ἐγὼ ἀκουστό,
ἢ μὴν εἶμ' ἐγὼ ποὺ τὄζησα,
μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό ;
Μὰ λιθάρι ἐσὺ κι ἂν εἶσαι,
βροντοκύλησε, λιθάρι,
στῆς ψυχῆς μου τὴ σπηλιά·

καὶ μολύβι ἐσὺ κι ἂν εἶσαι,
λιῶμα γίνε μέσ' στοῦ γύφτου
τὴ φωτιά.

*

— Εἶχ' ἕναν πατέρα, καὶ εἶχε
μιὰ μητέρα, ἀκριβογιός·
καὶ ἦταν ὅπως εἶναι τ' ἄστρα
στὴ φουρτούνα μιᾶς νυχτός.

Καὶ τοῦ πήρανε δασκάλους
καὶ τὸν πήγανε παντοῦ
καὶ τοῦ φώτισε μιὰ γνώση
πρωταγρίκητη τὸ νοῦ.

Κ' ἔνιωσε ὅπου νιώθουν οἱ ἄλλοι
μιὰ καρδούλα νὰ χτυπᾷ,
τοῦ θεοῦ τὴν καταφρόνια,
τοῦ θηριοῦ τὴν ἀπονιά.

Τοῦ πατέρα καὶ τῆς μάνας
ἔκραξε — ὢ φωνὴ στριγγιά !
— «Εἶμ' ὁ 'Αδάκρυτος, καὶ θέλω !»
— «Νά, παιδάκι μας, φλωριά !»

Καὶ τὴν ἄλλη ἀμέσως μέρα,
μὲ τὰ χέρια του ἀδειανά :
— «Εἶμ' ὁ 'Αδάκρυτος, καὶ θέλω !»
— «Νά, παιδάκι μας, φλωριά !»

Κ' ὕστερ' ἀπὸ λίγο, πάλε
γυρευτὴς ἀκριβογιός :
— «Εἶμ' ὁ 'Αδάκρυτος, καὶ δόστε ! »
Καὶ τοῦ δῶσαν ἕνα βιός.

— «Εἶμ' ὁ 'Αδάκρυτος, καὶ φέρτε ! »
— «Πᾶνε, γιέ μας, τὰ φλωριά ! »
— «Μέσα μου μιὰ ἄβυσσο ἔχω !
Θέλω ! » « — Νά, παιδί μας, νά !

Πάρε σύνεργα, στρωσίδια,
ὅ,τι ἀγνάντια σου βρεθῆ,
τὸ ψωμί μας ἀπ' τὸ ράφι
κι ἀπ' τὴν πόρτα τὸ καρφί. »

Καὶ ξανάτρεξε. « — Εἶμ' ὁ γιός σας,
κι ὅλο θέλω, δὲν μπορῶ. »
— «Νά, παιδάκι μας, τὸ σπίτι. »
Καὶ τὸ ρούφηξε κι αὐτό.

Κι ὅταν ξαναπῆγε, τοῦ εἶπαν
κλαίγοντας οἱ δυὸ ψυχές :
— «Δυὸ κορμιὰ ξερὰ μᾶς μεῖναν,
κάμε τα κι αὐτὰ ὅ,τι θές. »

Καὶ τὰ πῆρε τράβα τράβα
στὸ παζάρι τὰ κορμιὰ
καὶ στὰ πούλησε γιὰ σκλάβους,
βασιλιά !

'Απ' τὰ γρόσια τῆς μητέρας
φορεσιὰ ἀποχτᾶ χρυσή,

καὶ ἀπ᾽ τ᾽ ἀσήμι τοῦ πατέρα
ἔν᾽ ἀράπικο φαρί.

Καὶ σὰ φεύγανε πιὰ οἱ μέρες,
καὶ δὲν εἶδαν νὰ φανῇ
κύρης καὶ μητέρα οἱ σκλάβοι
τὸ μονόκλωνο παιδί,

τὸ παράπονο τοὺς πῆρε
καὶ ξανάδωσε ὁ καημὸς
κ᾽ ἔγινε τοῦ τέκνου ὁ πόθος
δακρυποταμός.

Περνᾶ ὁ ρήγας καὶ ρωτάει·
— «Γιατί κλαῖτε, σκλάβοι, ἐσεῖς ;»
— «Κλαῖμε γιὰ τὸν ἀκριβό μας,
γιὰ τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς,

κλαῖμε γιὰ τὸν ἀκριβό μας
ποὺ μᾶς πῆγε γιὰ φλωριὰ
καὶ μᾶς πούλησε γιὰ σκλάβους
καὶ μᾶς πῆρες, βασιλιά,

καὶ δὲ φάνηκε ἀπὸ τότες,
ὤ ἡ χαρὰ καὶ ἡ παντοχή !»
Πιάνει ὁ ρήγας καὶ προστάζει·
— «Φέρτ᾽ ἐμπρός μου τὸ παιδί !»

— «Εἶσ᾽ ἐσὺ τοῦ ὀλέθρου ἡ φύτρα,
τοῦ γονιοῦ σου ὁ χαλαστής,
καὶ μοῦ στέκεις καβαλλάρης
μὲ φορέματα γιορτῆς,

Καὶ τὰ δάκρυα πάντα σπέρνεις,
καὶ ποτὲ δὲν τἄχεις ; »
— « Ναί ! »
Πιάνει ὁ ρήγας, γραφὴ γράφει
καὶ τοῦ λέει : «'Αρχοντονιέ,

Πάρε τὴ γραφὴ καὶ σύρε,
φτερὸ γίνε καὶ ἀστραπή,
δέκα μέρες, δέκα νύχτες,
δίχως γνώμη καὶ πνοή,

καὶ σταμάτησε στὴ χώρα
τοῦ ἀδερφοῦ μου τοῦ τρανοῦ
ποὺ μαυρολογάει στὰ πλάγια
τοῦ αἱματόχρωμου βουνοῦ,

δῶσε τὴ γραφὴ στὰ χέρια
τ' ἀδερφοῦ μου τοῦ ρηγός,
καὶ χαρτέρα. »
— «'Η προσταγή σου ! »

Κ' ἔφυγε γοργός.

Ὄχι θέλημα ρηγάδων,
ὄχι σκλάβου ὑποταγὴ
μὲ τ' ἀνεμοπόδαρο ἄτι
σέρνει τον, ταξιδευτή.

Μέσα του μιὰ μοῖρα κάπου,
αἱστάνεται, τὸν ὁδηγεῖ
πρὸς ἀπάντεχο ἕνα τέλος,
πρὸς μιὰν ἄγνωρη πηγή.

Κάτι μέσα, ὄχι προστάζει,
τὸν τινάζει καὶ τραβᾶ
γιὰ σὲ ἀνέβασμα σὰ θᾶμα,
γιὰ σὲ ὁλόβαθα γκρεμά.

Κάμπους διάβηκε, φαράγγια,
καὶ ποτάμια καὶ δρυμούς,
καὶ προσπέρασε ἀπὸ τόπους
ἄγγιχτα κι ἀπὸ λαούς,

κ' ἤτανε τὸ πέρασμά του
σὰν τὸ πέρασμα τοῦ νοῦ
ποὺ σὲ τίποτε δὲ στέκει
καὶ περνάει ἀπὸ παντοῦ,

μόλις ψάχνει κάθε εἰκόνα,
κάθε ἰδέα ἀλαφρὰ ἀλαφρά,
κι ὅλα εὐτὺς τὰ παρατάει,
καὶ γλιστρᾶνε, περίττά,

γιατὶ πάει ὅπου μιὰν ἔγνοια
ὠκεάνια τὸν τραβᾶ
νὰ βυθίσῃ μιὰ γιὰ πάντα
τ' ἀβυσσόθρεφτα φτερά.

*

Κι ὅταν ἦρθε ἀπὸ τῆς ἔρημος τ' ἀπέραντα
καβαλλάρης νὰ περάσῃ,
στὸ μαυριδερό του ἀπάνου τὸ ἄτι
μὲ στολὴ ξεχώριζε χιονάτη,
καὶ τοῦ ρήγα ἡ προσταγὴ

μὲ τὴν κόκκινη χρυσόβουλλη γραφὴ
χάραζε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν κόρφο του,
καὶ τὴ νόμιζες πὼς ἦτανε
σμαλτωμένο τάσι.

Κι ὅταν ἦρθε ἀπὸ τῆς ἔρημος τ' ἀπέραντα
νὰ περάση,
φεύγανε στὰ ὁλόβαθα ἀπὸ σύγνεφα
πυρωμένα δάση,
τὰ κοράκια κάτι κράζανε τ' ἀνήσυχα
στὰ κυκλογυρίσματά τους,
καὶ ψηλάθε ξαγναντεῦαν γυπαητοί·
καὶ ταράχτη ἕνας μαΐστρος καὶ μουρμούρισε
πρὸς τὰ βοῦρλα, πρὸς τοὺς βάτους,
κι ἀποκάτου ἀπ' τὶς σταχτιὲς τὶς ἀψηφιὲς
παραμόνευαν οἱ ὀχιές,
καὶ στὸν ἥλιο ἀναγαλλιάζοντας
ἀκαμάτρα ἡ σαύρα σείστηκε
κ' ἔκραξε κι αὐτή· « Γιὰ δες ! »

Κ' ἦταν οἱ χλωρότοποι μακριὰ
μὲ τὰ ὁλόλευκ' ἀνθοζύμωτα χωριά.

. . . .

Κι ὅταν ὅλα βουβαθῆκαν,
ὅλα στὴν ἐρμιὰ τῶν ὅλων,
ἀπ' τὸ βόγγο τῆς γκαμήλας
ὣς τὴ δέηση τοῦ μουεζίνη·
κι ὅταν τοῦ ἀπολεῖψαν ὅλα,
κι ἀπ' τὸν ἀνεμόσαρκο ἀσκητή,
καὶ ἴσα μὲ τὸ πέρασμα τ' ἀργὸ
τοῦ καραβανιοῦ ποὺ ἀφήνει

μιὰ γλυκειὰ ἁρμονία μακροσυρτὴ
καὶ ἤχων καὶ χρωμάτων καὶ ἴσκιων
ἀπὸ ταξιδεῦτρες κυματόστηθες
μισοσκεπασμένες μαυρομάτες
κι ἀπὸ πιστικοὺς ποὺ ἀκολουθοῦν
στὰ μακριὰ ραβδιά τους ἀκουμπώντας
ἀκαμάτες,
κι ἀπὸ τὴ ζωὴ τὴν πατριάρχισσα
ποὺ τὴν κάνουν πρὸς τὰ βράδια
πιὸ ἱερὴ καὶ πιὸ μακαρισμένη,
σὲ φλογέρες ψέλνοντάς τη
λαλητάδες πεζολάτες·
κι ὅταν πιὰ δὲν εἶχε συντροφιὰ
μήτε τὰ περάσματα τ' ἀστραφτερὰ
τῶν ἀγρίων ἀλόγων ποὺ περνοῦν
σὰν κυνήγι νὰ τοὺς ἔστησε ὁ σιμούν, —
ἔνιωσε στὰ σπλάχνα τοῦ ὁ 'Αδάκρυτος
κάποια δείλια, κάποιο νύστασμα,
καὶ τὸ ξύπνημα μιᾶς Λάμιας·
κι αὐτὴ ἡ Λάμια ἦταν ἡ δίψα.

Κ' ἔβγαινε ἀπὸ τὰ ποτάμια,
κι ὡς τὰ πόδια του ἔφερνε νεροσυρμές,
καὶ ἦταν ὅλα ὁράματα·
κ' ἔβλεπε πηγὲς ποὺ ἦταν ἀχνὸς
καὶ φαντάσματ' ἄπιαστα ἀπὸ νερομάνες·
καὶ στὰ σπλάχνα του γιγάντεψε
τοῦ νεροῦ τὸ καρδιοχτύπι,
τοῦ νεροῦ ποὺ ὅλο τὸ νείρεται,
καὶ ποὺ πάντα τοῦ ἀπολείπει.

*

Καὶ τ' ἀράπικο τ' ἄλογο τότε
κατ' αὐτὸν τὸ κεφάλι γυρίζει,
καὶ τοῦ λέει : « Πανηγύρι
μοῦ εἶν' ὁ δρόμος, φαγί μου εἶν' ὁ λίβας,
καὶ πιοτό μου κι ὁ ἀχνὸς ποὺ ἀνυψώνει τον
τὸ τρανὸ τὸ λιοπύρι.

'Εμπιστέψου καὶ γεῖρε σ' ἐμένα,
καὶ νοητάκ' εἶμ' ἐγώ, καὶ τὸ μάτι
τὸ δικό σου δὲ βλέπει
κάτι πέρα ποὺ ἐγὼ τ' ἀγναντεύω·
στὸ ξεδίψασμα πᾶμε, κι ἀκόμα ὀμπρός·
ἐκεῖ πᾶμε ποῦ πρέπει ! »

Στὸ νοητάκι ἐμπιστεύεται· γέρνει,
καὶ τραβάει, κι ἀντρειεύεται. Νά το
τὸ δροσᾶτο λιβάδι,
τὰ χρυσὰ φοινικόδεντρα πέρα,
καὶ στὸ δρόμο τ' ἀλόγου του ὁλόμπροστα
τὸ βαθὺ τὸ πηγάδι.

Καὶ στὰ σπλάχνα του μέσα εἶν' ἡ δίψα
πιὸ βαθειά. Μαῦρο μάτι, καὶ φτάνει
ἀπ' τὸν κόσμο τὸν κάτου
καὶ γυαλίζει καὶ βλέπει τον, μάτι
μιᾶς ζωῆς ποὺ εἶν' ὁλόμακρα ἀνέγγιχτη
τὸ νερὸ νά ! μπροστά του.

Καὶ σκοινὶ καὶ σταμνὶ τὰ γυρεύει
γιὰ μιὰ στάλα νερό, καὶ δὲ βρίσκει
τὸ νερὸ πῶς νὰ πιάση·
καὶ τοῦ λέει τ' ἄλογό του : « Θυμήσου

τὸ χρυσόβουλλο ἀπάνου στὸν κόρφο σου
ποὺ φαντάζει σὰν τάσι.»

Τὸ χρυσόβουλλο ἀδράχνει, κ' ἐκεῖνο
ξετυλίγεται, ἀνοίγει, καὶ λόγια
τοῦ χτυπᾶνε γραμμένα :
« Σκότωσέ τον τὸ νιὸ ποὺ σοῦ φέρνει
τὸ πιττάκι· τὸν ξέρασε ἡ κόλαση
καὶ τὸν ἔστειλ' ἐμένα.

Καταπάνου του θέλω νὰ γγίξω,
κ' εἶμ' ἀνήμπορος. Πές μου ! ποιὸς εἶναι,
καὶ νὰ τρέμω μὲ κάνει ;
Δὲ λυγάει τὸ δικό σου τὸ χέρι
καμμιὰ δύναμη· τρέξε· ἀπ' τὸ χέρι σου,
ἀδερφέ μου, ἂς πεθάνῃ ! »

Τὸ πιττάκι ξανὰ τὸ τυλίγει
καὶ ποτήρι τὸ κάνει, καὶ σκύβει
στὸ πηγάδι, καὶ παίρνει
τὸ νερό, καὶ τὴ δίψα του σβήνει,
καὶ πηδάει στ' ἄλογό του, καὶ τ' ἄλογο
τὸν ἀφέντη του σέρνει.

Τὸν ἀφέντη ἀλλοῦ φέρνει, ἐκεῖ ὅπου
σὲ ποτάμια γυρτὴ καὶ σὲ λίμνες
καστροπύργωτη χώρα
σιδερόντυτη ἀστράφτει στὸν ἥλιο,
τὰ πλατιὰ τ' οὐρανοῦ φοβερίζοντας·
καὶ τοῦ λέει : « Στάσου τώρα ! »

*

Καὶ τῆς χώρας κυβερνήτης
ἦταν ἕνας βασιλιὰς
κ' εἶχε κόρη τὴν 'Αγέλαστη,
καὶ τὴν εἶχε ἀπ' τὴν ἀγάπη
κάποιας ξωτικιᾶς.

Κ' ἦταν ὄμορφη ὡς ὁ τίγρης
κι ὄμορφη ὡς ἡ ἀστραπή,
κ' ἦταν ὄμορφη ὡς ἡ θάλασσα
καὶ σὰν ὅλα ποὺ πνοή τους
ἡ καταστροφή.

Κ' ἦταν ἥσυχη σὰν ὅλα
τὰ βαθιὰ καὶ τὰ σκληρά,
σὰν τὸ μπλάβο τ' ἄδειο ἀπάνου μας,
σὰν τὸ μάρμαρο στὸν ἥλιο
ποὺ λαμποκοπᾶ.

Κι ἀπ' τὴ μάνα της νοῦ πῆρε,
νοῦ καὶ κείνη ξωτικό,
καὶ ξηγοῦσε καὶ τ' ἀξήγητα,
σὰ νὰ μὴν τῆς εἶχε ἡ πλάση
τίποτε κρυφό.

Κι ὅποιος ἔβλεπε τὴν ὄψη
τῆς 'Αγέλαστης κυρᾶς,
λαβωμένος ἀπ' τὸν Ἔρωτα
κι ἀπ' τὸ Χάρο λαβωμένος
ἔπεφτε μὲ μιᾶς.

Κι ὁ πατέρας της προστάζει
Βασιλιὰς καὶ διαλαλεῖ :

«Όποιος θέλει τὴν Ἀγέλαστη,
καλῶς νἄρθη, ὅποιος κι ἂν εἶναι,
κι ἀπὸ κάθε γῆ.

Φτάνει μόνο νὰ γνωρίζῃ,
φτάνει νὰ τῆς πῇ
κάποιο ξένο παραμάντεμα
ποὺ δὲν μπόρεσε ὣς τὴν ὥρα
νἄβρῃ ξηγητή.

Κι ἂν ἡ κόρη τὸ ξηγήσῃ,
πάει, ξεγράφτηκε ὁ γαμπρός·
κι ἂν ἐκείνη δὲ μαντέψῃ το,
τότε αὐτὸς δικός της ἄντρας
καὶ δικός μου γιός.»

Τρέξανε τὰ παλληκάρια,
καὶ τὰ νιᾶτα ἀπὸ παντοῦ
καὶ πεζοὶ καὶ καβαλλάρηδες,
καὶ τοῦ θρόνου τὰ καμάρια
καὶ τοῦ χρυσαφιοῦ.

Κ' ἦρθαν Μάγοι ἀπ' τοὺς Χαλδαίους
κι ἀπ' τὸ Νεῖλο λειτουργοί,
καὶ διδάχοι τοῦ Ἑφταπόταμου,
καὶ σοφοὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα
τὴν ἁρμονική.

Μαντολόγοι καὶ προφῆτες
καὶ ἡρῶοι καὶ ραψωδοὶ
καὶ οἱ ἀφροὶ καὶ τ' ἀνθοβλάσταρα,

κ' ἦρθαν ὡς κι ἀπὸ τὴ Θούλα
τὴν ὁλακρινή.

Καὶ τ' ἀξήγητα τῆς φέραν
καὶ τ' ἀμάντευτα οἱ γαμπροί,
κι ὅσα οἱ σφίγγες κι ὅσα οἱ σίβυλλες
καὶ δὲν ἔμεινε κανένα
ποὺ νὰ μὴν τὸ βρῆ.

Καὶ τὰ στόματα ποὺ ἀνοῖγαν
σὲ χρησμοὺς καὶ σὲ ρητά,
τὰ σφαλοῦσε ὁ μπόγιας πίσω της·
κ' ἡ μαντεύτρα ἡ καταλύτρα
πάταε σὲ κορμιά.

Καὶ ἡ μαντεύτρα ἡ καταλύτρα
σὰ μιὰ πλάση ἦταν χλωρή,
σὰ μιὰ πλάση ἡλιοφεγγόβολη
στοὺς βυθούς της ποὺ φωλιάζαν
λάβες καὶ σεισμοί.

Μὰ ξημέρωσε καὶ ἡ μέρα,
καὶ τῆς Μοίρας διαλεχτὸς
καβαλλάρης νά κι ὁ 'Αδάκρυτος,
τῆς 'Αγέλαστης κ' ἐκεῖνος
γυρευτὴς γαμπρός.

Νά κι ὁ 'Αδάκρυτος μπροστά της,
νά γαμπρός, καὶ νά κριτής !
Κ' ἐσύ, 'Αγέλαστη, προσμένεις
νὰ τὸν καταπιῇς.

Καὶ τὰ μάτια σου σὰν τρύπες
δείχνονται βαθειές,
μέσα τους τοῦ Ἄδη οἱ φλόγες,
κι ἀπὸ μέσα τους οἱ ζωές,

ὅλες οἱ ζωὲς τῶν ἄξιων
ποὺ τὶς ἔσβησες ἐσὺ
στὴν παρθένα σου ὄψη χύνουν
Μέδουσας πνοή.

Ἀλλ' ὁ Ἀδάκρυτος δὲ βλέπει,
κι ἂν τὰ βλέπῃ τ' ἀψηφᾷ·
καὶ τὸ στόμα του σαλεύει,
τὸ αἴνιγμα ξεσπᾷ :

« *Στὸν πατέρα μου καβάλλα,*
τὴ μητέρα μου φορῶ,
κ' ἤπια, γιὰ νὰ ξεδιψάσω,
μὲ τὸ Χάρο μου νερό ! »

Κ' ἐσύ, Ἀγέλαστη, κερώνεις,
καὶ ἀπορεῖς καὶ δὲν μπορεῖς,
καὶ εἶν' ἀξήγητος ὁ λόγος,
καὶ ἦρθε ὁ νικητής.

Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ κάτι,
σάμπως χέρι ἀφεντικό,
σοῦ τ' ἀδράχνει τὸ κορμί σου
τὸ βασιλικό.

Τὸ αἴνιγμα ξαφνίζει ἐσένα,
τ' ἄλυτο, καὶ γονατᾷς.

ἤ ὁ ἀμάντευτος λεβέντης
σ' ἔγειρε, καὶ πᾶς ;

Κι ὅπως πίσω σου τὸν μπόγια
τὸν κρατᾶς ξεσπαθωτό,
πίσω του κι αὐτὸς κρατώντας
πιὸ τρομαχτικὸ

κάποιον πόθο μακελλάρη,
κατὰ σένα τὸν τραβᾶ
νὰ σοῦ πάρῃ ὅση κι ἂν κρύβῃς
χάρη ξωτικιά.

Καὶ σπαράζεις καὶ φωνάζεις :
« Βασιλιὰ πατέρα, ὤϊμέ !
εἶμ' ἡ 'Αγέλαστη γιὰ κεῖνον,
κ' εἶν' αὐτὸς γιὰ μέ ! »

Τ' ἀντρειωμένο τὸ ζευγάρι
σὲ κρεβάτι ἐρωτικὸ
κάτι ἀχόρταγο τὸ σμίγει
σὰν τ' ἀγρίμια στὸ δρυμό.

Καὶ τὰ λόγια ἀντιλαλῆσαν
τ' ἀξεδιάλυτα οἱ σπηλιὲς
καὶ τοῦ γάμου τους τραγοῦδι
τὄψαλαν οἱ κοπελιές :

Στὸν πατέρα μου καβάλλα,
τὴ μητέρα μου φορῶ,
κ' ἤπια, γιὰ νὰ ξεδιψάσω,
μὲ τὸ Χάρο μου νερό.

*

— Μᾶς προσμένει ὁ πατέρας, καλέ μου,
καὶ στεφάνια ὁ λαός του σοῦ πλέκει,
κι ἁγιοκέρια σ' ἀνάφτει. —
— Χλιμιντράει τ' ἄλογό μου, καλή μου,
καὶ τοῦ δρόμου τὰ μάκρη τὰ ὀρέγεται
κι ἀνυπόμονα σκάφτει. —

— Μᾶς προσμένει ἕνας θρόνος, καλέ μου,
τοῦ πολέμου τὰ κέρατα ἠχοῦνε,
τῆς εἰρήνης οἱ λύρες. —
— Μᾶς προσμένουν ταξίδια, καλή μου,
στὶς ἐρμιὲς ἀπὸ κόσμους ἀπάτητους
μὲ πρωτόγραφτες μοῖρες. —

— Τὴν ἀγέλαστη πλάση, καλέ μου,
στάσου ἐδῶ νὰ τὴ σπείρουμε οἱ δυό μας,
ποὺ μ' ἐμένα θὰ μοιάση. —
— Τῶν ἀδάκρυτων πᾶμε, καλή μου,
κάτου ἐκεῖ τὴ φυλὴ νὰ γεννήσουμε
ποὺ θ' ἀλλάξῃ τὴν πλάση.

Γιὰ νὰ φτάσω στὴν ἄφταστη γέννα
τὴν καρδιά μου τὴν ἔκαμα πέτρα,
τὴν ψυχὴ κοιμητήρι,
τὸ νοῦ σαΐτα, τὴ θέληση λάμια,
κι ὅλα τἄφαγα ἐγὼ πρωταρχίζοντας
ἀπὸ μάνα καὶ κύρη.

Στοὺς γονιούς μου τοὺς γέρους ποὺ σβῆσαν
εὐλογῶντας τὸ γιό τους τὸν μπόγια
πᾶμε τάφο νὰ ὑψώσω.

Καὶ τοῦ ρήγα τοῦ ἀλλόφυλου πᾶμε,
τὸ δικό μου τὸ μνῆμα ποὺ γύρεψε,
μνῆμα ἐγὼ νὰ τοῦ δώσω ! —

*

— Ποιὸς μπροστά μου στηλώνεται ;
—Ἐγὼ εἶμαι·
τὸ δικό μου ὠνειρεύτης χαμό,
κι ὅμως νά με ! δὲν ἔστρεξε τ' ὄνειρο,
ἀπ' τὸν Ἄδη δὲν ἔφυγα ἐγώ.

Βασιλιά, κατὰ σένα γυρίζω,
τῆς ἐκδίκησης ἦρθα σπαθί,
τὴν Ἀγέλαστη φέρνει ὁ Ἀδάκρυτος,
ταιριασμένοι τοῦ ὀλέθρου οἱ θεοί.

Στόμα, σώπαινε, μίλα, μαχαίρι !... —
Νά ! μπροστά μου συρμένος, νεκρός ...
Κι ὁ λαός του σκυφτὸς τὴν κορώνα του
μοῦ προσφέρει, κιοτήδων λαός.

Δὲν τὴ θέλω. Δὲν ἦρθα νὰ γίνω
σὲ ραγιάδες ραγιὰς βασιλιάς.
Ὁ λαός μου εἶν' ἀλλοῦ. Τώρα θρόνος μου
τὸ κοντρὶ στὰ πλατιὰ τῆς ἐρμιᾶς.

Στῆς καλῆς μου τὰ σπλάχνα σαλεύει
μιᾶς χιλιόζωης ὁ σπόρος ζωῆς.
Εἶμαι ἡ σάλπιγγα ἐγὼ μιᾶς ἀνάστασης
κ' εἶμαι ἡ σκάλα ποὺ ἀρχίζει ἀπ' τὴ γῆς

καὶ ποὺ χάνεται πέρα ἀπὸ τ' ἄστρα·
μιᾶς σοφίας τὸ χέρι εἶμ' ἐγώ,

κι ἂν ὁ Ἀδάκρυτος εἶμαι, εἶμ' ὁ ἀθόλωτος,
ἡ ματιά μου τρυπάει τὸν Καιρό.

Κ' ἡ ἀπονιὰ κ' ἡ σκληρότη μου πόδια
γιὰ νὰ φτάνω σωστὰ καὶ γοργά·
καὶ πατέρα καὶ μάνα τοὺς πούλησα
ἀπὸ πεῖνα ἱερὴ μυστικιά.

Κι ἂν ἐμένα μὲ διώχνει ἡ κατάρα,
κι ἂν τὸ κρῖμα μὲ δέρνει, καὶ τί ;
Πατητάδες, πατᾶτε με ἀλύπητα,
γιὰ νὰ γίνῃ τ' ἁγνὸ τὸ κρασί !

Εἶμ' ἐγὼ πατριάρχης τοῦ Γένους
ποὺ ἄσμιχτο, ἀνέγγιχτο, πάντολμο, ξένο
πάει, περνάει καὶ δὲ μένει,
κι ἀπαράλλαχτο πάντα φαντάζει,
καὶ τοῦ κόσμου μεγάλο κάποιο ἄλλαμα,
σὲ νυχτέρι ὑφαντής, ἀργοϋφαίνει.

Ἀπ' τὸ εἶναι του κι ἀπ' τὴν ὁρμή του
θὰ τὰ σπείρῃ παντοῦ τὰ σημάδια
τοῦ δικοῦ του τοῦ διάβα·
λίγο λίγο ἡ χαρὰ θὰ φουντώσῃ
τοῦ σκληροῦ, τοῦ γεροῦ καὶ τ' ἀδάκρυτου,
ὅπου χαύνη ζωὴ κι ὅπου σκλάβα.

Μέσ' στοὺς γύρους τῶν κύκλων τὰ πάντα
φεύγουν, ἔρχοντ', ἀλλάζουν, εἶν' ἴδια·
καὶ μιὰ μέρα θὰ φτάσῃ
ραγισμοῦ καὶ σεισμοῦ γιὰ τὰ πάντα,
καί, ὦ παιδιά μου, ἐσεῖς μόνο θὰ μένετε
ὀρθοὶ στύλοι, κρατώντας τὴν πλάση !

ΛΟΓΟΣ ΙΒ΄

ΚΟΣΜΟΣ

...Τράβηξε κατὰ τὴν ψηλὴ Ροδόπη, κατὰ τὸν Αἶμο ποὺ χτυπάει ὁ βοριάς.
Ovidius, (Metamorph. L. X. II).

...'Αθανάτου καθορῶν φύσεως
κόσμον ἀγήρω πῆ τε συνέστη
καὶ ὅπη καὶ ὅπως...
Εὐριπίδης, ('Αποσπάσματα).

Μ' ἕνα τόσο μόνο σάλεμα
κι ὅσο φτάνει γιὰ τὴ σκέψη·
μοναχὰ μὲ τόσον ἦχο
κι ὅσος φτάνει γιὰ νὰ κλέψη
καὶ νὰ φέρη ἀπ' τὴν κατάβαθη
κι ἀπ' τὴν πιὸ κρυφὴ καρδιὰ
σιγαλὰ παρθένα λόγια, —
μοῦ μιλῆσαν τὰ δεντρά.

Μοῦ μιλῆσαν γλυκοΐσκιωτα
τὰ πλατάνια, τὰ πρινάρια
τὰ πυκνάνθιστα, τὰ κέδρα,
τὰ ὁλοπράσινα πυξάρια.
Κ' ἡ βαλανιδιὰ κι ὁ μέλεγος

κι ὁ νερόχαρος λωτὸς
καὶ οἱ μυρτοῦλες καὶ οἱ δαφνοῦλες
κι ὁ παντοῦ συρτὸς κισσός.

Τ' ἀχαμνὰ τὰ ρείκια, τὰ ἔλατα,
καὶ τὰ παρδαλὰ σφεντάμνια
κ' οἱ συκιές, κ' οἱ ἰτιὲς ποὺ γέρνουν
στὶς ὀχτιὲς πρὸς τὰ ποτάμια.
Κουμαριὲς αἱματοστάλαχτες,
τ' ἀμπελόκλημα, ἡ φτελιά,
καὶ τὰ πεῦκα ποὺ ἀνασταίνουν
καὶ τῆς λεύκας ἡ ὀμορφιά.

Καὶ ἦταν ἄξιο στερνοδιάλεχτο
τῆς ψυχῆς μου κατατόπι,
κάπου ἐκεῖ πρὸς τὰ Μπαλκάνια,
κάπου ἐκεῖ πρὸς τὴ Ροδόπη.
Χτυπημένος ἀπ' τὸν ἄνθρωπο,
σ' ἐσᾶς ἦρθα, ἁγνοὶ δρυμοί,
κι ἀγκαλιάστε με κι ἀκοῦστε·
τὸ βιολί μου εἶναι ψυχή.

Καὶ τὰ δέντρα μοῦ εἶπαν:
— Ξέρουμε,
καὶ ἡ ψυχή σου δὲν τὴ θέλει
τὴ γλυκειὰ κουβέντα ποὺ εἶναι
σὰ δροσούλα καὶ σὰ μέλι
καὶ ποὺ στάζει ἀπὸ τὰ φύλλα μας
καὶ μεθάει κι ὅλο μιλᾶ
στὸ βοσκό, στὸν ἀπελάτη,
στὰ ταιράκια, στὰ φιλιά.

Μὰ κλαδιά, λουλούδια καὶ καρποὶ
καὶ οἱ πνοὲς καὶ τὰ πουλιά μας
παίρνουν κάποτε τοὺς λόγους
ἀπ' τ' ἀνήλιαγα βαθιά μας,
κ' εἶν' ἐκεῖνοι λόγοι ἀγρίκητοι,
καὶ μονάχα τοὺς γρικᾶ
σφραγισμένος ὅποιος εἶναι
μὲ σφραγῖδα μυστικιά.

Μέσ' στῆς Γῆς τὰ σπλάχνα οἱ ρίζες μας
τὸν ἀδρὸ χυμὸ τὸν παίρνουν
ἴσα ὁλοϊσ' ἀπ' τὰ μαστάρια
τῆς μητέρας Γῆς, καὶ φέρνουν
ἴσα πρὸς ἐμᾶς τὰ λόγια της·
κι ὅσα θὰ σοῦ ποῦμε ἐμεῖς
εἶναι μοῖρα καὶ ἱστορία
καὶ παράδοση τῆς Γῆς.

Μέσ' στὴ θύμησή μας ξύπνησες
τὸ δικό μας βασιλέα,
τῶν πιὸ θείων θεῶν τὸν πλάστη
καὶ τῶν ἤχων· τὸν 'Ορφέα.
Μὲ τὴν ὄψη, μὲ τ' ἀνάστημα,
μὲ τὸ νοῦ, μὲ τὸ βιολί,
νά ἡ Θρακιώτισσα τῶν ὅλων
ζωντανεύτρα μουσική!

Καὶ δαρμένος ἀπ' τῶν τάρταρων
τὴν εἰκόνα καὶ τὴ φρίκη,
κι ἀπ' τὸν Πόθο, κι ἀπ' τὴ Σφίγγα,
κι ἀπ' τὴν ἄγγιχτη Εὐρυδίκη,
κι αὐτὸς ἦρθε ἀποδιωγμένος

τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ζωῆς.
«Ἀγκαλιάστε με, εἶπε, ἀκοῦστε,
δάση ἁγνὰ μεγάλα ἐσεῖς!»

Καὶ τὸν κλείσαμε στοὺς κόρφους μας
καὶ τῆς κελαιδίστρας Λύρας
ρούφηξε ἡ φωνὴ τὰ πάντα,
κ' ἔγινε καταποτήρας
κ' ἔγινε ὄνειρο καὶ μάγεμα·
κ' ἐμεῖς γίναμε ναός,
κι αὐτὸς ψάλτης καὶ προφήτης
καὶ τῆς ἁρμονίας Θεός.

Καὶ τὰ πλάσματα τριγύρω του,
καὶ οἱ κορφὲς καὶ τὰ πιὸ κάτου,
μεγαλῶναν κι ἀνεβαῖναν
πιὸ ψηλὰ μὲ τ' ἄκουσμά του·
καὶ οἱ γρανῖτες καὶ οἱ ξερόβραχοι
σάλευαν σὰν τὰ φυτά,
κι ἀνυψῶναν τὰ κορμιά μας
ταξιδιάρικα φτερά.

Κι ἀπ' τὴ ρίζα ὣς τ' ἀκροβλάσταρο
καὶ γλυκὰ στὴν ἀγκαλιά μας
ἤπιε καὶ ὅλο μας τὸ αἷμα
μέσ' ἀπ' τὴ βαθειὰ καρδιά μας.
Κ' ἔμαθε τῆς γῆς τὸ μάθημα,
κ' ἔσβησε ὁ παλιὸς καημός·
Ὄλυμπου δεύτερου πλάστης
ἔγινε καὶ λειτουργός.

Μιὰ εἶν' ἡ Φύση, μὲ ὅσα ὀνόματα!
Πάει τοῦ πρώτου Ὀλύμπου ἡ νιότη·

μὲ τὸ δεύτερο πιὸ ἀπάνου,
πιὸ ἀξεχώριστη ἡ θεότη.
Καὶ μ' ἐσένα, 'Ορφέα, σὰν πνέματα
κ' ἐμεῖς καὶ ὅλα καὶ οἱ θεοί,
κ' ἦταν ἡ λατρεία μυστήριο
καὶ ἡ θρησκεία μουσική.

Καὶ δὲν ξέρουμε ποιὲς Δύναμες
καὶ ποιᾶς ἄβυσσος δαιμόνοι,
στρίγλες ποιὲς ἀνταριαστῆκαν
καὶ ποιοῦ Χάρου ὀργὴ πλακώνει,
καὶ τὸν ψάλτη 'Ορφέα σκοτώσανε
καὶ τὴ Λύρα τὴν ἱερή·
σὰ νὰ πέθανε καὶ ἡ Πλάση,
κι ἀπὸ τότε ἡ Γῆ ὀρφανή.

Καὶ τὸν ἴσκιο τίνος ὄνειρου
κυνηγᾶς κ' ἐσὺ νὰ πιάσῃς,
ποιὰ νὰ στήσῃς πίστη ἀπάνου
καὶ σὲ ποιὸ βωμὸ ποιᾶς πλάσης ;
Πέρα, ἀπάνου ἀπὸ τὰ ὄνειρα
τὸ βιολί σου μᾶς τραβᾶ·
μὲ τὴ μάνα Γῆ μᾶς δένουν
βαθιὰ οἱ ρίζες μας, βαθιά.

Καὶ παράτησε τὰ ὀνείρατα,
γύρε, βάλε αὐτὶ στὴ Φύση,
παραμάντεμα τὸ ρόδο,
Σίβυλλα τὸ κυπαρίσσι !
Σκληρὰ χτύπα την τὴ Χίμαιρα,
τ' ὄνειρο εἶναι ἡ ζωή·

στὸ βιολί σου ἂς ἁρμονίση
τὴν 'Αλήθεια ἡ μουσική.

Ποῦ εἶν' ἡ 'Αλήθεια ; Μὴν πλανᾶν ἐσὲ
βαθιονόητα λόγια τάχα·
τὴν πηγή της δὲν τὴ βρίσκεις
μέσα σου, Ἄνθρωπε, μονάχα.
Θὰ τὴ βρῆς παντοῦ στὸ ταίριασμα
— ὢ ἀρραβώνας λυτρωτής ! —
τῆς καρδιᾶς σου καὶ τοῦ νοῦ σου
μὲ τὰ πάντα τῆς ζωῆς.

Ὕψωσε τὸν τρίτο ἐσὺ Ὄλυμπο,
βάλε ἐκεῖ τὴν 'Επιστήμη,
μόνη ὑπάρχει, ἀγέλαστη εἶναι !
Ποιὸ χαμόγελο, ποιὸ ἀσήμι,
ποιὸ χρυσάφι σὰν τὴν ὄψη της ;
Γιούχα. Ὄλυμποι ἀπ' ἀχνούς !
'Η καρδιὰ τὸ θᾶμα ἂν εἶναι,
τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι ὁ νοῦς.

Ἄναρχος ὁ Κόσμος κι ἄσωστος.
Κι ὁ Ἥλιος μέσ' στὴ λαμπεράδα
τοῦ τεράστιου Γαλαξία
μιὰ λιγνὴ κι αὐτὸς λαμπάδα.
Κι ἀπ' τὸν Ἥλιο ἀργὰ ξεχώρισε
φλόγα μέσ' στὸ Χάος, καὶ νά !
Στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων
φλόγα ἡ Γῆ κι ὁλογυρνᾶ.

Κάτω ἀπ' τοὺς δυσκολοξήγητους
κι ὁλοσίδερένιους Νομους

ἡ Γῆ τρέχει μὲ τὶς ὧρες,
μέσ' στοὺς κύκλους, μέσ' στοὺς δρόμους.
καὶ χορεύει τὸν ἀστέρινο
τὸ χορὸ στοχαστική,
καὶ γνωρίζει αὐτὴ πῶς ἦρθε
καὶ ποῦ πάει τὸ ξέρει αὐτή.

Κ' ἔγινε, καὶ τράνεψε, καὶ ζῇ,
καὶ μπορεῖ καὶ νὰ πεθάνῃ,
μὰ ποτὲ δὲ θὰ πιτύχῃ
μιᾶς ἀνάπαψης λιμάνι.
Γιατὶ πάντα ἀπὸ μιὰ Δύναμη
θ' ἀνασταίνεται ἡ ζωή.
Στρατολάτισσα καὶ πάντα
στὸν αἰώνιο δρόμο ἡ Γῆ !

Ζοῦσε ἡ Γῆ πολὺ πρὶν ζήσουμε,
πρὶν τὰ πλάτια της μεστώσῃ
τούτη ἡ ζήση ἐδῶ ποὺ ζοῦμε,
τούτη ἡ φύση, τούτη ἡ γνώση.
Πολεμῆσαν ἄγριο πόλεμο,
στὸν πρωτόγονο καιρό,
στὸ ἄπλαστο ἁπαλὸ κορμί της
ἡ φωτιὰ καὶ τὸ νερό.

Καὶ χωρίσαν καὶ εἰρηνέψανε
τὰ πολέμια τὰ στοιχεῖα,
κ' ἔλαμψε ἡ χαρὰ τοῦ Κόσμου
καὶ ὁ σκοπός· ἐσύ, Ἁρμονία.
Καὶ στὴν ἄχανη τῆς θάλασσας
μήτρα πρωτοσπαρταρᾶς,

σπόρε τῆς ζωῆς· πατέρα,
πού μᾶς ἔσπειρες κ' ἐμᾶς

Κι ὅταν πρωτοχάραξε δασὰ
τοῦ δρυμοῦ καὶ ἡ πρασινάδα,
πῆρε ὁ κόσμος μιὰ πασίχαρη,
μιὰν ἀφάνταστη ὀμορφάδα.
Κι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνάτειλε,
καὶ σὰν ἔνιωσε καὶ ὁ νοῦς,
μέσ' στὴ γῆ ἕνας ἄλλος ἥλιος
θάμπωσε τοὺς οὐρανούς.

Κι ὅπως ὕστερ' ἀπ' τὸ πάλαιμα
τὰ στοιχεῖα κι ἀπὸ τὰ μίση,
σὰ ν' ἀλλάξανε, καὶ γίναν
στεριές, πέλαα, λόγος, χτίση,
ἔτσι καὶ ὕστερα στ' ἀνθρώπινα,
καὶ στ' ἀνθρώπου τὴν ψυχὴ
θἄρθη νὰ ριζώση εἰρήνη
καὶ γαλήνη θ' ἁπλωθῇ.

Καὶ θὰ ζήση ὁ λόγος, τ' ἄλογα,
κι ἄνθρωποι κι ἀγρίμια, ἡ πλάση,
σὰν τ' ἀγνὰ καὶ σὰν τὰ ὡραῖα
δέντρα στὰ μεγάλα δάση.
Μ' ἐμᾶς πρῶτος τὴ μελλόμενη
μοῖρα ὑπέρτατη στερνή,
Γύφτε, ζῆσε την ἀπάνου
στὸ προφητικὸ βιολί !

ΣΤΕΡΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΣΕ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἦρθε ἡ στιγμὴ νὰ σωπάσω καὶ νὰ πονέσω..
Δὲν θἄξερα ὁ ἴδιος νὰ σοῦ πῶ ἀπὸ ποῦ εἶμαι
ποιὸς μ' ἔστειλ' ἐδῶ... Ὑψωμένος καὶ ταπει-
νωμένος, ἀθῷος καὶ τιμωρημένος.
Goethe, (Ilmenau).

Τέτοια πανώρια λιγερὴ νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμένος.
Τραγούδι τοῦ νεκροῦ ἀδερφοῦ.

Τὰ δυνατά σου χέρια τ' ἄξια, τὰ κοσμικά,
χάρισμα πιὸ μεγάλο κι ἀπ' τὰ φτερά.

Τὰ δυνατά σου χέρια δὲ σέρνουν ἁπαλὰ
τὸν ἦχο ἀπὸ τῆς ἅρπας τὴ μουσικὴ καρδιά

Τὰ δυνατά σου χέρια λουλούδια δὲν κρατᾶν
κι ὁλόλιγνα στὸ ἀτλάζι τὰ ξόμπλια δὲν κεντᾶν.

Τὰ δυνατά σου χέρια ἐκεῖ ποὺ θὰ σταθοῦν
σὰ φυλαχτὰ φυλᾶνε, σὰν ἅρματα βοηθοῦν.

Καὶ ξέρουνε καὶ ὑφαίνουν τὸ γνέμα τ' ἀργαλειοῦ
ποὺ θ' ἀλαφροσκεπάσῃ τὴ γύμνια τοῦ κορμιοῦ,

κ' ὕστερα τὸ λευκαίνουν στὴν ἄκρη ἑνὸς γιαλοῦ
μὲ τὴ χαρὰ τοῦ ἥλιου καὶ μὲ τοῦ τραγουδιοῦ.

Τὰ χέρια σου ζωσμένα γύρω σὲ μιὰ καρδιὰ
τῆς γίνονται σκουτάρια καὶ θώρακες αὐτά.

Τὰ χέρια σου στὴν ὥρα τοῦ θαλασσοδαρμοῦ
γίνονται δυὸ δελφίνια χρυσὰ τοῦ λυτρωμοῦ.

Τὰ χέρια σου κανίσκια βαστᾶν παρηγοριᾶς,
μ' αὐτὰ στηρίζεις, δίνεις, ὑψώνεις, εὐλογᾶς.

Μ' αὐτὰ τὰ χέρια μοῦ ἦρθες μοιράζοντας ἐσὺ
τὸ διάφανο νεράκι καὶ τὸ ξανθὸ ψωμί.

Κι ἀπ' τὸν ἀφρὸ τῆς λίμνης τῆς ἁρμυρῆς
πήξατε τ' ἄσπρο ἁλάτι γιὰ μένα, ὦ χέρια ἐσεῖς.

Κ' ἐκόψατε γιὰ μένα τοὺς ὥριμους καρπούς,
καὶ φώτιζέ σας γέλιο ποὺ δὲν τὸ βάζει ὁ νοῦς

*

Τὸ πῆρα τ' ἄσπρο ἁλάτι· μοῦ τἄδωκες ἐσὺ
τὸ διάφανο νεράκι καὶ τὸ ξανθὸ ψωμί·

καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνου, στρωμένο εὐλογητό,
τ' ἀπίθωσα καὶ σοῦ εἶπα τὸ λόγο : « Στὰ χρωστῶ ».

Κ' ἦταν ὁ λόγος μου ἄσπρο πουλί, πουλὶ ἱερὸ
φερμένο ἀπὸ φωλίτσα χτισμένη σὲ ναό.

Κ' ἦταν ὁ νοῦς μου μαύρου πουλιοῦ τριγυρισμός,
τῆς νυχτερίδας ταίρι, τοῦ κόρακα ἀδερφός.

Κ' ἐκεῖ ποὺ μὲ τὸ λόγο σὲ χάϊδευα, — τάχους ; —
ὄρνιο καταραμένο πετοῦσε ἐμένα ὁ νοῦς

σὲ πείσματα στρημμένων, ξενύχτια ἁμαρτωλῶν,
καὶ σ' ὅλα τὰ τραπέζια τῶν πονηρῶν.

Κι ἂς μὲ ρωτοῦσε κι ὅποιος γιὰ σένα ποιὰ εἶσαι, ἐγώ,
κι ἂς ὑψωνόμουν ὕμνος τὶς χάρες σου νὰ πῶ !

*

Τὸ σκεβρωμένο σπίτι καὶ τὸ κακοχτιστὸ
ποὺ εἶν' ἕτοιμο νὰ πέση κι ἀκόμα στέκει ὀρθό !

Τὰ θέμελα τοῦ σκάφτει, τὸ ὑγραίνει ἀπὸ παντοῦ
τὸ ἀκράταγο τὸ ρέμα κρυμμένου ποταμοῦ.

Λάβωμα τοῦ εἶν' ὁ ἥλιος καὶ φάγοσσα ἡ βροχή,
καὶ γύφτοι κι ἁγιογδύτες παραφυλᾶν ἐκεῖ.

Καὶ μέσ' στὰ μολυντήρια καὶ μέσ' στὶς ἀραχνιὲς
συντρίμματ' ἀπὸ γάστρες κι ἀπὸ κορμιὰ πληγές.

Κ' ἕνα παιδὶ ποὺ ἀρρώστια τὸ πλάκωσε κακιὰ
πλανιέται πὼς ὑπάρχει, καὶ παίζει καὶ γελᾶ.

Κ' ἕνα τυφλὸ ἀηδονάκι σὲ ἀκάθαρτο κλουβὶ
τὴ νύχτα του, καὶ μέρα καὶ νύχτα, κελαϊδεῖ.

—Στὸ σπίτι ἐδῶ τί θέλεις ; καὶ ποιὸν ἀποζητᾶς ;
ποῦ πᾶς μὲ τ' ἀνθισμένο κλαδὶ τῆς λεϊμονιᾶς ;

Πάντα τυφλὸ τ' ἀηδόνι, δὲ θὰ τοῦ γίνῃς φῶς·
γιὰ τ' ἄρρωστο παιδάκι δὲ βρίσκεται γιατρός.

Κ' οἱ γύφτοι κ' οἱ ἀγιογδύτες ποὺ θὰ σὲ βροῦν ἐδῶ,
ὅ,τι ἔχεις θὰ σοῦ πάρουν πιὸ τίμιο κι ἀκριβό.

*

Ἐγώ εἰμ' ἀπ' τὴ μεγάλη φυλὴ τοῦ γύφτου, ἐγώ,
μακριὰ ἀπ' τῆς χώρας τ' ἄξια, στὸν ἄγριο ξεπεσμό.

Ἐγώ εἰμ' ἀπ' τὴ μεγάλη φυλὴ τοῦ νάνου, ἐγώ·
δὲν πιάνω οὔτ' ὅσο τόπο τὸ ψίχαλο ριχτό.

Ἐγώ εἰμ' ἀπ' τὴ μεγάλη γενιὰ τοῦ ἀστενικοῦ,
ποὺ μὲ πατάει τὸ πόδι καὶ τοῦ περιστεριοῦ.

Ἐγώ εἰμ' ἀπ' τὴ μεγάλη τοῦ σκοτεινοῦ φυλή·
μακριὰ ἀπ' τοὺς ἥλιους τρέχουν ἀφάνταστοι καιροί!

Κ' εἶμαι στὴν πλάση μέσα τῶν ἔντομων ἐγὼ
τὸ πλάσμα ποὺ ταιριάζω παράταιρο λαό.

Καὶ μὲ κρυφὴ τὴν ἴδια σιγὴ κι ἀφροντισιὰ
μαῦρος ἐγώ εἰμ' ὁ σβῶλος ποὺ ἀσάλευτα βαστᾶ

χρόνια καὶ χρόνια, σάμπως σὲ μητρικὴ ἀγκαλιά,
στ' ἀνήλιαγα, στὰ κρύα, στ' ἀκάθαρτα, στὰ ὑγρά.

Κ' ἐγώ εἶμαι καὶ ἡ νυφούλα τοῦ ἥλιου ἡ φτερωτή,
καὶ τ' ἀσπρολούλουδο, ἅμα μὲ δῆ, θὰ λιγωθῆ.

Κ' εἶμαι τοῦ κήπου ἡ χάρη, τῆς αὔρας ἡ χαρά,
νεράϊδα ἀπὸ δροσούλα κι ἀπὸ φτερά,

καὶ μέσα στὴν αἰώνια τῶν ὅλων ἀλλαγὴ
μαζὶ καὶ ἡ κάμπια ἐγώ εἶμαι κ' ἐγώ εἶμαι καὶ ἡ Ψυχή !

*

Χωρὶς κανένα ἀγῶνα, κανένα σκοῦσμα, ὤϊμέ !
πλέκεται κάποιο δρᾶμα μέσ' στὴν ψυχή μου ἐμέ.

Τὰ δυνατά σου χέρια γιὰ ζώνη μοῦ περνᾶς·
τ' ἄζωστο ξάπλωμα εἶμαι μιᾶς νοτερῆς νυχτιᾶς.

Τοῦ δέντρου ἐγὼ δὲν εἶμαι τοῦ πράσινου ὁ κορμός,
εἶμαι τοῦ δόλου ἡ γλίστρα, τοῦ πονηροῦ ὁ ἀχνός.

Τὰ δυνατά σου χέρια χέρια δὲν εἶχα ἐγὼ
ν' ἁπλώσω νὰ τὰ σφίξω καὶ νὰ τ' ἀρματωθῶ,

καὶ μήτε νὰ τὰ σπρώξω χέρια εἶχα, καὶ νὰ πῶ :
Μακριά ! Τὸν τόπο ποὺ ἦρθες τὸν τρώει θανατικό.»

Καὶ βολετὸ δὲν ἦταν ἀγνὰ νὰ πῇ σ' ἐσὲ
μηδὲ τὸ στόμα τὸ Ὄ χ ι, μηδὲ ἡ καρδιὰ τὸ Ν α ί

Τὸ στόμα μου τ' ἀνοίγει τοῦ τραγουδιοῦ ἡ πνοὴ
πρὸς τὴν ὡραίαν ἀλήθεια, πρὸς τὴν ὡραία ζωή,

κι ὄντας μοῦ λείψῃ ἡ θεία τοῦ τραγουδιοῦ πνοή,
τῆς σιωπῆς ἡ κρύα ταφόπετρα μὲ κλεῖ.

Κι ὄντας δειλὰ στὸν κόσμο κι ἀνήμπορος βρεθῶ
τολμῶ μ' ἐσένα, Ἀπάτη· Ψέμα, μ' ἐσὲ μπορῶ !

Κ' ἐσὺ ποὺ δὲ φοβᾶσαι στὸ πέλαο τῆς ζωῆς
τὴ λύσσα τοῦ κυμάτου καὶ τῆς ἀνεμικῆς,

καλοκυβερνημενο, γερὸ καράβι ἐσύ,
προδότρες μπόρες εἶναι κι ἀπάντεχοι πνιμοί!

Κ' ἐσὺ μεστὴ ἀπὸ πίστη καὶ ὑγεία καὶ χαρά,
κι ἀνίδεη καὶ ὡραία καὶ ἁπλὴ σὰν τὰ παιδιά,

τὰ χρόνια μου τὰ πῆρες γιὰ νιᾶτα, ὢ συμφορά!
καὶ τὸ σπαρτάρισμά μου τὸ πῆρες γιὰ καρδιά.

Ωϊμέ, φωτολουσμένο τοῦ γάμου δειλινό...
Παντρεύεται ἡ παρθένα καὶ παίρνει ἕνα στοιχειό.

*

Σοῦ χάλασε τὴ νύχτα τὸν ὕπνο τὸ γλυκὸ
στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ὀνείρου σάλεμα ξαφνικό.

Καὶ ξύπνησες καὶ βλέπεις κάτι ποὺ ἀργὰ γλιστρᾶ
στὸ πλάϊ σου, στὸ λευκό σου προσκέφαλο, ἐκεῖ δά!

Τὸ γλιστερό, τὸ κρύο, τὸ μαῦρο πρᾶμα, ὢ νά!
καὶ μιὰν ἀνατριχίλα σὲ σφάζει στὴν καρδιά.

Τὸ γλιστερό, τὸ κρύο, τὸ μαῦρο σερπετὸ
στὸν ὕπνο σου εἶχε γίνει χρυσόνειρο θεϊκό.

Σαλεύει· ξυπνᾶς, βλέπεις, πετιέσαι... Ποιὸς θὰ πῇ
ποιὰ βύθη ἀπὸ ποιὰ ὕψη σὲ πῆραν, ὢ Ψυχή;

1902

Ο ΤΑΦΟΣ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ο ΤΑΦΟΣ

ΜΗΤΕ μὲ τὸ σίδερο,
Μήτε μὲ τὸ χρυσάφι,
Μήτε μὲ τὰ χρώματα
Ποὺ σπέρνουν οἱ ζωγράφοι

Μήτε μὲ τὰ μάρμαρα
Τὰ τεχνοσκαλισμένα·
Τὸ σπιτάκι σου ἔπλασα
Παντοτεινὸ γιὰ σένα

Μόνο μέ τοῦ πνεύματος
Τὰ μάγια! Σοῦ τὸ ὑψώνω
Σ' ἕνα τόπον ἄϋλον,
'Απείραχτο ἀπ' τὸ χρόνο.

Μ' ὅλα μου τὰ δάκρυα
Καὶ μὲ τὸ αἷμα μου ὅλο
Τοῦ ἔχτισα τὰ θέμελα,
Τοῦ σκέπασα τὸ θόλο.

Κι' ἄ φοβᾶσαι, ἀγάπη μοι
Νὰ μένῃς μοναχό σου,
Κάλεσε καὶ κράτησε
Μέσα στἀρχοντικό σου

Ὅλα τὰ ἐρωτόπλαστα
Καθὼς ἐσὺ βλαστάρια
Πἄνθισαν κι ἀπόσβυσαν,
Μιᾶς χρυσαυγῆς καμάρια!

ΟΤΑΝ ΕΙΤΑΝΕ ΣΤΗ ΖΩΗ

ΓΥΡ' ἐδῶ κι ἀκούμπησε
Καὶ μένε κι ὅλο μένε
Σιγαλὸς κι ἀσάλευτος,
Ὦ πολυαγαπημένε!

Ἄχ καὶ νἆταν νἄνοιωθα
Στὸ μάγουλό μου ἐπάνω
Τἄπαλό σου μάγουλον
Ὅσο ποὺ νὰ πεθάνω!

Ἄχ καὶ νἆταν νἄνοιωθα
Κι ἀκόμα ἀφοῦ πεθάνω
Τὴν ἁπαλοσύνη του
Στὸν σλκηρὸν ὕπνο ἐπάνω!

Τὴν ἁπαλοσύνη του
Ποιὸ σιγαλὸ τραγούδι,
Ποιὰ πνοὴ τὴν ἔπλασε;
Τίνος βελούδου χνούδι,

Τίνος κύκνου πούπουλου,
Καὶ τίνος ρόδου φύλλο;
Ποιὸ μετάξι ἀνεύρετο,
Ποιὸ μαγεμένο μῆλο;

Ξέρω ἓν ἀσπρολούλουδο,
Ἀνθὸ χωρὶς ψεγάδι,
Π' ὅλο χάϊδια χαίρεται
Ἀπ' τὴν αὐγὴ ὥς τὸ βράδι·

Ποὺ ποτὲ δὲν τρόμαξε
Τὰ ὁλόχλωρά του φύλλα
Τοῦ βοριᾶ τὸ μούγκρισμα,
Τῆς μπόρας ἡ μαυρίλα·

Καὶ στὸν ἴσκιο δείχνεται
Σὰ θείου ὀνείρου κρίνο
Καὶ στὸν ἥλιο χάνεται
Σὰν ἥλιου φῶς κ' ἐκεῖνο.

Κι ὅ,τι γγίξῃ ἀνάλαφρα
Σαὐτό, καὶ τὸ φαρμάκι,
Γίνεται χαμόγελο
Καὶ γίνεται φιλάκι.

Γυρ' ἐδῶ κι' ἀκούμπησε
Καὶ διάλεξε γιὰ στρῶμα
Τὸ τραχὺ ξερόχωμα,
Ποὺ ἀκόμα, ὢϊμέ! κι ἀκόμα

Τὸ χτυποῦν χιονόβρυχα,
Τὸ ψέλνουν καλοκαίρια·
Τῆς φροντίδας ὄχεντρες,
Τῆς συμφορᾶς μαχαίρια,

Τοῦ Καιροῦ αὐλακώματα,
Τοῦ Χάρου συγγενάδια,
Πέρασαν, τὸ πάτησαν,
Τἀφίσανε σημάδια.

Γύρε, κι ἀπὸ τἄφραστο
Τἀκούμπισμά σου ἂς πάρῃ
Χάρην ἀκριβώτερη
Κι ἀπ' ὅση παίρνει χάρη

Ξέχειλο ἀπ' τἀστάχινο
Κυματιστὸ χρυσάφι
Καὶ τὸ πιὸ παραρριχτὸ
Βραχόσπαρτο χωράφι!

ΤΑΦΟΣ

ΗΣΥΧΑ καὶ σιγαλά,
Διψώντας τὰ φιλιά μας,
Ἀπὸ τἄγνωστο γλιστρᾶς
Μέσα στὴν ἀγκαλιά μας.

Ὡς κ' ἡ βαρυχειμωνιὰ
Κι' αἰφνήδια καλοσύνη
Κ' ἥσυχη καὶ σιγαλὴ
Σὲ δέχτηκε κ' ἐκείνη.

Ἥσυχα καὶ σιγαλὰ
Σὲ χάϊδευεν ὁ ἀέρας
Τῆς νυχτὸς ἡλιόφεγγο
Κι ὀνείρεμα τῆς μέρας

Ἥσυχα καὶ σιγαλὰ
Μᾶς γέμιζες τὸ σπίτι,
Γλύκα τοῦ κεχριμπαριοῦ
Καὶ χάρη τοῦ μαγνήτη.

῞Ησυχα καὶ σιγαλὰ
Ζοῦσε ἀπὸ σὲ τὸ σπίτι,
Ὀμορφιὰ ταὐγερινοῦ
Καὶ φῶς τοῦ ἀποσπερίτη.

῞Ησυχα καὶ σιγαλά,
Φεγγάρια, ὦ στόμα, ὦ μάτι,.
Μιὰν αὐγούλα σβύσατε
Στὸ φονικὸ κρεββάτι.

῞Ησυχα καὶ σιγαλὰ
Καὶ μ' ὅλα τὰ φιλιά μας,
Γύρισες πρὸς τἄγνωστο
Μέσ' ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μας..

῞Ησυχα καὶ σιγαλά,
῏Ω λόγε, ὦ στίχε, ὦ ρίμα,
Σπείρετε τἀμάραντα
Στἀπίστευτο τὸ μνῆμα !

Ω! Μέσ' στὸ μακρόημερο
Τῆς ἀγωνίας κλινάρι,
Χέρια σὰν ἀπὸ κερὶ
Κι ἀπὸ μαργαριτάρι!

Ὦ χεράκια λατρευτά,
Σάρκας ἀφρός, μιὰ στάλα,
Ποῦ τἄλυσοδέματα
Γεννᾶτε τὰ μεγάλα!

Χέρια ποὺ καλόβολα
Τὸ κάθε κίνημά σας
Καὶ τὴν πιὸ ἀνυπόταχτη
Βουλὴ τραβάει σιμά σας.

Χέρια ποὺ στὰ γέρικα
Κεφάλια τὰ χιονάτα
Τἀλαφρό σας τἄγγισμα
Δίνει ξανὰ τὰ νιάτα!

Κι ἀστραποβολᾶτ' ἐσεῖς,
Θαματουργὸ ζευγάρι,
Στοῦ κακούργου τὴν ψυχὴ
Τῆς ἀρετῆς τὴ χάρη!

Κ' εἶστε σὰ νὰ ξέρετε
Χίλια κρυφούλια μάγια,
Κ' ἔχετ' ἕνα χάϊδεμα
Σὰν εὐλογία τρισάγια!

Χέρια, ἐσεῖς κρατούσατε
Σὰ θησαυροὺς τὰ κρίνα,
Στὸ κυνήγι παίρνοντας
Τοῦ ἥλιου τὴν ἀχτίνα.

Γιὰ νὰ κλείσετε κι αὐτὴ
Στὴ χούφτα σας, ὦ χέρια,
Τρισευγενικώτερα
Πλασμένα περιστέρια,

Τί κακὸν ἐκάματε,
Καὶ τώρα καρφωμένα
Στῆς ἀρρώστιας κοίτεστε
Τὸ γολγοθά, καημένα;

. . . Ἀπὸ νεκροσιγαλιὰν
Ἀγρίεψε κ' ἡ νύχτα,
Σώπασε καὶ τὸ σκυλὶ
Ποῦ κολασμένα ἀλύχτα,

Καὶ στὸ κρεββατάκι σας
Τοῦ καντηλιοῦ ἡ θαμπάδα
Λείχνει, ὢϊμένα! ὢϊμένανε!
Σὰ νεκρικὴ λαμπάδα,

Καὶ στὴ νεκροθάλασσα
Τὸ σάλεμά σας μόνο,
Καραβοσυντρίμματα,
Ξανοίγω, καὶ παγώνω!

Μέσ' στὴ νύχτα φέγγετε,
Σὰ διάφανα ἀχνοκέρια,
Π' ἄσβυστη κι ἀθώρητη
Φωτιὰ τὰ καίει, ὦ χέρια!

Τώρα σὰ νὰ σᾶς κρατᾶ
Βραχνὰς δετὰ αὐτοῦ χάμου,
Παίρνετε παράλυτα
Τὰ χάϊδια, τὰ φιλιά μου,

Τώρα σὰν πουλιοῦ φτερὰ
Ποὺ κυνηγὸς λαβώνει
Ἕν' ἀργοπαράδαρμα
Σᾶς τρεμοανασηκώνει,

Τώρα ψηλαπλώνεστε,
Χεράκια, ἀνάερ' ἀγάλια,
Σὰ σὲ προσευχή, καὶ σὰ
Σὲ θεῖα παρακάλια.

Τώρα ἕνας ἀνέλπιδος
Σᾶς σφιχτοπλέκει ἀγώνας,
Σὰ νὰ χάσκῃ ἀγνάντια σας
Τὸ στόμα μιᾶς γοργόνας !

Κ' ὕστερα καὶ ξαφνικά,
Χεράκια ἐσεῖς, ὦ μαῦρα,
Σὰ νὰ σᾶς ἀντρείεψε
Τοῦ μαρτυρίου ἡ λαύρα,

Τῶν μαλλιῶν σας τἄπαλά,
Τἀνέγγιχτα πλεξίδια
Τἀγριοξερριζώνετε,
Σὰ νὰ σᾶς τρῶνε φίδια !

Τὰ μαλλιά σου ὁλόχυτα
Στὸ πρόσωπό σου γύρω
Ξάπλωσαν στὴν ὄψη σου
Μιᾶς ἁγιοσύνης μύρο.

Καὶ στὸ μετωπάκι σου,
Μόλις ἡ θέρμη ἐφάνη,
Γίνηκαν ἀκάνθινο
Μαρτυρικὸ στεφάνι !

Τί κακὸ σᾶς κάμαμε ;
Μᾶς τρώνε ἐμᾶς τὰ φίδια
Κι ἀγριοξερριζώνετε
Τὰ σπλάχνα μας τὰ ἴδια !

ΠΕΡΑ ἐκεῖ στἀντικρινὸ
Τἀπόσκιο περιβόλι
Κελαϊδοῦνε τὰ πουλιὰ
Καθημερινὴ καὶ σχόλη.

Κελαϊδοῦνε τὰ πουλιὰ
Στὰ πεῦκα, στὰ πλατάνια,
Καὶ σὲ κιόσκια πράσινα
Καὶ σἄσπρα συντριβάνια.

Χαιρετοῦν τὴ χαραυγὴ
Καὶ τὸ θλιμμένο βράδι,
Τραγουδοῦνε χωριστά,
Καὶ τραγουδοῦν ὁμάδι·

Κ' ἡ χαϊδεύτρα ἡ μουσικὴ
Τῶν τραγουδιῶν ἐκείνων
Εἶναι τὸ ροδόσταμα
Τῶν γέλιων καὶ τῶν θρήνων.

Όμως ἀπ' τὸ θρῆνο τους
Τὸν ταιριασμένο λείπει
Ὁ τρανὸς καημός, ἡ πιὸ
Καρδιοφλογίστρα λύπη.

Ὦ ψυχούλα ὁλάκριβη,
Ποῦ ἡ θέρμη τώρα τρώει,
Ποιὸς θὰ πῇ τἀστόχαστο
Δικό σου μοιρολόϊ ;

Ποιὸς θὰ πῇ τοῦ ὁλόανθου
Κορμιοῦ σου τὸ σαράκι
Ποὺ τὸ πολυκέλαδο
Σοῦ σφράγισε χειλάκι ;

Ποιὸς θὰ πῇ τἀξέχαστο
Τρεμούλιασμα—ὤ φαρμάκια ;
Ποὺ ἔσβυσε καὶ τἄσβυστα
Τοῦ γέλιου σου λακκάκια ;

Ποιὸς θὰ πῇ τὸ κάρφωμα
Τὸ μέγα τῆς ματιᾶς σου
Μέσ' ἀπὸ τἀκοίμητα
Τὰ μάτια τὰ δικά σου,

Ποιὸς θὰ πῆ τὸ βύθος τους,
καὶ τᾶσειστο λιθάρι
Τῆς στερνῆς ἀγρύπνιας τους,
Φωτόχυτο ζευγάρι,

Ποῦ τὶς ἐκαθρέφτιζες
Ὅλες τὶς καλοσύνες
Κ' ἔδινες διπλῆ ὀμορφιὰ
Στοῦ ἥλιου τὶς ἀχτίνες ;

Ὦ πουλιά, ἀπ' τὸ θρῆνο σας
Ἡ ἐλεημοσύνη λείπει
Κι ὁ τρανὸς καημὸς κι ἡ πιὸ
Καρδιοφλογίστρα λύπη.

Καὶ στοὺς γλυκοστάλαχτους
Σκοποὺς σας λίγο λίγο
Μιὰν ἀπάνθρωπη ψυχὴ
Γρικῶ καὶ ξετυλίγω !

Ὅμως ὅσο ξάνοιγε
Τὀλάγρυπνό σου μάτι
Τἄγαλμα ποῦ χάραζεν
Ἀπ' τὸ θαμπὸ κομμάτι,

Τόσο τὸ γλυκόσφιγγες,
Σὰ νἄθελες νὰ χτίσῃς
Μὲ τἀγκάλιασμα ναὸ
Καὶ μέσα νὰ τὸ στήσῃς,

Ἀ ! και σὰ νὰ τὄλυωσε
Τὸ σφιχταγκάλιασμά σου,
Πάει . . . ἀφρὸς τὸ μάρμαρο,
Κι ὄνειρο τἄγαλμά σου.

Μὲ τὰ χέρια ὁλάνοιχτα,
Μὲ τὴν ἀγκάλην ἄδεια,
Τώρα μάρμαρο, ἄγαλμα
Μένεις ἐσὺ . . . Ὦ σκοτάδια!

ΑΦΚΙΑΣΤΟ κι ἀστόλιστο
Τοῦ Χάρου δὲ σὲ δίνω.
Στάσου μὲ τἀνθόνερο
Τὴν ὄψη σου νὰ πλύνω.

Τὸ στερνὸ τὸ χτένισμα
Μὲ τὰ χρυσᾶ τὰ χτένια
Πάρτε ἀπ᾽ τὴ μανούλα σας,
Μαλλάκια μεταξένια,

Μήπως καὶ τοῦ Χάροντα,
καθὼς θὰ σὲ κοιτάξη,
Τοῦ φανῆς ἀχάϊδευτο
Καὶ σὲ παραπετάξη !

Ὦ ἀκριβές, τρισεύγενες,
Καλές μου, καὶ ὅλες, καὶ ὅλοι,
Ποὺ τὸ κρεββατάκι του
Κάματε περιβόλι!

Ὦ ἀκριβοί, τρισεύγενοι,
Καλοί μου, καὶ ὅλοι, καὶ ὅλες!
Φέρτε τὶς μοσκόβολες
Καὶ πλουμισμένες βιόλες,

Στὰ βασανισμένα του
Σωμένα ποδαράκια
Στρῶστε τὰ μεθυστικὰ
Λευκόχρυσα ζαμπάκια·

Γύρω στοῦ προσώπου του
Σβυσμένη πιὰ τὴν πούλια
Βάλτε δακρυοστάλαχτα
Τὰ θλιβερὰ ζουμπούλια·

Δόστε του νιοθέριστους
'Απ' τοὺς χλωροὺς μπαξέδες
Τῆς δροσιᾶς τὰ πρίναγνα
Παιδιά, τοὺς μενεξέδες,

Καὶ σταυρῶστε του μ' αὐτοὺς
τὰ παιδικὰ χεράκια·
Νάτε κι ἄνθη σὰν καρδιές,
Κι ἄνθη σὰν ἀστεράκια,

Κι ἄνθη σὰν τὰ νέφαλα,
Καὶ σὰν τὰ πεταλούδια,
Σὰν τὰ μάτια του, καὶ σὰν
Τὸ στόμα του λουλούδια!

Νὰ κ' ἐσεῖς ποὺ δίνετε
Στοὺς μαύρους τοὺς χειμῶνες
Ρόδισμ' ἀνοιξιάτικο,
Τῶν κάμπων ἀνεμῶνες!

Κ' ὕστερα ὢ ἀμύριστες
Κι ἀρχοντικὲς καὶ ξένες,
Μεγαλόπρεπες ἐσεῖς
Καμέλιες παγωμένες,

Κοίταξε καὶ γέλασε
Τῆς νύχτας τὸ σουλτάνο,
Γλίστρησε σιγὰ κρυφὰ
Καὶ πέταξ' ἐδῶ πάνω,

Καὶ στὸ σπίτι τἄραχνο
Γυρνώντας, ὦ ἀκριβέ μας,
Γίνε ἀεροφύσημα,
Καὶ γλυκοφίλησέ μας !

'Απ' τὰ χέρια σας βαλτὲς
τοῦ ἴδιου τοῦ Θανάτου,
Κορφοστεφανῶστε τη
Τὴ μυστικιὰ ὀμορφιά του !

Παίρνετε νοήματα
Πρωτόφαντα ἐδῶ κάτου,
"Ανθη, ὦ νεκρολούλουδα,
Χυμένα ὁλόγυρά του !

Τώρ' ἀπὸ τὸ σάλεμα,
Κι' ἀπὸ τὸ πάλαιμά τους,
Τώρα μέσ' στὰ πλάτια τους
Καὶ μέσα στὰ βαθιά τους,

Ὦ τραγουδοπλέχτη ἐσύ,
Μόνο ἡ φωνή σου μένει,
Κ' ἔγινεν ἀντιλαλος
Καὶ λέει καὶ δὲ σωπαίνει·

Λέει γι' αὐτοὺς πού φεύγοντας
Κάνουν τὰ σπίτια τἄδεια
Ἀπὸ πρόσχαρες φωλιὲς
Στοιχειωμένα ρημάδια!

Τὄστρωσε καὶ κάθησε
Καὶ νὰ χορτάση θέλει
Μὲ τῆς γῆς τἀφρόγαλα
Καὶ τὸ καθάριο μέλι!

Κι ἀντιλέει τὸ μούγγρισμα
Βαρειὰ τὰ σωθικά μας
Καὶ μαζὶ βαρυβογγάει
Τὸ σπίτι ὁλόγυρά μας.

—Καὶ μέσ' στὰ μεσάνυχτα
Γρικώτας ἡ μητέρα
Τέτοιον ἔξαφνο βουητὸ
Νὰ χύνεται ἀπὸ πέρα,

—Ἦρθε τὸ παιδάκι μας,
Καὶ στέκετ' ἔξω, λέει,
Κράζει νὰ τἀνοίξουμε
Καὶ μᾶς ζητάει καὶ κλαίει!

Τὶς ἀσάλευτες στεριὲς
Ἀνόητ', ἀγάλια, ἀγάλια,
Ὦ βαθειὰ καὶ ἀργὰ ποὺ τρῶν
Τὰ γαλανὰ ἀκρογιάλια;

Ὦ δραμάτων δράματα
Μὲ σφραγισμένα χείλη...
Κι ἄγραφτα κι ἀφάνταστα
Σᾶς παραιτοῦν οἱ Αἰσχύλοι!

ΣΤΟ ταξίδι ποὺ σὲ πάει
Ὁ μαῦρος καβαλάρης,
Κοίταξε ἀπ᾽ τὸ χέρι του
Τίποτε νὰ μὴν πάρῃς.

Κι ἂ διψάσῃς, μὴν τὸ πιῇς
Ἀπὸ τὸν κάτου κόσμο
Τὸ νερὸ τῆς ἀρνησιᾶς,
Φτωχὸ κομμένο δυόσμο!

Μὴν τὸ πιῇς, κι ὁλότελα
Κ᾽ αἰώνια μᾶς ξεχάσῃς·
Βάλε τὰ σημάδια σου
Τὸ δρόμο νὰ μὴ χάσῃς.

Κι ὅπως εἶσαι ἀνάλαφρο,
Μικρό, σὰ χελιδόνι,
Κι ἅρματα δὲ σοῦ βροντᾶν
Παλληκαριοῦ στὴ ζώνη,

Καὶ μοῦ φάνταξες ἐσὺ
Κριτὴς μαζὶ καὶ θῦμα,
Κ' εἶμουν ὁ ἔνοχος ἐγὼ
Μὲ τὸ μεγάλο κρῖμα.

Ἀπὸ τὸ μακάριο
Μηδὲν ἐγὼ στὸ κῦμα
Σ' ἔφερα, ἐγὼ σ' ἔπνιξα . . .
Ὢ τὸ μεγάλο κρῖμα!

Ποῦ εἶστε δάκρυα τῶν ἁγνῶν;
Ὦ μαῦρε φονιά, τρέμε,
Ὦ φονιά, γονάτισε . . .
—Κριτή, συχώρεσέ με!

ΑΚΟΥΣΕ, βαρειόμοιρη,
Τί κελαϊδοῦν τἀηδόνια :
—Πήγαν καὶ παλέψανε
Στὰ μαρμαρένια ἁλώνια

(Πόλεμος δὲ στάθηκεν
Ὡσὰν καὶ τοῦτον ἄλλος)
Ὁ μικρὸς ὁ Ἔρωτας,
Κι ὁ Χάρος ὁ μεγάλος.

Καὶ χωρίστηκε σὲ δυό,
Στριμώχτηκεν ἡ πλάση
Γιὰ νὰ ἰδῇ ποιὸς ἀπ' τοὺς δυὸ
Τὸν ἄλλο θὰ χαλάσῃ.

Πὰν οἱ αὐγὲς κ' οἱ ἀπρίληδες
Μέσ' στὴ ζωὴ τὴν ἄδεια
Χύνονται ἀλαλάζοντας
Τὰ ταρταροσκοτάδια.

Μήτ' ἡ ἀχειροποίητη
Ποὺ ἀπόμειναν εἰκόνα,
Καὶ τὴν ἔχεις γκόρφι σου
Καὶ τὴ φορεῖς κορώνα,

Μήτ' ἡ ἀχάλαστη ψυχὴ
Κι' ἡ ἐνθύμηση, ἡ νικήτρα,
Καὶ τῆς ἄφθαρτης φτορᾶς
Ἡ ἀγάπη ἡ καταλύτρα,

Ὅμως τίποτ' ἀπ' αὐτὰ
Ποὺ ἐσένα τριγυρίζουν
Νοερὰ κι' αἰσταντικά,
Τίποτε δὲν ἀξίζουν

Ἕνα μικροκάμωτο
Κορμάκι, ἕνα κομμάτι
Ποὺ ἀπ' τὸ χέρι ξέφυγε
Καὶ χάθηκε ἀπ' τὸ μάτι!

Κ' ἔξαφν' ἀργοκίνητη
Σὲ ξυτυλίγω ἐμπρός μου,
Ὦ ξηγήτρα τοῦ Θεοῦ.
Τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου

Κ' εἶσ' ἐσὺ ποὺ βάφτισαν
Σὲ μιὰ πανίερη φρίκη
Ὁ Σωκράτης δαίμονα
Κι ὁ Δάντης Βεατρίκη!

Ὦ μεγαλοφάνταστη
Τῶν ἰδεῶν γέννήτρα,
Πάντα πολεμόχαρη,
Ποτέ, ποτὲ νικήτρα!

Τἄπειρο ἔχεις φόρεμα
Κι ὅλα τἀστέρια μίτρα,
Ὦ μεγαλοφάνταστη
Τῶν ἰδεῶν γεννήτρα!

Πολεμᾷς κι ὅλο γρικᾷς,
Κι ὅλο κοιτᾷς καὶ ψάχνεις...
Ὦ τῆς σκέπης τἄσκιστα
Σκοτάδια, ὤ τῆς ἀράχνης

Μέσ' ἀπ' τὰ στολίδια αὐτὰ
Ποῦ σ' ἔντυσα τοῦ γάμου
Σὰ νὰ σὲ ξανοίγω πιὸ
Θαμπὰ καὶ πιὸ μακρυά μου!

Ρίξε τὴν κορώνα σου,
Καὶ τὴν πορφύρα σκίσε,
Πρόβαλε ὅπως εἴσουνα,
Κι ὅπως γυρεύω νὰ εἶσαι

Μὲ τἀγνὸ κορμάκι σου,
Μὲ τὸ δικό σου βλέμμα.
Κάθε στίχος πλάνεμα
Καὶ κάθε λόγος ψέμα

Ὢ ψυχή τἀληθινὸ
Τραγούδι ποὺ δὲν τὄπα,
Κάμε το μιὰ προσευχὴ
Καὶ λάτρευε καὶ σώπα...

ΠΑΕΙ καὶ πάει! Τὸ σκέπασεν
Ὁ ἀγκρέμιστος ὁ τοῖχος!
Μήτε ὁ καρδιοφλογιστὴς
Ὁ Λόγος, μήτε ὁ Στίχος,

Μήτε ὁ πλάστης ὁ Ρυθμὸς
Κ' ἡ ναναρίστρα ἡ Ρίμα
Τὴ λευκή του ἐνθύμιση
Γλυτώνουν ἀπ' τὸ μνῆμα.

Τούτων ὅλων ὁ καημὸς
Καὶ ὁ θρῆνος καὶ ἡ φροντίδα
Εἶνε μιὰν ὁλόχρυση
Τῆς μνήμης προσωπίδα

Καρφωτὴ στὸ πρόσωπο
Τἀμάλαγο τῆς λήθης.
—Ἄχ! Ἐσὺ ποῦ πέταξες
Κ' ἐσὺ ποῦ μᾶς ἀρνήθης!

Τῶν κακῶν οἱ θάλασσες
Πλημμύρισαν τὴν πλάση,
Κ' ἔπνιξε κατακλυσμὸς
Τῶν ἀγαθῶν τὰ δάση.

Ὅμως ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
Τοῦ σκοτωμένου τὸ αἷμα
Μέσ' στὸ χάος ὑψώθηκεν
Ἀέρινο ἕνα ρέμα.

Κι ἀπὸ τἄστρα τὰ σβυστά
Μέσ' στὰ αἰθέρια βάθη
Πάλι ἀνάβει τὴ ζωή,
Καινούριους κόσμους πλάθει!

Ἄκουσε, βαρειόμοιρη,
Τί κελαϊδοῦν τἀηδόνια
Στἄνθη τῆς τριανταφυλλιᾶς
Καὶ στῆς μηλιᾶς τὰ κλώνια!

ΠΟΥ θὲ νἄβρω τὸν παλιὸ
Τεχνίτην ἐδῶ πέρα,
Τῆς παρθένας Ἡγησσῶς
Τὸ δεύτερο πατέρα,

Ποῦ θὰ βρῶ τὸν ἄγνωστο
Τῶν τάφων Πραξιτέλη,
Σὲ μιὰ πλάκα λιγοστή,
Μιὰ πέτρα ἀπ' τὴν Πεντέλη,

Ἔτσι ἁπλὰ κι ἀστόλιστα
Καὶ τρισχαριτωμένα
Νὰ κεντήση ἀνεβαστά,
Νὰ σ' ἀναστήση ἐσένα ;

Νὰ σὲ ξαναφέρῃ ἁγνὰ
Πιστὰ στὴν πέτρα ἐπάνω
Μὲ τὸ μάτι ὁλόφωτο
Καὶ μὲ τὸ γέλιο πλάνο·

ΕΙΣΤΕ ἀταίριαστα τὰ δυό,
Ἐσὺ κ' ἡ ἀνυπαρξία !
Μέσα στὴν νεκρόφαντη
Τοῦ νοῦ μου ἀταραξία

Κάτι τι σαλεύεται
Καὶ κάτι ξεπροβάλλει·
Κι ἄθελα νὰ σὲ δεχτῶ
Σ' ἀνοίγω τὴν ἀγκάλη.

Καὶ προσμένω σὲ ἀπὸ δῶ,
Προσμένω σὲ ἀπὸ πέρα,
Σὲ προσμένω πάντοτε,
Νύχτα κι αὐγὴ καὶ μέρα.

Ὦ καημὲ ἀνιστόρητε,
Καὶ ὦ μέγα χαρδιοχτύπι,
Πάντα νὰ τὸν καρτερᾶς
Κάποιο ποῦ πάντα λείπει !

Ὦ βαθύλαλες φωνές,
Ὦ λόγια σοφὰ πλήθια,,
Ποῦ νὰ βρῶ καταφυγὴ
Καὶ ποῦ νὰ βρῶ βοήθεια ;

Ποῦ λιμάνι ἀπόσκεπο
Στὴ μαύρη ἀνεμοζάλη ;
Ποῦ καὶ ξερολίθαρο
Νὰ γύρω τὸ κεφάλι ;

Σὲ ὕψη τίνων ἀστεριῶν,
Καὶ τίνων παραδείσων,
Σὲ ποιὸ χάος, καὶ σὲ ποιὰ
Μυστήρια ποιῶν ἀβύσσων

Νὰ ζητήσω, καὶ ἀπὸ ποιὸ
Θηρίο καὶ ποιὸ σκουλήκι
Τὴν τρανὴν ἀγάπη μου,
Τὴν ἄφαντη Εὐρυδίκη ;

Ὦ βαθύλαλες φωνές,
Ὦ λόγια σοφὰ πλήθια
Εἶν' ὁ Χάρος ὁ Θεός,
Κι ὁ τάφος εἶν' ἡ ἀλήθεια !

Ἔχουν μόνο φυτευτὴ
Κ' ἔχουν περιβολάρη
Τῆς δροσιᾶς το στάλαμα,
Τοῦ ἥλιοῦ τὴ θεία χάρη,,

Ὅμως τὰ φτωχούλια αὐτὰ
Στοῦ λάκκου σου τὴν ἄκρη
Θὰ σκορποῦν κάποιων ματιῶν
Τὸ φέγγος καὶ τὸ δάκρυ,

Θὰσκορποῦν κάποιων μαλλιῶν
Τἀνέμισμα καὶ θᾶναι
Σὰν ψευδὰ παιδιάτικα
Λογάκια ποὺ μεθᾶνε.

Θἄχουνε τὸ σάλεμα
Κάποιων χεριῶν, κι ἀκόμα
Θὰ μοιράζουνε φιλιὰ
Σὰν ἀπὸ κάποιο στόμα.

Κι ὅλα τὰ φτωχούλια αὐτὰ
Καὶ τὰ συνηθισμένα
Θἄχουν κάτι ἀσύγκριτο.
Κάτι σὰν ἀπὸ σένα !

ΠΗΡΕΣ τὴν τρισέβαστη
Θωριὰ τοῦ μαρτυρίου·
Ἱερὸν ἀχνόφεγγο
Σὲ κρύβει μυστηρίου.

Κ' εἶναι τὰ χρονάκια σου
Τὰ παιδικὰ γιὰ μένα
Σύμβολα προφητικὰ
Καὶ λείψαν' ἁγιασμένα.

Ἕνα βάρος μοῦ σκορπᾶς,
Μοῦ διώχνεις μιὰ κακία·
Μ' ἀνυψώνει ὁ πόνος σου
Καὶ μοὖγινε θρησκεία !

ΗΜΕΡΑ καὶ πρόσχαρα
Τὰ χρόνια σου σκορποῦσες
Ὅλους τοὺς ἐγύρευες,
Ὅλους τοὺς ἀγαποῦσες.

Σὄμορφα καὶ σἄσκημα,
Σὲ ξένα καὶ δικά σου,
Τὰ φιλάκια ἀσώτευτες,
Τὰ παιγνιδίσματά σου.

Ὅσο ποὺ τὸ Θάνατο
Ἀπάντησες μιὰ μέρα...
Τόνε σφιχταγκάλιασες·
Τὸν πῆρες γιὰ πατέρα !

ΕΙΝΑΙ κάποιοι χαλασμοὶ
Σὲ κάποιες χώριες ὧρες
Δίχως ἀστραπόβροντα
Κι ἀνεμικὲς καὶ μπόρες.

Εἶναι κάποια δράματα
Καὶ κάποιες τιμωρίες
Δίχως ἥρωες τραγικοὺς
Καὶ δίχως ἱστορίες.

Εἶναι κάποοι ἀφανισμοὶ
Σὲ κάποιες ὧρες χώριες
Ποὺ σοῦ παίρνουν τὴ μιλιὰ
Σὰ ξωτικιὲς πανώριες.

Εἶναι κάποια δράματα
Σκληρὰ ξετιλυμένα
Στῆς ζωῆς τὰ ταπεινὰ
Καὶ τὰ συνηθισμένα.

ΣΤΟ δροσάτο μνῆμα σου
Κ' ἐπάνω του καὶ γύρω
Τίποτε ξεχωριστὸ
Λουλούδι δὲ θὰ σπείρω.

Τίποτε ξεχωριστὸ
Λουλούδι δὲ θἀνθίση
Κάτω ἀπ' τῆς φωλίτσας σου
Τὸ μαῦρο κυπαρίσσι.

Μοναχὰ τἄγνώριστα
Χορτάρια καὶ τὰ χίλια
Μύρια χρυσολούλουδα
Καί τἄγρια χαμομήλια.

Ὅμως τὰ φτωχούλια αὐτὰ
Καὶ τὰ συνηθισμένα
Ποὺ μὲ δίχως φύτεμα
Καὶ πότισμα κανένα

ΑΠ' τὸ προσωπάκι σου
Τὸ ζαχαροχυμένο
Στάλαξ' ἕνα μάγεμα
Σὰ μακρυνό, σὰν ξένο.

Καὶ μιὰ ξένη μουσική,
Μιὰ μακρυνὴ ἁρμονία
'Απ' τὴ χώρα τῆς κιτριᾶς
Κι ἀπὸ τὴν Τευτονία,

Συμφωνία τρισεύγενη
Κι ὁλόγλυκη σονάτα
Σοῦ ἔπρεπε συντρόφισσα
Στὴν ὕστερνή σου στράτα.

Κι ὁ σκοπὸς ὁ τρίσβαθος
Κ' ἡ ὀνειρευτὴ ψυχή σου
Στὸ κατώφλι ἑνὸς λευκοῦ
Νὰ σμίξουν παραδείσου!

ΑΝΘΗ, ὦ νεκρολούλουδα,
Χυμένα ὁλόγυρα του,
Εἶστ' ἐσεῖς τὰ ὀνείρατα
Τοῦ ὕπνου τοῦ θανάτου;

Εἶστ' ἐσεῖς τὰ θάματα
Τῆς τέχνης ποιοῦ ζωγράφου;
Πιὸ καθάρια βλέπετε
Στὴ σκοτεινιὰ τοῦ τάφου;

Εἶστε κάτι πιὸ πολὺ
'Απὸ τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου;
Πιὸ πολὺ κι ἀπὸ τὸ φῶς
'Ισόθεου μετώπου.

Εἶστε πιὸ σιμώτερα
Στὸ φέγγος τῶν πνευμάτων;
Ξέρετε τἀγνώριστα
Μυστήρια τῶν μνημάτων;

Τὰ καρτέρια ἀλάθευτα!
(Καὶ ὢ κλᾶμα ποὺ παγώνει!
Τὸ στερνὸ παράπονο
Σταλάζει ἀπ' τὸ τρυγόνι).

Καὶ σὰν κάτι ἀνθρώπινο
Νἆνοιωσε κ' ἡ καρδιά σου,
Στάθηκες ἀγνάντια μου,
Καὶ μ' ὅλα τὰ παιδιά σου.

Μ' ὅλα αὐτὰ ποὺ ἀνέθρεψε
Σ' ἀνατολὴ καὶ Δύση
Τοῦ τρικότιδου ὁ καημός,
Τοῦ ἀγνώστου τὸ μεθύσι.

Καὶ ποὺ τὰ εἶδαν νὰ κρατοῦν
Τρανότολμη μιὰ σμίλη
Τὰ πλατάνια τοῦ Ἰλισσοῦ
Καὶ οἱ Γάγηδες καὶ οἱ Νεῖλοι.

Μ' ὅλα αὐτὰ ποὺ ἀντιλαλοῦν
Στὰ ξένα οἱ νέοι αἰῶνες,
Μ' ὅλων τῶν βαθύγνωμων
Καντίων τοὺς λεγεῶνες

Ποὺ τοὺς βλέπουν νὰ κρατοῦν
τρανότολμη μιὰ σμίλη,
Μπήχνοντάς την γαληνὰ
στὸ Πνέμα καὶ στὴν Ὕλη·

Καὶ ποὺ μὲ βαθειὲς φωνές,
Μὲ λόγια σοφὰ πλήθια
Δασκαλεύουν: Νὰ ὁ Θεός!
Φωνάζουν: Νὰ ἡ ἀλήθεια!

Κι ὁ Θεὸς εἶν' ἄπιαστος
Καθὼς ἡ χρυσῆ σκόνη
Ποὺ ποτάμι ἀέρινον
Ὁ ἥλιος φανερώνει.

Κ' ἡ ἀλήθεια εἶναι μικρὴ
Μισόσβυστη καντήλα
ποὺ μᾶς δείχνει πιὸ πυκτὴ
Τριγύρω τὴ μαυρίλα.

(Τὸ στερνὸ παράπονο
Σταλάζει ἀπ' τὸ τρυγόνι·
Βόγγος ἁπαλώτατος,
γαὶ κλᾶμα ποὺ παγώνει)

Ὢ τραγουδόπλεχτη ἐσύ,
Ποὺ μιὰν ἀνατριχίλα
Πρωτογνώριστη σκορπᾷς
Μέσ' στῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα,

Τώρα τὰ καρδιόφυλλα
Βοριὰς τὰ ξετινάζει,
Το λιοβύρι τἄκαψε,
Τὰ δέρνει τὸ χαλάζι,

Τώρα τὰ διαγούμισεν
Ἀχόρταγος κουρσάρος,
Τώρα τὰ κιτρίνισεν
Ἕνα πρὸς ἕνα ὁ Χάρος!

Τώρα—ὢϊμὲ καρδιόφυλλα!—
Κι ἀκόμα κι ἂ σαλεύουν,
Μ' ἕνα λείψανο ζωῆς
Ἀκόμα κι ἂν παλεύουν,

Ὢ μητέρα, τῆς ζωῆς
Γεννήτρα καὶ τεχνίτρα!
Ἀλαλάζει ἀγνάντια σου
Ἡ μοῖρα ἡ καταλύτρα.

Ἔκοψες τὸ μάρμαρο
γιὰ τἀκριβὸ τἄγαλμά σου
Ἀπὸ τὴν ἀπάρθενη
Κορφὴ τῆς ὀμορφιᾶς σου.

Κι ἄρχισες καὶ τὄπλαθες
Ὅπως μιὰ μάνα ξέρει,
Μ' ὅλη τὴν λαχτάρα σου,
Σμίλη καὶ νοῦ καὶ χέρι

Κ' εἶταν σὰν ξανάρχισμα
Ἡλιογυρμένης νιότης,
Κ' ἔλεγα: Νὰ ὁ Ἔρωτας
Μὲ τὸ χαμόγελό της.

ΣΕ θρηνοῦν τὰ ζωντανὰ
Καὶ τἄψυχα σὲ κλαῖνε·
Σὲ θυμοῦνται κ' οἱ ἀδειανὲς
Γωνίτσες σου καὶ λένε :

—Μαλωμένο μιὰ βραδιὰ
Πικρὰ μοῦ ἀποκοιμήθη !—
—Ἄχ ! καὶ πῶς τὸ μάγευεν
Ἐδῶ τὸ παραμύθι ! —

—Τοῦ Ἔρωτα μισόγυμνου
Καμάρωνα τὴ ράχη·
Ἔρμο τώρα κι ἄστρωτο
Μοῦ μένει ἕνα κλινάρι...—

—Πάντα τἀποζήταγα·
Βιβλίο κρατοῦσε, ὢ πόσα
Μοῦ ἔπλαθε διαβάσματα
Ἡ κελαϊδίστρα γλῶσσα !

ΚΡΥΨΕ, μάνα, τὸ παιδὶ
Ποὺ στὸ πλευρό σου παίζει,
Κ' ἔστρωσ' ἡ Χαρόντισα
Πρωτάκουστο τραπέζι.

Κάτου ἐκεῖ στὰ Τάρταρα
Τὰ κρυςπαγωμένα
Πείνασ' ἡ Χαρόντισσα
Καὶ δίψασεν, ὠϊμένα !

Βάλθηκε μὲ τῶν παιδιῶν
Τὴ σάρκα νὰ χορτάση·
Σκέλεθρο τὸ πιάτο της
Καὶ καύκαλο τὸ τάσι.

Θέλει πλούσια ξέχειλα
Τὰ δυὸ νὰ τὰ γιομίση
Κι ὀνειρεύεται τρελλὸ
Κι ἀτέλειωτο μεθύσι,

ΣΠΑΡΑΖΕ, κακὴ καρδιά,
Πίνε χολὴ καὶ ξίδι,
Πάει, καρδιά, ἡ καρδούλα σου
Στἀγύριστο ταξίδι!

Μιὰν ἀχειροποίητη
Σ' ἀπόμεινεν εἰκόνα
Νὰ τὴν ἔχῃς γκόρφι σου,
νὰ τὴ φορῇς κορώνα.

Τώρα τῆς λαχτάρας σου
Καὶ τῆς ζωῆς σου τἄδεια
Κάποια ἀλαφροΐσκιωτα
Τὰ γέμισαν σημάδια,

Κάποια σὰ φαντάσματα
Τρεμουλιαστὰ σημάδια,
Σὰν ἀστραποπέλεκα
Βουβὰ μέσ' στὰ σκοτάδια.

ΤΟ στερνὸ παράπονο
Σταλάζει ἀπ' τὸ τρυγόνι,
Βόγγος ἀπαλώτατος
Καὶ κλᾶμα ποὺ παγώνει.

Ὦ νυχτιὰ κατάρατη!
Γεμίζει τὴ σιωπή σου
Τοῦ δικαίου τὸ σταύρωμα,
Τὸ πάσχα τῆς ἀβύσσου.

Ποῦ λιμάνι ἀπόσκεπο
Στὴ μαύρη ἀνεμοζάλη.
Ποῦ καὶ ξερολίθαρο
Νὰ βρῶ γιὰ προσκεφάλι;

—Ἐσύ, Δύναμη τοῦ νοῦ.
Σὲ κράζω· φανερώσου,
Δεῖξε μου στοχαστικὸ
Πλατὺ τὸ μέτωπό σου!

Σὰ νυχτοφωσφόρισμα
Τρισκοτεινοῦ πελάγου
Σὰν ὁλάσπρο ἀντίφεγγο
Τἀνήλιαγου τοῦ πάγου !

Καὶ κρασάκι ὀρέγεται
Τριανταφυλλένιον αἷμα,
Καὶ κορμάκι λαχταρεῖ
Σὰν κρύο νερό, σὰν ψέμι.

Μέσα σου κι ἀπέξω σου
Κι ὅπου νὰ κάμῃς γύρω
Τἀδειανοῦ χρυσογυαλιοῦ
Μυρίζεσαι τὸ μύρο.

Καὶ τἀραχνιασμένα της
Γυρεύει τἀνθογυάλια
Νὰ στολίσῃ μὲ ξανθὰ
Χερουβικὰ κεφάλια.

Κ' εἶσαι πάντοτε ἀγκαλιὰ
Καὶ πάντοτε μαζί του·
Σὲ ξυπνάει τὸ χάϊδεμα,
Σὲ γγίζει τὸ φιλί του.

Θέλει μῆλο μάγουλο,
Θέλει χειλάκι ρόδι,
Καὶ τὸ γιό της προσκαλεῖ
Καὶ τόνε κάνει Ἡρώδη.

Μπρὸς καὶ πίσω σου κ' ἐκεῖ
Καὶ πέρα καὶ παρέκει
Μιὰ ψυχούλα ἀθώρητη
Παντοῦ σὲ παραστέκει.

Τόνε στέλνει θεριστὴ
Τὸν ἄγριο καβαλάρη
Στῶ μανάδων τὰ παιδιὰ
Καὶ στῶ σπιτιῶν τὴ χάρη.

Ὅμως τίποτ' ἀπ' αὐτά,
—Καρδιά μου, ἀλλοίμονό σου ! —
Ποὺ τὰ πιάνεις ἄπιαστα
Καὶ πίσω σου κ' ἐμπρός σου,

Κρύψε, μάνα, τὸ παιδὶ
Ποὺ στὸ πλευρό σου παίζει,
Κ' ἔστρωσ' ἡ Χαρόντισσα
Πρωτάκουστο τραπέζι.

—Τί μοῦ σώριασαν ἐδῶ,
Σά νά εἶμαι τάφου λάκκος;
Ὦ! τὰ παιγνιδάκια του!...
Προσμένει ὁ ἀνθρωπάκος

Καὶ ξαπλώθ' ἡ παγωνιὰ
Τοῦ ἀνέλπιδου θανάτου
Καὶ στὰ μετωρίσματα
Καὶ στὰ καμώματά του...

—Τὸ σπαθάκι του ἄπραγον
Ἦρθεν ἐδῶ νὰ γύρῃ...—
—Καὶ τὸ καραβάκι του
Χωρὶς καραβοκύρη!—

—Μοῦ τὸ φέραν ἄρρωστο
Σβυσμένο μοῦ τὸ πῆραν'—
—Δάκρυα μὲ ποτίσανε,
Καὶ λίβανα μοῦ πεῖραν'

—Καίει καὶ λυώνει λυώνοντας
Κ' ἐμὲ τὸ νεκροκέρι...—
—Στὰ ποοτοπαράθυρα
Βογγάει τἄγριοκαίρι,

Καὶ μὲ τὸ οὐρανόχρωμον
—Ὦ ἐσὺ — φορεματάκι,
Καὶ μὲ τὰ παιγνίδια σου
Καὶ μ' ὅλο τὸ σπιτάκι

Καὶ μὲ τῶν ἀφρόντιστων
Τῶν ἀδελφῶν τὸ ταῖρι,
Καὶ μὲ τὴ μανούλα σου,
—Ὦ ἀτέλειωτο μαχαῖρι,—

Μ' ὅλη τὴ ζωούλα σου,
Φτωχὴ κι εὐτυχισμένη,
Καὶ μὲ μιὰ παράμερα
Κιθάρα συντριμμένη...

Ποῦ θὲ νἄβρω τὸν ἀρχαῖο
Τεχνίτην ἐδῶ κάτου
Νὰ τῆς βάλῃ ὁλόλευκα
Τῆς νύχτας τοῦ θανάτου,

Καί, μαγγάδι ἐρωτικὸ
Στοῦ Χάρου τὴ φοβέρα,
Νὰ ξαπλώσῃ ἐπάνω της
τὸν ἀττικὸν ἀέρα;